

Inhoudsopgave hoofdstuk 4 Inbraak recreatiesector

	pag.		pag.
Trefwoordenregister	3	Bijlage 1: Voorlichtingsmiddelen	65
1 Inleiding	7	Bijlage 2: OBE-maatregelen	66
2 Leeswijzer	9	Bijlage 3: Formulier risico-analyse (RPtW Dordrecht)	73
3 Diefstal en inbraak in cijfers	11	Bijlage 4: Brief Duitse campinggasten (RP-District Roermond)	74
3.1 Welke cijfers zijn voorhanden?	11	Bijlage 5: Voorbeeld politie-preventiebericht	75
3.2 Diefstal op recreatieterreinen	12		
3.3 Diefstal van en vanuit vaartuigen	14	Literatuurlijst	76
3.4 Conclusies	16		
4 Achtergronden droge sector	17		
4.1 Daders en modus operandi	17		
4.2 Slachtoffers en buit	18		
4.3 Situatie	19		
4.4 Samenvatting	22		
5 Achtergronden natte sector	23		
5.1 Daders en modus operandi	23		
5.2 Slachtoffers en buit	24		
5.3 Situatie	25		
5.4 Samenvatting	28		
6 Eigen onderzoek	29		
6.1 Doelstellingen	29		
6.2 Bronnen	34		
6.3 Onderzoeksvragen en bronnen	36		
7 Organisatorische en technopreventieve maatregelen	37		
7.1 Risico-analyse	37		
7.2 Algemene uitgangspunten	38		
7.2.1 Droge sector	39		
7.2.2 Natte sector	41		
7.3 Samenvatting	44		
8 Preventiestategieën	45		
8.1 Voorlichting	45		
8.1.1 Voorlichting: de droge sector	46		
8.1.2 Voorlichting: de natte sector	47		
8.1.3 Samenvatting	49		
8.2 Politie activiteiten	51		
9 Praktijkvoorbeelden	52		
10 De organisatie van een project	57		
10.1 Het opzetten van een project: de stappenmethode	57		
10.2 De (mogelijk) betrokkenen bij een project	60		
10.3 De rol van de preventie-coördinator	62		

Dit hoofdstuk is geschreven door
A.G. van Dijk
M. Horde
Bureau Criminaliteitspreventie, Amsterdam

© Landelijk Bureau Voorkoming Misdrijven
's-Gravenhage, 1989

Trefwoordenregister

	pag.		pag.
Aangifte		Diefstal uit restaurant	
–, plaats van	11	–, risicofactoren	21
Aangiftebereidheid	33	Diefstal uit tenten	
Aanpak recreatiecriminaliteit		–, risicofactoren	21
–, draagvlak	30	Diefstal uit zwembad	
–, ernst	30	–, risicofactoren	21
–, maatregelen	31, 32, 33	Diefstal van/uit vaartuigen	
–, neveneffecten	30	–, conclusies	16
Accomodaties		–, ligplaatsen	16
–, droge sector	7	–, omvang/ontwikkeling	14
–, natte sector	7	–, politiecijfers	14
Advisering		–, regionale spreiding	14, 15, 16
–, bestaande jachthavens	43	Effectevaluatie	
–, bestaande recreatie- terreinen	40	–, doelstellingen	33
–, nieuwe jachthavens	41	–, voormeting	33
–, nieuwe recreatieterreinen	39	Gelegenheid	
Amfibisch randgebeuren	34	–, gegeven	17
Automatische bestanden	35	–, gezochte	17
Bronnen		Gesplitste registratie	35
–, eigen waarneming	35	Grootte	
–, gegevens verzekerings- maatschappijen	35	–, jachthaven	26
–, interviews beheerders	35	–, recreatieterrein	20
–, politiecijfers	11, 12, 34	Helingbestrijding	51
–, slachtofferenquête	11, 12, 35	Inbraak caravans	
Buit		–, risicofactoren	20
–, rubricering zie bij: rubricering		Inbraak vakantiehuisjes	
–, droge sector	19	–, risicofactoren	20
–, natte sector	24, 25	Jachthaven Informatie Systeem	55
Daders droge sector		Lokatiekeuze	
–, kenmerken	17	–, droge sector	39
Daders natte sector		–, natte sector	41
–, kenmerken	23	Meldingsformulier	35
Dark-number	34	Modus Operandi	
Diefstal recreatieterreinen		–, auto's	18
–, conclusies	16	–, caravans	18
–, omvang/ontwikkeling	12	–, rubricering: zie bij rubricering	
–, politiestatistiek	11	–, restaurants	18
–, regionale spreiding	12, 13	–, vaartuigen	24
–, slachtofferenquêtes	11	–, vakantiehuizen	18
Diefstal uit auto's		–, zwembaden	18
–, risicofactoren	20		

	pag.		pag.
Onderzoek		Preventiecoördinator	
–, aanleidingen	29	–, algemeen	62
–, doelstellingen	29	–, leidinggevenden	62
–, effectevaluatie: zie effectevaluatie		–, middenkader	63
		–, uitvoerend niveau	64
Opsporing	51	Project	
Organisatorische maatregelen droge sector		–, betrokkenen	60, 61
–, diefstal rond zwembad, restaurant en overige voorzieningen	68	–, evaluatie	59
–, diefstal uit bungalow	40, 67	–, maatregelen	59
–, diefstal van auto, aanhangwagen	67	–, onderzoek	59
–, diefstal uit caravans, tenten	68	–, opzet	57, 58, 59
–, diefstal uit/vanaf auto	39, 67	–, preventiecoördinator zie preventiecoördinator	
–, toegankelijkheid recreatieterrein	40, 66	–, stappenmethode	57
Organisatorische maatregelen natte sector		Recreatie	
–, diefstal buitenboord- motor	71	–, omvang en ontwikkeling	7
–, diefstal surfplank	72	Recreatiecriminaliteit	7
–, diefstal uit/van auto, trailer	69	Recreatieterreinen	
–, diefstal uit/vanaf jacht	69, 70	–, typen	17
–, toegankelijkheid jachthaven- terrein	41, 68	Risico-analyse	
–, toegankelijkheid winterberging	69	–, formulier	37
Parkeerterreinen		–, risico-analyse	37
–, bungalowparken	20, 39, 40	Risicofactoren jachthavens	
–, jachthavens	27	–, grootte	26
Participatiebereidheid		–, risico-analyse	37
–, extern	30	–, seizoensinvloeden	27
–, intern	30	–, toegankelijkheid	26
Politiegegevens	34	–, toezicht	26
Politiële activiteiten		Risicofactoren recreatieterreinen	
–, droge sector	51	–, grootte	20
–, natte sector	51	–, risico-analyse	37
Praktijkvoorbeelden		–, seizoensinvloeden	19
–, bungalowparkproject	52, 53	–, tijdstippen	19
–, caravaninbrakenproject	53, 54	–, toegankelijkheid	20
–, jachthavenpreventie- project	54, 55, 56	Rubricering	
–, overzicht	52	–, buit	32
		–, MO's	33
		Schade-ontwikkelingen	33
		Seizoensinvloeden zie tijdstippen	
		Slachtofferenquêtes	11
		Slachtoffergroepen	
		–, bungalowparkrecreant	18
		–, buitenlanders	24
		–, caravanbezitter	19
		–, jonge kampeerder	19

	pag.		pag.
Technopreventieve maatregelen		Voorlichting droge sector	
droge sector		–, beheerders	47
–, diefstal rond zwembad,		–, betrokkenen	31, 46
restaurant en overige		–, recreanten	46
voorzieningen	68	–, rol politie	46
–, diefstal uit/vanaf auto	67		
–, diefstal uit bungalow	40, 67	Voorlichting natte sector	
–, diefstal uit caravans	40, 68	–, beheerders	49
–, diefstal van auto,		–, betrokkenen	47
aanhangwagen	39, 67	–, rol politie	47
–, toegankelijkheid		–, watersporters	47, 48
recreatieterrein	66, 67		
		Voorlichtingshulpmiddelen	
Technopreventieve maatregelen		–, overzicht	65
natte sector			
–, diefstal buitenboord-		Voormeting	
motor	71	–, effectevaluatie	33
–, diefstal surfplank	72		
–, diefstal trailer	72		
–, diefstal uit auto	69		
–, diefstal uit jacht	70		
–, diefstal van auto,			
trailer	69		
–, diefstal van jacht	71		
–, elektronische			
installaties	71		
–, toegankelijkheid			
jachthaventerrein	43, 69		
–, toegankelijkheid winter-			
berging	69		
Tijdstippen			
–, droge sector	19		
–, natte sector	25		
Vrije ligplekken	48		
Vaartuigen			
–, definitieproblemen	11		
Verzekeringsfraude	11		
Voorlichting			
–, algemene	45		
–, betrokkenen			
–, specifieke	45		
–, uitgangspunten	45		

Wat verstaan we onder recreatie-criminaliteit

In dit hoofdstuk gaan we in op een bijzondere vorm van criminaliteit die tot nu toe vrij onderbelicht is gebleven: diefstal en inbraak in de recreatiesector. Dit hoofdstuk is dan ook vooral van belang voor preventiecoördinatoren met een werkgebied waar veel gerecreëerd wordt. Het gaat hierbij zowel om recreatie op het land (droge sector) als op het water (natte sector). Onze aandacht zal hierbij gericht zijn op de volgende specifieke delictsoorten*:

- diefstal (al dan niet met braak) uit caravans en tenten;
- diefstal (al dan niet met braak) uit vakantie-woningen;
- diefstal uit zwembaden en restaurants die onderdeel uitmaken van recreatieterreinen;
- diefstal uit auto's, geparkeerd op of bij recreatieterreinen;
- diefstal (al dan niet met braak) van en uit vaartuigen en van boottrailers.

Omvang en ontwikkeling recreatiesector sinds 1980

Droge sector

In 1986 hebben een kleine 9,5 miljoen recreanten de nacht doorgebracht op de ruim 2.800 accommodaties die Nederland rijk is. Daarvan was een kleine 13% buitenlander. In totaal gaat het om een kleine 60 miljoen overnachtingen.

Tabel 1 geeft een beeld van de omvang en ontwikkeling van het aantal accommodaties.

Tabel 1: Capaciteit accommodaties

	Aantal accommodaties	Aantal slaapplekken x 1.000
1980	2.581	1.431
1984	2.927	1.547
1985	2.884	1.615
1986	2.824	1.600

Bron: CBS (Statistisch Zakboek 1988)

Van 1980 tot en met 1984 zien we een stijging van het aantal accommodaties en aantal slaapplekken. In 1985 is het aantal slaapplekken nog steeds duidelijk toegenomen, maar is het aantal accommodaties iets afgenomen. Er heeft dat jaar dus schaalvergroting plaatsgevonden: meer slaapplekken per accommodatie. In 1986 zien we echter een lichte daling van zowel het aantal accommodaties als het aantal slaapplekken. Dit zou er op kunnen wijzen dat de groei in de droge sector er wel uit is.

Natte sector**

Het aantal watersporters wordt (anno 1987) geschat op ongeveer 1 miljoen. Daarbij gaat het om circa 250.000 boten, waarvan 110.000 zeil- en toervaartboten (boten van circa 6 meter lang met ten minste een hulpmotor en met een overdekt vast verblijfs-gedeelte).

Tabel 2 geeft een beeld van de omvang en ontwikkeling sinds 1980 van het aantal watersportaccommodaties (jachthavens) in Nederland.

Tabel 2: Boten¹ en watersportaccommodaties

	1980	1985
Watersportaccommodaties	883	954
capaciteit/aantal ligplaatsen (in water en op wal)	138.000	153.000
Boten		
Met vaste ligplaats in watersportaccommodatie	112.440	120.420

¹ = Zeil- en motorboten met vaste zomerligplaatsen voor recreatievaart (exclusief trailerboten en dergelijke).

Bron: CBS (Statistisch Zakboek 1988)

*= Deze gevolgd benadering heeft als consequentie dat een aantal andere vormen van recreatiegebonden criminaliteit hier niet wordt behandeld.

Het gaat hier onder andere om:

- Diefstal uit hotels: het verblijf in hotels heeft immers lang niet altijd een recreatief doel.
- Agressieve delicten en zakkenrollerij in toeristencentra. Overigens is er recent in Zeeland onderzoek gedaan naar agressieve delicten die door jeugdige toeristen worden gepleegd (Beke 1987).

**= Onderstaande gegevens zijn ontleend aan een door het CBS uitgevoerd accommodatie-onderzoek uit 1985.

Het aantal jachthavens (dat voldoet aan de CBS-definitie) is tussen 1980 en 1985 met 8% toegenomen tot 954. De gezamenlijke capaciteit van de 954 accommodaties omvat 153.000 ligplaatsen, hetgeen een toename ten opzichte van 1980 betekent van 11%. Van de totale capaciteit is 64% geconcentreerd in de provincies Friesland, Noord- en Zuid-Holland en Utrecht. De gemiddelde oppervlakte van de jachthavens bedraagt 2,4 hectare, hiervan is ruim 50% water. De oppervlakte van alle jachthavens tezamen wordt geschat op bijna 2.300 hectare. Anno 1985 had 21% van de jachthavens uitbreidingsplannen. In totaal gaat het om een uitbreiding van 13.000 ligplaatsen.

Op ruim 90% van de jachthavens bestaat de mogelijkheid om boten in de winter achter te laten. In de winter van 1985/1986 overwinterde tweederde deel van de in de zomer aanwezige boten in de jachthavens.

Het totaal aantal boten met een vaste zomerligplaats in de jachthaven is tussen 1980 en 1985 met 7% toegenomen van 112.000 naar 120.000. Respectievelijk 10.000 en 14.000 ligplaatsen waren aan buitenlanders verhuurd, waarvan 80% aan West-Duitsers. De helft van de groei van het aantal boten met een vaste ligplaats in jachthavens is dus een gevolg van de groei van het aantal boten in bezit van buitenlanders (met name Duitsers).

Het aantal vaste zomerligplaatsen buiten de jachthavens bedraagt bijna 43.000.

Ongeveer een half miljoen boten van passanten hebben in 1985 de jachthavens aangedaan, dit is 45% meer dan in 1980. De jachthavens in de provincies Friesland, Noord-Holland en Zeeland ontvingen ongeveer twee derde van alle passanten.

Samenvattend kunnen we concluderen dat tot 1985 sprake is van uitbreiding van het aantal jachthavens en ligplaatsen. In de groei van het aantal vaste ligplaatsen hebben buitenlanders, vooral afkomstig uit West-Duitsland, een belangrijk aandeel. Ook het aantal boten dat een jachthaven aandoet is vrij sterk toegenomen.

Criminaliteit recreatiesector

In 1988 bedroeg het aantal geregistreerde diefstallen en inbraken in de droge sector 2.428. Er zijn evenwel onvoldoende gegevens beschikbaar om te kunnen bepalen of er sprake is van een dalende of stijgende tendens.

Duidelijk anders ligt dit voor de natte sector waar wel sprake blijkt van een groei van de geregistreerde criminaliteit. Het totaal aantal aangiften 5.663 van en uit/vanaf vaartuigen en van onderdelen van vaartuigen is in 1988 bijna 1,5 keer groter dan in 1980. Bovendien lijkt het erop dat de stijging van het aantal aangiften groter is dan de groei van het aantal watersportaccommodaties en ligplaatsen. Dit kan verklaard worden door de opkomst van de surfplank.

Op zich zijn de aangiftecijfers geen directe aanleiding om ernstig verontrust te zijn over diefstal en inbraak in de recreatiesector. De lezer moet echter wel bedenken dat de aangiften zich (net als de recreatievoorzieningen) sterk concentreren in een vrij klein aantal regio's en dat toekomstige ontwikkelingen tot een verdere stijging van deze criminaliteitsvormen zouden kunnen leiden.

Toekomstige ontwikkelingen

De tendens dat mensen meer vrije tijd krijgen is onmiskenbaar aanwezig. Indien deze toename aan vrije tijd deels wordt omgezet in recreatie, dan bestaat daarmee de kans dat (als er weinig aan preventie gebeurt) deze sector in de toekomst een zwaarder aandeel van de criminaliteit te verwerken zal krijgen. Daarbij moet overigens niet alleen gedacht worden aan een toename van bestaande vormen, maar ook aan het ontstaan van geheel nieuwe vormen. Ofschoon bijvoorbeeld de surfplank inmiddels een zeer vertrouwde plaats heeft ingenomen in recreërend Nederland, zouden we haast vergeten hoe betrekkelijk jong deze manier van recreëren is en daarmee ook de criminaliteit die zich rond het surfen afspeelt.

Welke nieuwe vormen de toekomst in petto heeft weten we niet, duidelijk is wel dat preventie geboden zal zijn.

In de volgorde van de paragrafen sluiten we aan bij de opeenvolgende fasen die een preventieproject moet doorlopen:

- oriëntatie (paragrafen 3, 4 en 5);
- onderzoek en analyse (paragraaf 6);
- keuze en uitvoering van preventiestrategieën (paragrafen 7 tot en met 10).

Paragraaf 3 geeft aan welke cijfers over diefstal en inbraak in de recreatiesector voorhanden zijn. Daarbij wordt tevens ingegaan op de haken en ogen die verbonden zijn aan het gebruik van de cijfers. Vervolgens wordt voor de onderscheiden delicten de omvang en ontwikkeling in de tijd geschetst. Tevens wordt een beeld gegeven van de regionale spreiding. Deze paragraaf kunt u gebruiken, als een eerste oriëntatie en als vergelijkingsmateriaal voor gegevens uit uw eigen werkgebied.

Voordat met een project van start gegaan kan worden, zal er altijd inzicht moeten zijn in de achtergronden van het delict (zie de stappenmethode in het hoofdstuk Projectplanning), pas dan kan worden bepaald welke preventieve maatregelen nuttig zijn.

In **paragraaf 4 en 5** wordt ingegaan op de achtergronden die bij inbraak en diefstal in de droge en de natte sector een rol spelen. Naast aandacht voor type daders en de wijze waarop ze opereren, wordt ingegaan op kenmerken van de slachtoffers. Tenslotte wordt de aandacht gericht op de risicobeïnvloedende factoren die bij de onderscheiden delicten een rol blijken te spelen, zoals grootte terrein, tijdstippen, zichtbaarheid en dergelijke.

De informatie zal u over het algemeen een eind op weg kunnen helpen; niettemin moet u er rekening mee houden dat de situatie in uw eigen werkgebied daarvan (sterk) kan afwijken. Het is natuurlijk beter als u beschikt over achtergrondgegevens over uw eigen werkgebied.

In **paragraaf 6** worden aanbevelingen gegeven over de opzet van onderzoek in uw werkgebied. Daarbij worden drie doelstellingen nader uitgewerkt die bij eigen onderzoek centraal staan:

- bepalen of diefstal en inbraak in de recreatiesector moet en kan worden aangepakt;
- bepalen welke preventieve maatregelen het meest in aanmerking komen;
- een voormeting, die later bij de effectevaluatie van het project kan worden gebruikt.

Vervolgens wordt ingegaan op de bronnen waarvan bij het onderzoek gebruik gemaakt kan worden en op de problemen die zich kunnen voordoen bij het verzamelen van de benodigde gegevens.

Na oriëntering en eigen onderzoek is de keuze van de preventiestrategie aan de orde. Deze is afhankelijk van:

- de resultaten van het eigen onderzoek;
- de ervaringen die tot nu toe met de verschillende preventiestrategieën zijn opgedaan;
- uw voorkeuren en mogelijkheden (qua tijd en middelen);
- de mate waarin met diverse organisaties kan worden samengewerkt.

De paragrafen 7 tot en met 10 dienen als ruggesteun bij het maken van deze keuze.

In **paragraaf 7** komen maatregelen voor recreatieterreinen en jachthavens aan de orde. Allereerst wordt ingegaan op het belang van risico-analyse. Daarbij wordt aangegeven welke factoren bij een risico-analyse een rol kunnen spelen. Vervolgens komt aan de orde hoe inzicht in de misdaadbevorderende factoren om kan worden gezet in een concreet recept voor het treffen van preventieve maatregelen. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt naar nieuw aan te leggen recreatieterreinen c.q. jachthavens en reeds bestaande situaties.

In **paragraaf 8** wordt eerst aangegeven met welke vorm van voorlichting en langs welke kanalen informatie over organisatorische en technopreventieve maatregelen bij beheerders en potentiële slachtoffers terecht kunnen komen.

Hierbij wordt duidelijk dat die voorlichting zeker niet alleen een taak voor de politie is; er moet zoveel mogelijk getracht worden intermediaire kaders in te schakelen.

Vervolgens wordt ingegaan op puur politieke activiteiten die een bijdrage kunnen leveren aan de preventie van criminaliteit in de recreatiesector.

In **paragraaf 9** worden drie praktijkvoorbeelden behandeld. Het geeft u een indruk van de wijze waarop de verschillende preventiestrategieën in de praktijk vorm gegeven kunnen worden.

In **paragraaf 10** staat het organisatorische aspect centraal. Achtereenvolgens wordt ingegaan op:

- het opzetten van een project volgens de stappenmethode;
- de mogelijke betrokkenen bij een preventieproject;
- de rol van de preventiecoördinator.

Het hoofdstuk sluit af met vijf **bijlagen**:

Aan de orde komen:

- voorlichtingshulpmiddelen;
- OBE-maatregelen;
- voorbeeld voor risico-analyse jachthaven;
- voorbeeld informatie aan Duitse camping-gasten;
- voorbeeld politie-preventiebericht.

Inleiding

In deze paragraaf geven we een beeld van diefstal en inbraak in de recreatiesector. Bij het landelijke beeld staat de ontwikkeling in de tijd centraal. Is er sprake van een toe- of afname of hebben we juist te maken met een vrij stabiele situatie?

Bij de bespreking van de regionale cijfers gaat het uiteraard om de vraag of diefstal en inbraak in de recreatiesector zich concentreert in bepaalde regio's.

Bij de presentatie van de cijfers zullen we een uitsplitsing maken naar diefstal en inbraak op recreatieterreinen ('de droge sector') en diefstal van en vanuit vaartuigen ('de natte sector').

Welke cijfers zijn voorhanden?

3.1

Er wordt gebruik gemaakt van twee verschillende bronnen:

- De CBS-politiecijfers vormen de belangrijkste bron.
Deze cijfers betreffen zowel de droge als de natte sector. Edoch, voor diefstal en inbraak op recreatieterreinen moeten we opmerken dat het CBS pas sinds 1986 de categorie 'diefstal kampeerterreinen' opgenomen heeft in de politiestatistiek. De grootste beperking die dit met zich meebrengt is dat een beschrijving van de ontwikkeling in de tijd op basis van de CBS-politiecijfers voor de droge sector niet mogelijk is.
- De CBS-slachtofferenquêtes verschaffen enige aanvullende informatie over diefstallen en inbraken in de droge sector.

Voordat we overgaan tot de presentatie van de cijfers een paar opmerkingen vooraf:

- De CBS-cijfers hebben betrekking op zaken, die ter kennis zijn gekomen van de politie. In werkelijkheid zal het aantal delicten hoger c.q. lager liggen omdat:
  - niet iedereen aangifte doet bij de politie: de politiecijfers zijn dus wat dit punt betreft aan de lage kant;
  - er aangifte wordt gedaan, terwijl er niets gestolen is (verzekeringsfraude): de politiecijfers zijn dus wat dit punt betreft aan de hoge kant.
 Of de politiecijfers per saldo te hoog of te laag uitvallen, valt moeilijk in te schatten aangezien geen beeld bestaat over aangiftepercentages en omvang van verzekeringsfraude.
- Voorts moet over de regionale cijfers opgemerkt worden dat deze geen geheel zuivere weergave vormen van het aantal geregistreerde delicten dat in een bepaalde regio heeft plaatsgevonden. Vooral bij delicten in de natte sector zal niet altijd aangifte worden gedaan in de plaats waar het delict heeft plaatsgevonden. Dit kan namelijk ook

gebeuren in de plaats waar het slachtoffer woont; soms wordt er zelfs op twee plaatsen aangifte gedaan.

- Bij de politiecijfers over diefstal van en vanuit vaartuigen wordt tot 1986 door het CBS het volgende onderscheid gemaakt:
  - diefstal van vaartuigen;
  - diefstal van onderdelen van vaartuigen;
  - diefstal uit vaartuigen.

In 1986 is deze laatste categorie uitgebreid tot diefstal vanaf en uit vaartuigen.

Onder vaartuigen worden echter niet alleen de plezier- maar ook de bedrijfsvaartuigen worden verstaan. Dit beïnvloedt vooral de cijfers over diefstal van onderdelen en diefstal uit vaartuigen.

Aangenomen mag worden dat diefstal van vaartuigen in verreweg de meerderheid van de gevallen pleziervaartuigen zal betreffen. Een ander probleem dat bij diefstal van en uit vaartuigen speelt, is het bestaan van verschillende opvattingen wat nu wel en wat nu niet onder een vaartuig moet worden gerekend. Zo vindt het CBS dat surfplanken, mits zij volledig opgetuigd zijn, tot vaartuigen gerekend moeten worden. In de praktijk komen echter lang niet alle aangiften van verdwenen surfplanken in de categorie 'diefstallen van vaartuigen' terecht, omdat de registrerende korpsen en districten er vaak andere meningen op na houden.

Het zal de lezer inmiddels duidelijk zijn dat aan het gebruik van cijfermateriaal nog heel wat haken en ogen vastzitten. Dit in aanmerking genomen vormen de cijfers niettemin een belangrijke bron van informatie.

Omvang en ontwikkeling in de tijd

Sinds 1986 wordt de categorie 'Diefstal kampeerterreinen' opgenomen in de politiestatistiek van het CBS. Binnen deze categorie vallen diefstallen (inclusief inbraak) die plaatsvinden op terreinen met tenten, caravans en vakantie-huisjes c.q. -bungalows.

Tabel 3: Aangiften van diefstal/inbraak op recreatieterreinen.

	absoluut	indexcijfer
1986	2660	100
1987	2737	103
1988	2428	91

Bron: CBS

We kunnen constateren dat het aantal aangiften in 1988 lager ligt dan in de voorgaande twee jaar. Het is echter voorbarig om van een dalende tendens te spreken.

Een andere bron waaruit mogelijk een ontwikkeling in de tijd kan worden afgeleid vormen de CBS-slachtofferenquêtes. In de slachtofferenquêtes wordt bij slachtofferschap onder andere doorgevraagd naar de plek waar het delict plaatsvond. Daarbij is ook de categorie vakantiehuis c.q. tweede woning opgenomen. In tabel 4 wordt dus voor een aantal verschillende delicten aangegeven **welk percentage van de slachtoffer** tijdens een verblijf in een vakantiewoning van het betreffende delict slachtoffer is geworden.

We kunnen constateren dat het aantal aangiften in 1988 lager ligt dan in de voorgaande twee jaar. Het is echter voorbarig om van een dalende tendens te spreken.

Een andere bron waaruit mogelijk een ontwikkeling in de tijd kan worden afgeleid vormen de CBS-slachtofferenquêtes. In de slachtofferenquêtes wordt bij slachtofferschap onder andere doorgevraagd naar de plek waar het delict plaatsvond. Daarbij is ook de categorie vakantiehuis c.q. tweede woning opgenomen. In tabel 4 wordt dus voor een aantal verschillende delicten aangegeven welk percentage van de slachtoffer tijdens een verblijf in een vakantiewoning van het betreffende delict slachtoffer is geworden.

Tabel 4: Slachtofferschap bij verblijf in vakantiehuisje.

	diefstal vanaf auto	diefstal uit auto	portemon- nee dfst.	inbraak	overige diefstal
1980	0.0	0.2	1.6	3.0	0.4
1981	1.5	0.5	0.5	0.2	0.0
1982	0.4	0.9	0.0	0.5	0.6
1986	2.0	1.2	1.0	1.6	1.3

NB: voor 1983 tot en met 1985 waren geen vergelijkbare cijfers beschikbaar.

Bron: CBS

We kunnen vaststellen dat de cijfers geen éénduidig beeld opleveren. Een uitzondering moeten we evenwel maken voor diefstal uit auto. Bij dit delict zien we dat er sprake is van een duidelijk stijgende lijn.

Regionale spreiding diefstal en inbraak op recreatieterreinen

Om een beeld te krijgen van de regionale spreiding hebben we gebruik gemaakt van het gemiddeld aantal aangiften, diefstallen en inbraken op recreatieterreinen voor 1987 en 1988*. De resultaten zijn weergegeven in kaartje 1.

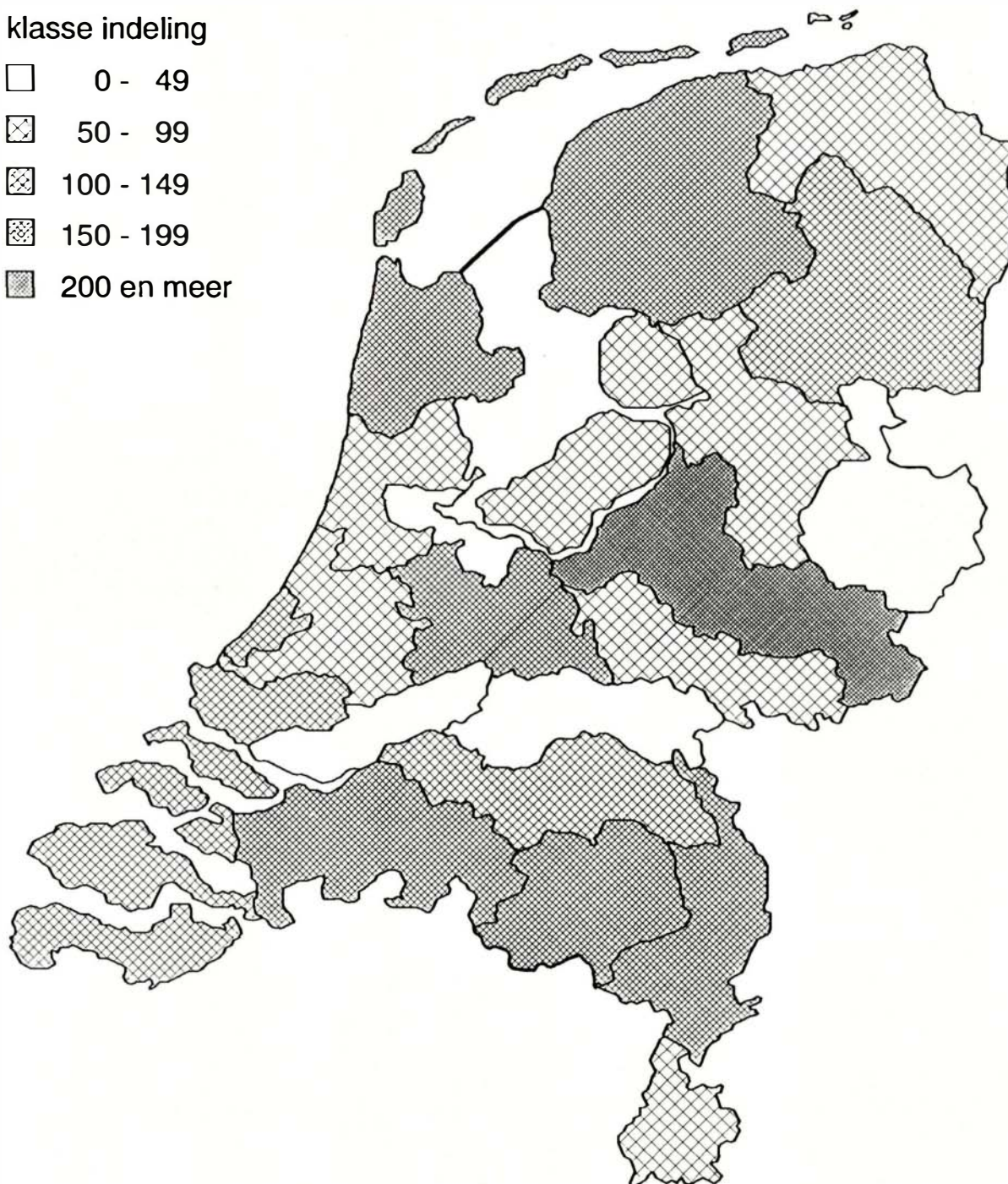
*= In 1987 is de regio-indeling ingrijpend gewijzigd: het is dus niet mogelijk om een gemiddelde over meer dan twee jaar te bepalen.

Kaart 1: Regionale spreiding diefstal en inbraak op recreatieterreinen 1987/1988.

klasse indeling

- 0 - 49
- ▤ 50 - 99
- ▥ 100 - 149
- ▦ 150 - 199
- ▧ 200 en meer

Uit het kaartje blijkt dat Gelderland-Noord het hoogste aantal aangiften heeft. De regio's met het laagste aantal aangiften zijn Noord Holland Oost, Gelderland Zuid, Overijssel Oost en Dordrecht.

Hierbij dient echter te worden aangetekend dat voor een goede vergelijking rekening moet worden gehouden met het aantal recreatieterreinen per regio. Deze gegevens waren echter niet beschikbaar.

Omvang en ontwikkeling in de tijd

Anders dan bij diefstal op recreatieterreinen bieden de CBS-politiecijfers over criminaliteit in de natte sector wel voldoende houvast om een ontwikkeling in de tijd te kunnen schetsen. We brengen de lezer in herinnering dat de CBS-cijfers betrekking hebben op beroepsvaart en pleziervaart tesamen.

Tot 1986 werd door het CBS een onderscheid gemaakt tussen diefstal van onderdelen van vaartuigen en diefstal uit vaartuigen. Sinds 1986 is deze laatste categorie uitgebreid tot

diefstal vanaf en uit vaartuigen. De cijfers doen vermoeden dat een deel van de aangiften die voorheen in de categorie 'onderdelen van vaartuigen' terecht gekomen zouden zijn, sinds de verandering in 1986 in de categorie 'diefstal vanaf en uit vaartuigen' worden ondergebracht. Kleine niet-bevestigde gestolen onderdelen kunnen immers ook opgevat worden als diefstal vanaf vaartuigen. Om deze reden hebben wij de categoriën **onderdelen van vaartuigen en vanaf/uit vaartuigen** in de volgende tabel onder de noemer **diefstal uit vaartuigen** samengenomen.

Tabel 5: Aangiften van diefstal van vaartuigen en diefstal uit vaartuigen 1980-1988.

	Diefstal van vaartuigen		Diefstal uit vaartuigen		Totaal	
	abs.	indexcijfer	abs.	indexcijfer	abs.	indexcijfer
1980	1.341	100	2.570	100	3.911	100
1981	1.622	121	3.297	128	4.919	126
1982	1.830	136	3.841	149	5.671	144
1983	1.752	131	3.817	149	5.569	142
1984	1.701	127	3.667	143	5.368	137
1985	1.605	120	3.089	120	4.694	120
1986	1.793	134	3.823	148	5.616	144
1987	2.515	188	3.608	140	6.123	157
1988	1.417	106	4.246	165	5.663	145

Bron: CBS

Op grond van de tabel kunnen twee opvallende constatering worden gedaan.

- Wanneer we de totaalkolom bekijken dan zien we het aantal aangiften tussen 1980-1988 duidelijk toenemen, zij het in een golfbeweging. Een achterliggende verklaring van de stijging zou kunnen zijn dat het aantal vaartuigen evenredig is toegenomen. In hoofdstuk 1 zagen we al dat het aantal vaste zomerligplaatsen tussen 1980-1985 'slechts' steeg met 7%. Zomerligplaatsen vormen echter vooral een indicatie voor het aantal boten, maar echter niet van het aantal surfplanken. Het is denkbaar dat de toename van de geregistreerde criminaliteit in de natte sector voor een belangrijk deel verklaard wordt door de opkomst van de surfplank.
- Vanaf 1986 doen zich bij diefstal van vaartuigen zeer sterke sprongen in het aantal aangiften voor. Van 1986 naar 1987 een zeer sterke stijging en van 1987 naar 1988 een nog spectaculairdere daling. Bij nadere beschouwing blijkt de regio Utrecht voor een belangrijk deel verantwoordelijk voor deze ontwikkeling in de landelijke cijfers:

van 1986 naar 1987 een stijging van bijna 800 aangiften en van 1987 naar 1988 een daling van ruim 850 aangiften. Een overigens onverklaarbare ontwikkeling.

Regionale spreiding diefstal van vaartuigen en diefstal uit vaartuigen

Bij de regionale cijfers moet bedacht worden dat deze alleen de meldingen betreffen van de gemeentepolitie en de landgroepen van de Rijkspolitie. Dit heeft als consequentie dat de aangiften bij de Rijkspolitie te Water buiten beschouwing zijn gebleven. De reden hiervoor is dat de Rijkspolitie te Water niet ondergebracht is bij de 23 regio's maar opgedeeld is in vier districten. De som van de aantallen voor de 23 regio's ligt daardoor lager dan de landelijke aantallen. Bij het in kaart brengen zijn we wederom uitgegaan van de gemiddelde cijfers voor 1987 en 1988. De resultaten zijn weer gegeven in kaart 2.

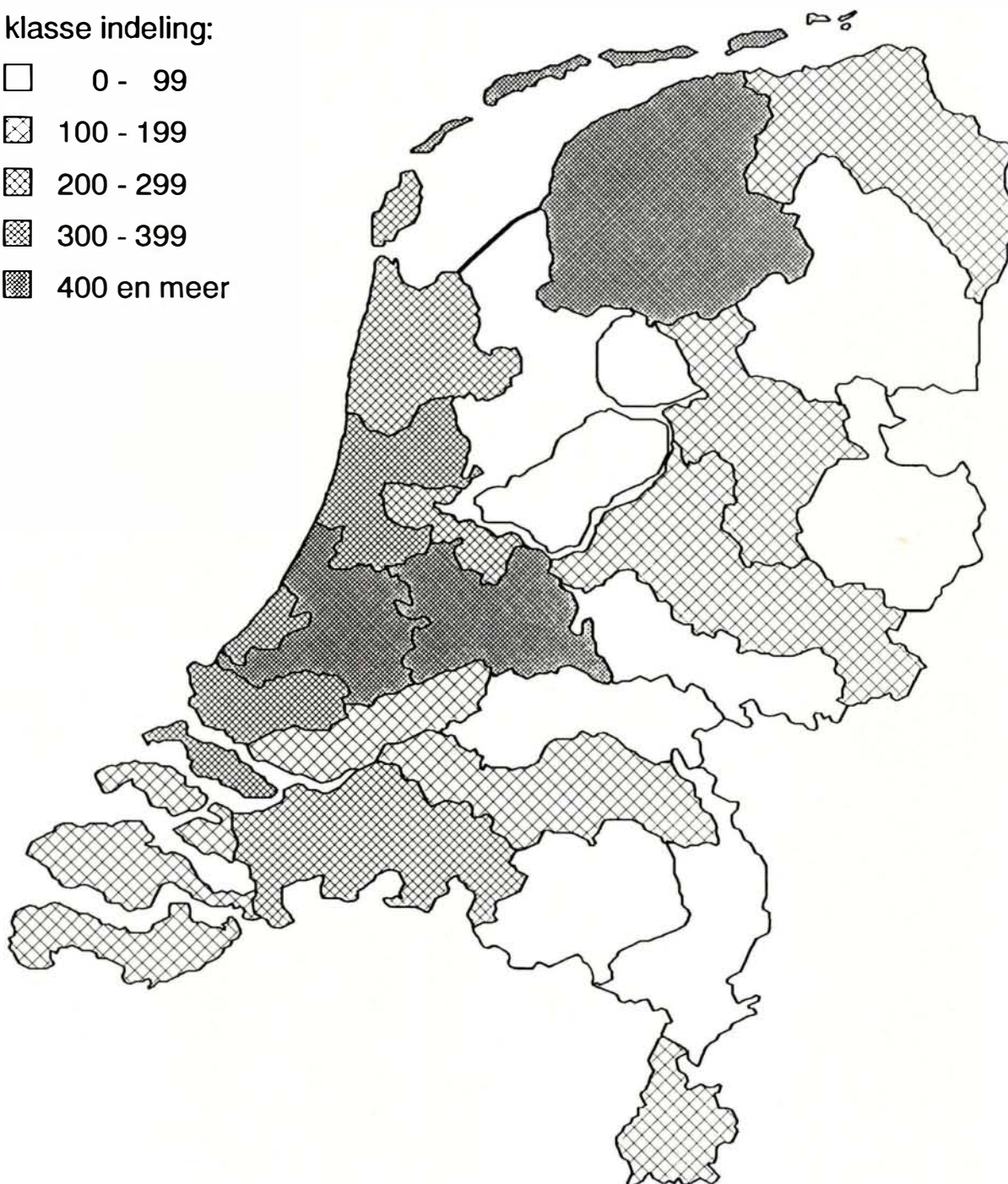

Kaart 2: Regionale spreiding diefstal van vaartuigen en diefstal uit vaartuigen 1987/1988.

Uit het kaartje blijkt dat de regio's Friesland, Utrecht en Zuid-Holland Midden het hoogste scoren. De regio Utrecht scoort zelfs bijzonder hoog (gemiddeld 839 diefstallen van vaartuigen en diefstallen uit vaartuigen). Dat komt door de reeds gesignaleerde superpiek van diefstallen van vaartuigen in 1987. In de een na hoogste categorie volgen Rijnmond, Haaglanden en Noord-Holland West.

klasse indeling:

- 0 - 99
- ▤ 100 - 199
- ▥ 200 - 299
- ▧ 300 - 399
- ▨ 400 en meer

Wanneer we meer waarde aan deze cijfers willen toekennen dan zullen we ook rekening moeten houden met het aantal beschikbare ligplaatsen per regio.

Tabel 6: Aangiften diefstal van vaartuigen en diefstal uit vaartuigen 1987/1988 per 1000 ligplaatsen¹ naar regio

Regio	Aantal aangiften per 1000 ligplaatsen
Haaglanden	322
Noord-Brabant Oost	203
Noord-Holland Oost	70
Utrecht	62
Noord-Holland West	54
Noord-Brabant West	51
Overijssel Oost	40
Groningen	37
Gelderland Noord	35
Zuid-Holland Midden	34
Drenthe	26
Rijnmond	24
Noord-Brabant Noord	23
Friesland	19
Noord-Holland Noord	19
Overijssel West	16
Zeeland	14
Limburg Noord	12
Gelderland Oost	11
Limburg Zuid	11
Gelderland Zuid	5

¹ = Het aantal ligplaatsen buiten de watersportaccommodaties is niet meegeteld. De registratie van de ligplaatsen vertoont veel hiaten. Bovendien ontbreken ligplaatsgegevens voor de regio's Dordrecht en Flevoland. Deze regio's zijn dan ook niet in de tabel te vinden.

Bron: CBS

Allereerst kan worden geconstateerd dat sommige regio's met zeer weinig ligplaatsen (minder dan 1000) erg hoog op de ranglijst komen. Het betreft met name Noord-Brabant Oost en Overijssel-Oost. In deze regio's ligt het aantal aangiften beneden de 100 en het is dan ook zeker niet zo dat hier grote problemen zijn.

In de tweede plaats valt op dat van de zes regio's met de meeste delicten (zie kaartje 2) de regio's Haaglanden, Utrecht en Noord-Holland West ook in deze tabel hoog scoren.

3.4

Conclusies

Uit de cijfers die in deze paragraaf de revue zijn gepasseerd kunnen de volgende conclusies getrokken worden.

Droge sector:

- De (schaarse) cijfers wijzen niet in de richting van een bepaalde ontwikkeling, noch in de zin van een stijgende noch in de zin van een dalende tendens. Hierbij moet een uitzondering worden gemaakt voor diefstallen uit auto's in de nabijheid van vakantiehuisjes. Voor dit delict is vanaf 1980 tot en met 1986 een stijgende lijn te constateren.
- Uit de gegevens over de geografische spreiding blijkt dat vooral in de regio Gelderland Noord veel aangiften van diefstal en inbraak op recreatieterreinen worden geregistreerd.

Natte sector:

- Als we afgaan op de CBS-politiecijfers dan blijkt er sprake van een duidelijke groei van de geregistreerde criminaliteit. Het totaal aantal aangiften in 1988 is in vergelijking met 1980 bijna 1,5 zo groot. Deze groei zal mede veroorzaakt zijn door diefstal van (onderdelen van) surfplanken.
- In absolute zin worden vooral in de regio's Utrecht, Friesland en Zuid-Holland Midden en in iets mindere mate de regio's Rijnmond, Haaglanden en Noord-Holland West veel aangiften gedaan. Indien rekening wordt gehouden met het aantal ligplaatsen per regio blijven vooral Haaglanden en in mindere mate Utrecht en Noord-Holland West hoog scoren.

Er is in Nederland maar weinig onderzoek verricht naar diefstal en inbraak in de recreatiesector. De publikaties die op dit gebied verschenen zijn – met name onderzoeksverslagen van VM-projecten – betreffen nagenoeg uitsluitend de watersportcriminaliteit. Een uitzondering hierop vormt het in opdracht van het Landelijk Bureau Voorkoming Misdrijven uitgevoerde onderzoek 'Onderzoek inbraak en diefstal in de recreatiesector' (Van Burik en Van Dijk, 1987). De inhoud van deze subparagraaf steunt dan ook in sterke mate op onderzoeksresultaten uit voorgenoemd rapport, tenzij anders aangegeven. Er is vooral gebruik gemaakt van het case-study onderzoek op 18 recreatieterreinen. Aangezien dit onderdeel vanzelfsprekend geen algemeen geldend beeld geeft voor alle recreatieterreinen in Nederland moeten de conclusies gezien worden als uitspraken over de factoren die de kans op diefstal en inbraak op verschillende typen terreinen **kunnen** beïnvloeden.

Met het oog op de plaatsvindende criminaliteit kunnen we op basis van het onderzoek drie verschillende typen recreatieterreinen onderscheiden:

1. **Bungalowparken;** het betreft hier parken waar vrijwel uitsluitend huisjes staan met doorgaans een standaardpakket aan faciliteiten (binnenzwembad, restaurant, supermarkt, sportaccommodaties, etc.). Deze

parken zijn het gehele jaar open en hebben ook 's winters een redelijke bezettingsgraad. Het 'sociale klimaat' in de parken is sterk gericht op privacy. De gasten kunnen worden omschreven als een willekeurige verzameling mensen die over het algemeen geen behoefte heeft aan contact met andere gasten. Ook het percentage vaste gasten ligt aan de lage kant in vergelijking met de overige typen terreinen.

2. **Recreatieterreinen met hoofdzakelijk sta-/toercaravans;** deze terreinen hebben over het algemeen minder en eenvoudiger faciliteiten dan bungalowparken. De meeste van deze terreinen zijn het gehele jaar open. De bezettingsgraad ligt in de winter echter duidelijk lager in vergelijking met de bungalowparken. Het percentage vaste gasten ligt daarentegen beduidend hoger en er zullen dan ook meer onderlinge sociale contacten zijn.
3. **Recreatieterreinen met hoofdzakelijk toercaravans en tenten;** naast het feit dat het merendeel van de plaatsen bestemd is voor tenten en toercaravans, is het grootste verschil met het voorgaande type dat deze terreinen hoofdzakelijk alleen in het seizoen geopend zijn.

In de hierna volgende subparagrafen zullen we herhaaldelijk gebruik maken van de hierboven beschreven indeling.

Daders en modus operandi

4.1

Daders

Er is maar weinig bekend over de daders die opereren binnen de recreatiesector. Voor zover zij zich niet onderscheiden van 'gewone' inbrekers kunnen we terugvallen op de kenmerken zoals beschreven in het hoofdstuk Inbraak. Het lijkt aannemelijk dat ook hier van jong naar 'oud' een geleidelijke overgang naar een meer 'professioneel' opereren plaatsvindt. Vermoedelijk zullen we in vergelijking met 'gewone inbrekers' in het algemeen echter meer te doen hebben met 'gelegenheidsinbrekers':

- Als we uitgaan van de **gegeven gelegenheid** dan kunnen we vaststellen dat bij recreatie volop (vaak noodgedwongen!) gelegenheden tot het plegen van criminaliteit bestaan.

- Bij de **gezochte gelegenheid** kunnen we onder andere denken aan (jeugdige) recreanten die op zoek zijn naar een aanvulling op hun bestedingsbudget.

Wel mag worden aangenomen dat de inbraken die buiten 'het seizoen' worden gepleegd relatief vaker het werk zullen zijn van de meer professionele daders.

In het licht van de te nemen preventiemaatregelen is de vraag interessant of daders in hoofdzaak onder de gasten gezocht moeten worden of dat ze vooral van buiten komen. Op grond van indrukken van geïnterviewde beheerders van **bungalowparken** komen daders van diefstal uit vakantiehuizen en van diefstal uit auto's vooral van buiten. De meningen ten aanzien van de herkomst van daders die in het zwembad opereren leveren daarentegen geen eenduidig beeld op.

Op **terreinen met stacaravans** mag aangenomen worden dat de daders veelal van buiten komen, aangezien de inbraken hoofdzakelijk in de wintermaanden en in het voor- en naseizoen worden gepleegd.

Op **terreinen met veel tenten** komt diefstal vooral voor op terreinen waar veel jongeren verblijven. Op deze terreinen zullen de daders

vaak hoofdzakelijk onder de gasten te vinden zijn.

Modus operandi

Op basis van cijfers verzameld door plaatselijke politiekorpsen van verschillende regio's, kan een beeld worden geschetst van de wijze waarop daders te werk gaan.

Tabel 7: Modus operandi bij inbraak in vakantiehuizen en caravans.

modus operandi	vakantiehuizen ¹		caravans ²	
	absoluut	percentage	absoluut	percentage
valse sleutel	47	25	5	3
forceren raam	30	16	31	21
forceren schuifdeur	23	13	nvt	nvt
forceren deur	18	10	29	20
inslaan ruit	16	9	18	12
insluiping/inklimming	15	8	3	2
via bovenlicht	5	3	nvt	nvt
verwijderen glaslatten	4	2	nvt	nvt
opensnijden voortent	nvt	nvt	28	19
onbekend/overig.	26	14	34	23
Totaal	184	100	148	100

¹ = Regio's Drenthe, Gelderland Noord, Noord-Brabant Oost, Limburg Noord en Zeeland.

² = Regio's Friesland, Drenthe, Gelderland Noord, Noord-Holland Noord, Noord-Brabant Oost, Limburg Noord en Zeeland.

Bron: Van Burik en Van Dijk, 1987.

Bij inbraak in **vakantiehuizen** blijkt de populairste methode het gebruik van een valse sleutel* te zijn. Maar ook het forceren van raam of (schuif)deur is een vaak voorkomende werkwijze. Insuiping komt relatief weinig voor. Ook bij **inbraak in caravans**** blijkt het forceren van raam of deur, dan wel het inslaan van een ruit, een vaak toegepaste methode te zijn. Eveneens hoog scoort het opensnijden van de voortent.

Uit bovenstaande gegevens kan worden afgeleid dat niet zo zeer het niet afsluiten van vakantiehuizen en caravans, maar vooral de kwaliteit van de gebruikte materialen (van

deuren en ramen) en van het hang- en sluitwerk het inbreken makkelijk maakt.

De meest toegepaste methoden bij **inbraken uit auto's** blijken het forceren van het portier of slot en het inslaan van een ruit te zijn.

Bij **diefstal uit zwembaden** blijkt dat in verreweg de meeste gevallen de spullen gewoon worden weggenomen, hetzij uit de gemeenschappelijke kleedruimte, de kleedhokjes of uit de zwemzaal. Het openbreken van kluisjes blijkt uitzondering te zijn.

Bij **diefstal uit restaurants** gaat het om het wegnemen van kleding uit de garderobe.

4.2

Slachtoffers en buit

Slachtoffers

Wat betreft de kenmerken van slachtoffers kunnen we drie slachtoffergroepen onderscheiden:

- de bungalowparkrecreant***;
- de caravanbezitter;
- de jonge kampeerder.

De bungalowpark-recreant loopt waarschijnlijk het grootste risico.

De belangrijkste vormen van slachtofferschap voor de bungalowpark-recreant blijken in volgorde van grootte: diefstal uit auto, diefstal uit zwembad en diefstal uit huisje te zijn.

* = Overigens moet bedacht worden dat gebruik van een valse sleutel soms als modus operandi wordt opgegeven om toch een uitkering van de verzekering te krijgen, terwijl men vergeten was de deur op slot te doen.

** = Als we van 'caravans' spreken, geldt de betreffende uitspraak zowel voor sta- als voor toercaravans.

*** = De eigenaren van bungalowparken lijden over het algemeen weinig directe schade ten gevolge van diefstal en inbraak. Wellicht is indirecte schade, omdat recreanten het terrein vanwege de kans op diefstal gaan mijden, een groter risico voor eigenaren van bungalowparken.

Een duidelijke risicogroep vormt ook de caravanbezitter. We stelden bij de beschrijving van de modus operandi al vast dat het inbrekers doorgaans bepaald niet moeilijk gemaakt wordt om hun slag te slaan. Daar komt nog bij dat menig caravan een verzameling luxe artikelen aan boord heeft (TV, radio, etc.). Met name op terreinen met hoofdzakelijk stacaravans blijkt dat waardevolle goederen vaak in de caravans achterblijven. Dit houdt mede verband met het feit dat deze terreinen doorgaans het hele jaar geopend zijn.

Tot slot de jonge kampeerder. Vooral jongeren blijken slachtoffer te worden van diefstal uit tent. Hiervoor zijn meerdere verklaringen te geven:

- jongeren zullen onder de kampeerdere oververtegenwoordigd zijn;
- jongeren zullen relatief vaker afwezig zijn;
- jongeren zijn mogelijk nonchalanter.

Aard van gestolen goederen

Op grond van aangiften van **inbraak** in caravans en vakantiehuizen, die in tabel 8 zijn

gepresenteerd, krijgen we een indruk van de goederen die het meeste in trek te zijn.

Tabel 8: Aard gestolen goederen bij inbraak in caravans en vakantiehuizen¹

Soort goederen	absoluut	percentage
audiovisuele apparatuur	141	30
geld/cheques/waardepapieren	107	22
woninginrichting (meubelen, etc.)	36	13
huishoudelijke artikelen/ apparaten	46	9
kleding/textiel	39	8
foto/filmapparatuur	19	4
sieraden/horloges	10	2
overigen	59	12
Totaal	484	100

¹ = Totaal regio's Friesland, Drenthe, Gelderland Noord, Noord-Holland Noord, Noord-Brabant Oost, Limburg Noord, Zeeland.

Audiovisuele apparatuur en geld, cheques en waardepapieren springen er duidelijk uit. Woninginrichting volgt op de derde plaats.

Situatie

4.3

Tijdstippen

Inbraken in **vakantiehuisjes** vinden in hoofdzaak overdag en 's-avonds plaats, als de gasten niet in hun huisjes zijn. Bij de delicten die plaatsvinden op bungalowparken spelen seizoensinvloeden nauwelijks een rol. Een uitzondering hierop moet worden gemaakt voor terreinen met bungalows van privé-eigenaren die tijdens de winter niet bezet zijn. Bij inbraken in **caravans** ligt dit duidelijk anders.

De inbraken worden hoofdzakelijk in de wintermaanden en in het voor- en naseizoen gepleegd. De achterliggende reden is dat veelal waardevolle goederen in de caravan achterblijven en dat er weinig controle op is. Voor zover bekend vinden de inbraken hoofdzakelijk 's nachts plaats.

Diefstal uit tenten vindt uiteraard voornamelijk in het hoogseizoen plaats.

Diefstal uit auto's vindt eveneens voornamelijk 's avonds en 's nachts plaats, met name in bungalowparken. Op de overige recreatieterreinen, waar diefstal uit auto's slechts op beperkte schaal plaatsvindt, blijken de daders vooral tijdens de weekends in de zomermaanden hun slag te slaan.

Waarschijnlijk omdat er dan de meeste auto's staan. Net als bij de bungalowparken opereren de daders bij voorkeur als het donker is.

De keuze van het tijdstip blijkt dus samen te hangen met:

- Het al of niet aanwezig zijn van potentiële slachtoffers; als de gasten afwezig zijn is de kans op inbraak of diefstal groter;
- De (on)mogelijkheid van toezicht; daders hebben in principe een duidelijke voorkeur voor de avond- en de nachtelijke uren in verband met het verminderde toezicht. Uit het feit dat de inbraken in de vakantiehuisjes ook overdag plaatsvinden kunnen we afleiden dat de afwezigheid van de gasten bij dit delict zwaarder weegt dan de mogelijkheid van toezicht.

Misdaadbevorderende factoren

We zullen eerst ingaan op het mogelijk verband tussen de totale geregistreeerde criminaliteit (alle delicttypen samen) en de grootte van het terrein. Vervolgens gaan we per delicttype in op de belangrijkste risicofactoren.

Grootte van het terrein

Op basis van een analyse van aangiften van diefstal/inbraak op recreatieterreinen betreffende de jaren 1981, 1983 en 1985 in de regio Drenthe* komt naar voren dat er een duidelijk verband bestaat tussen het aantal slaapplekken en het aantal geregistreeerde delicten: hoe meer slaapplekken des te meer delicten.

Ook uit de case-studies op de 18 recreatieterreinen blijkt dat op de grootste terreinen – de bungalowparken – duidelijk meer criminaliteit en meer gevarieerde criminaliteit plaatsvindt dan op de overige terreinen.

Inbraak in vakantiehuisjes

Dit delict komt vanzelfsprekend met name voor in de bungalowparken. We zagen al eerder dat de daders vooral verondersteld worden van buiten het park te komen. Deze veronderstelling roept vragen op over de mate van toegankelijkheid van de terreinen. Het blijkt dat in geen van de parken potentiële daders buiten de omheining gehouden kunnen worden. Aangezien dit zowel geldt voor parken waar relatief veel als ook waar relatief weinig criminaliteit plaatsvindt, kunnen we concluderen dat de factor toegankelijkheid geen rol speelt bij een verklaring van geconstateerde verschillen in criminaliteit.

De factoren zichtbaarheid en technopreventie houden daarentegen wel verband met het aantal inbraken:

- bij huisjes waar de onderlinge zichtbaarheid gering is, wordt relatief vaak ingebroken;
- bij huisjes waar bepaalde technopreventieve maatregelen zijn getroffen wordt minder vaak ingebroken.

Diefstal uit auto's

Het zijn wederom de bungalowparken waar dit delict relatief vaak voorkomt. Er is een aantal redenen waardoor parkeerterreinen bij bungalowparken diefstalgevoeliger zijn dan bij andere terreinen:

- De parkeerterreinen bij bungalowparken zijn groter en er zijn het hele jaar door veel auto's.

- Vermoedelijk zullen gasten van bungalowparken minder gebruik maken van hun auto dan gasten op andere recreatieterreinen. Een van de doelen van de bungalowparken is immers het bieden van een zo volledig mogelijk recreatiepakket, zodat men op het terrein kan blijven.

Als we de bungalowparken onderling vergelijken, blijken de volgende factoren de kans op diefstal uit auto's te vergroten:

- Parken met een apart parkeerterrein zijn diefstalgevoeliger dan parken waar de gasten de auto's bij de vakantiehuisjes kunnen parkeren.
- Het vrij toegankelijk zijn van parkeerterreinen in combinatie met het ontbreken van toezicht zijn duidelijk diefstalbevorderende factoren. Bij bungalowparken waar de parkeerterreinen zijn afgesloten door een slagboom en/of een redelijke mate van toezicht wordt uitgeoefend, is duidelijk dat hier een preventief effect van uitgaat.

Mogelijkheden voor het uitoefenen van toezicht spelen overigens bij de andere typen terreinen eveneens een belangrijke rol: diefstal uit auto's vindt alleen plaats op terreinen waar het parkeerterrein buiten het verblijfsterrein ligt.

Inbraken in caravan

We zagen al eerder dat inbraak in caravans sterk seizoensgebonden is: inbraken worden hoofdzakelijk in de wintermaanden en in het voor- en naseizoen gepleegd. Op terreinen met hoofdzakelijk **toercaravans** blijken de volgende factoren de kans op inbraak in caravans te beïnvloeden.

- Het achterblijven van potentiële buit in de caravans: op terreinen waar – mede op aandringen van de beheerder – gezorgd wordt dat alle waardevolle spullen uit de caravans verdwijnen, is de kans op inbraak vrijwel nihil. In par. 9 wordt een project in Limburg besproken, waarin dit het belangrijkste element vormde.
- De mate van toezicht die door de beheerder buiten het seizoen wordt uitgeoefend.

Bij terreinen met hoofdzakelijk **stacaravans** blijven waardevolle goederen over het algemeen in de caravans, hetgeen ook vrij logisch is omdat de meeste van deze terreinen het hele jaar open zijn. Op deze terreinen hangt de mate van inbraak vooral samen met de afvoermogelijkheden (met de auto) van de buit.

*= Uitgezonderd de gemeenten Assen, Emmen, Hoogeveen en Meppel.

Diefstal uit tenten

Diefstal uit tenten doet zich, zoals we al eerder zagen, uitsluitend in de zomermaanden voor en dan vooral op terreinen waar veel jongeren komen. Sociale controle (op jongeren) is een belangrijke factor bij diefstal uit tenten. Deze factor is vermoedelijk van groter belang dan de factoren toegankelijkheid en zichtbaarheid. De zichtbaarheid zal echter ook weer niet te gering moeten zijn, anders kan er van sociale controle weinig terechtkomen.

Overige diefstallen (zwembad, restaurant)

Ook voor deze delicten geldt dat zij in bungalowparken veel vaker voorkomen dan op de andere terreinen.

Dit kan in de eerste plaats verklaard worden door de factor potentiële buit. In bungalow-

parken zijn de zwembaden overdekt en op de overige terreinen gaat het om buitenbaden waar de gasten in zwemkleding naar toe gaan. Op deze terreinen zullen de gasten zich ook niet snel met een dure jas aan naar de kantine begeven om aldaar zich te goed te doen aan fricandel met mayonaise.

Voor de diefstallen in de overdekte zwembaden geldt dat het vaak niet ontbreekt aan de gelegenheid om waardevolle goederen af te geven of in een kluisje te stoppen, maar dat de badgasten er niet altijd gebruik van maken. De goederen worden onttreemd uit de zwemzaal en de kleedruimten.

Bij diefstal uit restaurants lijkt vooral het ontbreken van (toe-)zicht op de garderobe een verklaring te bieden voor de diefstallen die plaatsvinden.

● Grootte terrein en criminaliteit

Een groot aantal slaapplekken vergroot de kans op het plaatsvinden van (geregistreerde) delicten. De bungalowparken hebben het meeste te lijden van de criminaliteit. Deze parken behoorden ook tot de grootste terreinen.

● Kenmerken van slachtoffers

Drie slachtoffergroepen kunnen worden onderscheiden:

- de bungalowparkrecreant;
- de caravanbezitter;
- de jonge kampeerder.

In onderstaand schema zijn per slachtoffergroep de voornaamste bevindingen weergegeven.

Schema 1: Achtergronden diefstal/inbraak droge sector

Slachtoffergroep	Delictsoort/herkomst daders/voornaamste m.o.	Omstandigheden
Bungalowparkrecreant	1 Diefstal uit auto: ● daders vooral van buiten. ● forceren portier, slot + inslaan ruit; seriewerk.	● Niet seizoengebonden. ● 's avonds + 's nachts. ● parkeerterreinen gelegen buiten recreatie-terrein, gebrek toezicht, concentratie buit, weinig gebruik auto.
	2 Diefstal uit zwembad ● daders onder gasten + van buiten. ● gewoon wegnemen.	● Niet seizoengebonden. (binnenbaden) ● zwemzaal, kleedruimte, gebrek toezicht.
	3 Inbraak in huisjes ● daders vooral van buiten. ● valse sleutels + forceren raam, deur.	● Niet seizoengebonden. ● overdag + 's avonds bij afwezigheid bewoner. ● beperkte zichtbaarheid, eenvoudig binnen te dringen.
Caravanbezitter	Inbraak in stacaravans ● daders vooral van buiten. ● forceren raam, deur + inslaan ruit; seriewerk.	● wintermaanden + voor- en naseizoen. ● 's nachts. ● geen toezicht, goede afvoermogelijkheden auto, achterblijven waardevolle goederen.
Jonge kampeerder	Diefstal uit tenten ● daders vooral onder gasten ● wegnemen.	● zomermaanden. ● slachtoffers met name jongeren. ● bij concentratie jongeren op terrein gebrek aan sociale controle.

De publikaties die verschenen zijn op het gebied van de recreatiegebonden criminaliteit, betreffen in hoofdzaak de watersportcriminaliteit. Het merendeel van deze publikaties heeft betrekking op regionaal opgezette preventieprojecten. Op boven-regionaal niveau is de beschikbare informatie buitengewoon karig. Met uitzondering van de reeds gepresenteerde

CBS-politie-cijfers in de vorige paragraaf, zijn voor ons doel op landelijk niveau nagenoeg geen bruikbare gegevens voorhanden. We zullen daarom wederom voor een belangrijk deel putten uit de lokale gegevensverzameling die in het kader van het 'Onderzoek inbraak en diefstal in de recreatiesector' heeft plaatsgevonden.

Daders en modus operandi

5.1

Daders

Bij de droge sector merkten we reeds op dat er maar weinig bekend is over daders die opereren binnen de recreatiesector. Deze constatering geldt evenzeer voor de natte sector. De CBS-politiecijfers bieden enige informatie met betrekking tot geslacht en

leeftijd (verhouding minder- en meerderjarig) van daders die in deze sector opereren. De gegevens hebben echter betrekking op aangehouden verdachten, hetgeen dus slechts een beperkte en selecte groep daders betreft. Enige voorzichtigheid bij het gebruik van deze gegevens is dan ook geboden.

Tabel 9: Kenmerken verdachten.

Jaar	Diefstal van voertuigen				Diefstal uit voertuigen (incl. diefstal van onderdelen)			
	meerderjarig		minderjarig		meerderjarig		minderjarig	
	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.
1983	99	3	47	—	161	1	63	1
1984	110	3	43	—	223	5	63	—
1985	99	3	35	—	134	2	50	—

Bron: CBS¹

¹ = In 1986 en daarop volgende jaren wordt in de C.B.S.-statistieken voor de verschillende misdrijven geen uitsplitsing meer gemaakt naar leeftijd en geslacht van de verdachten.

Uit de tabel blijkt dat het aandeel van het vrouwelijke geslacht minimaal te noemen is. Wat de verhouding minder- of meerderjarig betreft, kunnen we constateren dat de balans duidelijk doorslaat naar de categorie meerderjarig.

Interessant is de vraag of de gevonden verhouding afwijkt van aangehouden verdachten van diefstal/inbraak in woonhuizen. Om de vergelijkbaarheid te vergroten hebben we in de volgende tabel de gegevens over een aantal jaren samengevoegd.

Tabel 10: Verhouding meerder- minderjarige verdachten

	Diefstal Nette sector 1983 t/m 1985		Diefstal/inbraak Woonhuizen 1983 t/m 1985	
	abs.	%	abs.	%
Meerderjarig	843	72	21.589	80
Minderjarig	323	28	5.508	20
Totaal	1.166	100	27.097	100

Uit de tabel blijkt dat in de natte sector het aandeel minderjarige verdachten verhoudingsgewijs iets groter is dan het aandeel minderjarigen dat verdacht wordt van diefstal en inbraak in huizen.

Hieruit kan als conclusie worden getrokken dat de daders in de natte sector wellicht iets vaker tot de niet-professionele dieven gerekend kunnen worden.

Wel is het aannemelijk dat het stelen van duurdere vaartuigen, het werk zal zijn van de meer professionele daders.

Een dader heeft immers in dergelijke gevallen al voordat hij eraan begint een indruk van de mogelijke omvang van de buit (i.c. de boot). Aangezien je een boot niet gemakkelijk in je broekzak stopt, zal een dader doorgaans op voorhand een afnemer/heler moeten hebben.

Modus operandi

Als we kijken naar gegevens die betrekking hebben op de modus operandi bij inbraak in vaartuigen stuiten we op het probleem dat het begrip vaartuig staat voor een bonte verzameling van zeer uiteenlopende typen vaartuigen: van surfplank tot luxe ingerichte kajuitjachten. Dit brengt met zich mee dat de **mogelijke** werkwijzen sterk afhangen van het type vaartuig waarover we spreken: het forceren van een toegangsdeur/luik veronderstelt natuurlijk wel de aanwezigheid van een kajuit. Gegevens over modus operandi zal men dus moeten koppelen aan type vaartuigen.

De meest simpele modus operandi is het 'gewoon wegnemen'. Dit komt met name voor bij diefstal van surfplanken en volgboten. Volgboten worden veelal gestolen vanaf motorschepen, waarbij eventuele lijnen waarmee de volgboot is vastgebonden, worden doorgesneden.

Bij kajuitjachten is de meest gebruikte manier om binnen te komen het forceren van de toegang en/of de sloten. Ter illustratie volgt een willekeurige opsomming uit politiegegevens van de regio Zeeland.

- Toegangsluik werd geforceerd door schuiven te verbreken. Na binnenkomst werd apparatuur meegenomen door bedrading door te knippen.
- Jacht was afgemeerd in jachthaven. Hangslot op toegangsluik was verdwenen en de schuifknip was verbroken.
- Jacht was afgemeerd in jachthaven. Pennen van de scharnieren van het vluchtluk op voordek werden verwijderd, waardoor toegang mogelijk was tot kajuit.
- De slotplaat van het toegangsluik werd geforceerd met een smal breekvoorwerp.
- Het oog op het toegangsluik waardoor hangslot was gevestigd, was doorgezaagd, waarna toegang tot vaartuig mogelijk was. Alle apparatuur werd losgeschroefd en losgesneden van de aansluitingskabels.
- Jacht lag aangemeerd in jachthaven. Door middel van scherpe beitel of dergelijk voorwerp werd de schoot van het slot blootgelegd, waardoor toegangsluik geopend kon worden. AP-navigator werd losgeschroefd en bedrading doorgesneden.

De bovenstaande opsomming laat tevens zien hoe eenvoudig navigatie c.q. radio-/zendapparatuur uit jachten kan worden meegenomen. Bij diefstal van onderdelen c.q. accessoires blijkt de buitenboordmotor evenwel het meest diefstalgevoelig te zijn. Vrijwel alle buitenboordmotoren worden met klemschroeven – zonder gebruik van gereedschap – op de spiegel vastgezet. Zij kunnen daardoor, indien niet beveiligd, net zo simpel worden losgemaakt. Wanneer de motor wel beveiligd is, wordt veelal de ketting doorgeknipt of het slot geforceerd.

5.2

Slachtoffers en buit

Slachtoffers

Wat betreft de kenmerken van slachtoffers kunnen we kort zijn: gegevens hieromtrent ontbreken. Indrukken uit het veld wijzen in de richting van een verhoogde slachtofferkans voor onze Oosterburen. Twee factoren maken dit aannemelijk:

- We zagen in hoofdstuk 1 al dat de helft van de groei tussen 1980 en 1985 van het aantal boten met een vaste ligplaats in jachthavens vooral een gevolg is van de groei van het aantal boten in bezit van buitenlanders. Van die buitenlanders blijkt ongeveer 80% uit West-Duitsland afkomstig te zijn.
- Buitenlanders zullen doorgaans vaker afwezig zijn. Van 'tussendoortjes' zal het er verhoudingsgewijs minder van komen. Dit betekent dat bij buitenlanders de boot

langere perioden achtereen ongebruikt zal blijven.

Het is duidelijk dat als een beter beeld verkregen wordt van (potentiële) slachtoffers, 'maatwerk' bij de preventie mogelijk wordt. Er zijn overigens al Duitstalige voorlichtingsbrochures in omloop.

Aard van de gestolen goederen:

Wat betreft de aard van de gestolen goederen zagen we reeds dat (aangiften van) **diefstal van vaartuigen** een sterke groei te zien heeft gegeven. In 1987 is het aandeel van diefstal van vaartuigen in het totaal aantal aangiften voor de natte sector ruim 40%.

Uit de lokale gegevensverzameling komt naar voren dat naar verhouding volgboten het meest worden gestolen, getuige onderstaande tabel.

Tabel 11: Diefstal van vaartuigen.

motorschip	3
speedboot	3
speedboot/trailer	4
zeilboot	6
zeilboot/trailer	1
roeiboot	1
volgboot ¹	11
volgboot/trailer	1
surfplank	3
onbekend	3
	36

¹ = Dat wil zeggen reddings- of volgbootjes, meestal rubberboten/dinky's

Bron: Van Burik en Van Dijk, 1987

De gemiddelde waarde van deze 36 gestolen vaartuigen ligt bijna op f 22.000,-. Als we een onderscheid maken tussen 'dure' (motorschepen, speedboten en zeilboten) en 'goedkope' vaartuigen (roeiboten, volgboten en surfplanken), dan ligt de gemiddelde waarde voor de eerste categorie (20 diefstallen) op ruim f 42.000,-, bij de tweede categorie (16 diefstallen) ligt de gemiddelde waarde rond de f 2.000,-.

Uit dit laatste blijkt overigens dat een gemiddelde, waarbij geen onderscheid gemaakt wordt naar type vaartuig, weinigzeggend is.

Onderstaande tabel geeft een beeld van de meest diefstalgevoelige **onderdelen of accessoires** van vaartuigen.

Tabel 12: Gestolen onderdelen van vaartuigen

	abs.	%
buitenboordmotor	42	20
zeilen/masten e.d.	31	15
navigatie-apparatuur	13	6
radio-/zendapparatuur	13	6
gereedschap	9	4
stuurinrichting	5	2
overige scheepsbenodigdheden	56	27
ander bezit	39	19
trailer ¹	2	1
Totaal	210	100

¹ = alleen indien niet gestolen in combinatie met boot

Bron: Van Burik en Van Dijk, 1987

Buitenboordmotoren worden het meest gestolen.

Op de tweede plaats volgt de categorie zeilen/masten. Het gaat hier met name om onderdelen die specifiek zijn voor zeilboten. Vooral de zogenaamde spinakerboom wordt vaak gestolen.

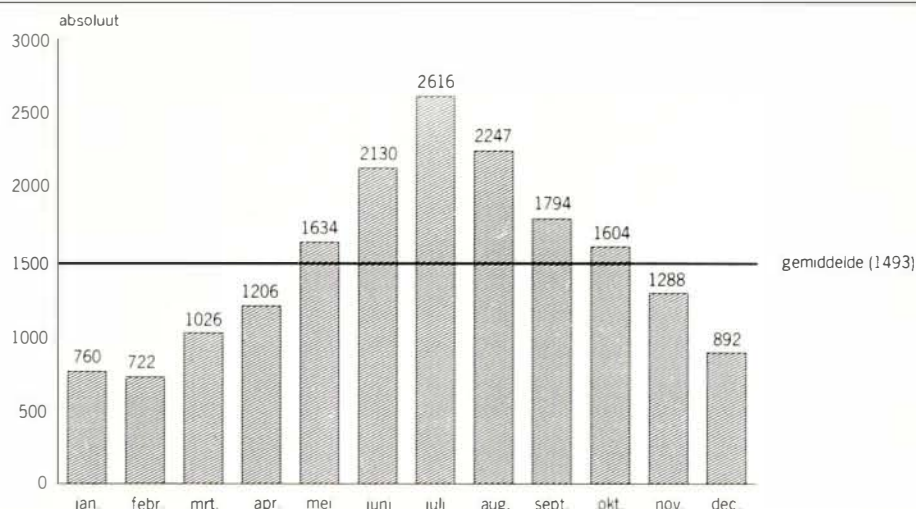
Situatie

Pieken aantal delicten

Met het oog op preventie is het van belang om na te gaan of er sprake is van bepaalde pieken

en zo ja, of deze pieken zich voordoen binnen of buiten het vaarseizoen.* We doen dit aan de hand van aangiften over de jaren 1981 tot en met 1985.**

Tabel 13: Aantal aangiften van diefstal van vaartuigen en diefstal uit vaartuigen (incl. diefstal van onderdelen van vaartuigen) per maand over 1981 tot en met 1985.

Bron: CBS

* = Het vaarseizoen betreft de maanden mei tot en met augustus.

** = De ons ter beschikking gestelde gegevens over 1986 en 1987 waren helaas niet compleet.

De cijfers laten zien dat er forse verschillen bestaan tussen de maanden. Duidelijk is dat daders in hoofdzaak opereren tijdens het vaarseizoen.

De maanden die buiten het vaarseizoen vallen – en dan vooral de maanden november tot en met april – vormen een stille periode. We kunnen hieruit afleiden dat inbraak in opslag/berging relatief weinig voorkomt.

Er zijn echter aanwijzingen dat er ook jachthavens zijn die op het bovenstaande een uitzondering vormen. Zo blijkt uit de lokale gegevensverzameling dat in een jachthaven gelegen in de regio Noord-Holland Noord van de in totaal 30 aangiften van diefstal uit vaartuigen er 18 betrekking hadden op de winterberging c.q. opslag.

Misdaadbevorderende factoren

Over misdaadbevorderende factoren bij jachthavens is maar weinig bekend, althans niet op schrift gesteld. Twee factoren lijken evenwel een belangrijke rol te spelen: **toegankelijkheid** en **toezicht**.

Bij het aspect **toegankelijkheid** kunnen we een onderscheid maken naar toegankelijkheid via **het water** en toegankelijkheid via **het land**. De toegankelijkheid via het water is over het algemeen groot en er valt bovendien weinig aan te doen.

Wat betreft de toegankelijkheid via het land spreekt het voor zich dat vanuit preventief oogpunt één centrale toegang duidelijk de voorkeur geniet. Het nemen van maatregelen met het oog op het verminderen van de toegankelijkheid zal in bestaande situaties doorgaans echter moeilijk te realiseren zijn. Bij het ontwerpen van nieuwe jachthavens kan wel rekening worden gehouden met dit aspect (zie ook 7.2.2).

De mate van **toezicht** is weer afhankelijk van verschillende andere factoren.

Allereerst is van belang welke mogelijkheden de situatie biedt voor het uitoefenen van toezicht. Hierbij komt de toegankelijkheid (vanaf land) ook weer om de hoek kijken: hoe meer toegangen des te moeilijker het uitoefenen van toezicht. Tevens spelen andere inrichtingskenmerken* als begroeiing en verlichting een rol.

De mate van toezicht is vanzelfsprekend ook afhankelijk van de mensen die zich in de jachthaven bevinden.

Zo is het vanuit preventief oogpunt voordelig als de havenmeester op het jachthaventerrein woont. Daarnaast is de informele sociale controle door booteigenaren van belang.

In het algemeen kan men stellen: hoe groter de jachthaven, hoe groter de kans dat de jachthaven een anoniem karakter heeft.

De circa 900 jachthavens in Nederland kan men in drie groepen onderverdelen:

- commerciële jachthavens (circa 450);
- gemeentelijke jachthavens (circa 150);
- jachthavens van watersportverenigingen (circa 300).

Voor de commerciële jachthavens geldt dat wil een jachthaven rendabel zijn, deze een respectabele omvang zal moeten hebben, hetgeen al gauw neerkomt op 300 à 400 ligplaatsen.

De sociale controle op dergelijke commerciële jachthavens is doorgaans vrij slecht te noemen. Ook de gemeentelijke jachthavens kennen een zekere mate van anonimiteit. Anders ligt dit bij de jachthavens van watersportverenigingen. Deze zijn doorgaans kleiner en bovendien leiden de activiteiten die in verenigingsverband worden verricht – zoals bijvoorbeeld verplichte onderhoudswerkzaamheden – ertoe dat de watersporters elkaar beter leren kennen. Bovendien is de watersporter meer betrokken bij het reilen en zeilen van de jachthaven.

* = In paragraaf 7 zal nog uitgebreider op de rol van inrichtingskenmerken worden ingegaan.

De situatie rond de eerder (onder het kopje 'pieken criminaliteit') ter sprake gekomen jachthaven in Noord-Holland Noord vormt een aardige illustratie van het bovenstaande. Bovendien maakt het voorbeeld duidelijk dat de plaatsvindende criminaliteit 's zomers sterk kan verschillen met die in de winter.

Uit een door de RP uitgebracht advies over dit terrein blijkt onder meer het volgende: Het jachthaventerrein ligt achter een dijk en is dag en nacht toegankelijk. Er zijn meerdere ingangen. Het parkeerterrein bestaat uit drie afzonderlijke stukken die door middel van groenstroken van elkaar gescheiden zijn. De verlichting is slecht. Verder zijn er grasveldjes die in hoofdzaak gebruikt worden voor de opslag van kleine vaartuigen en trailers. Deze veldjes gaan geheel schuil achter begroeiing en zijn 's nachts minimaal verlicht.

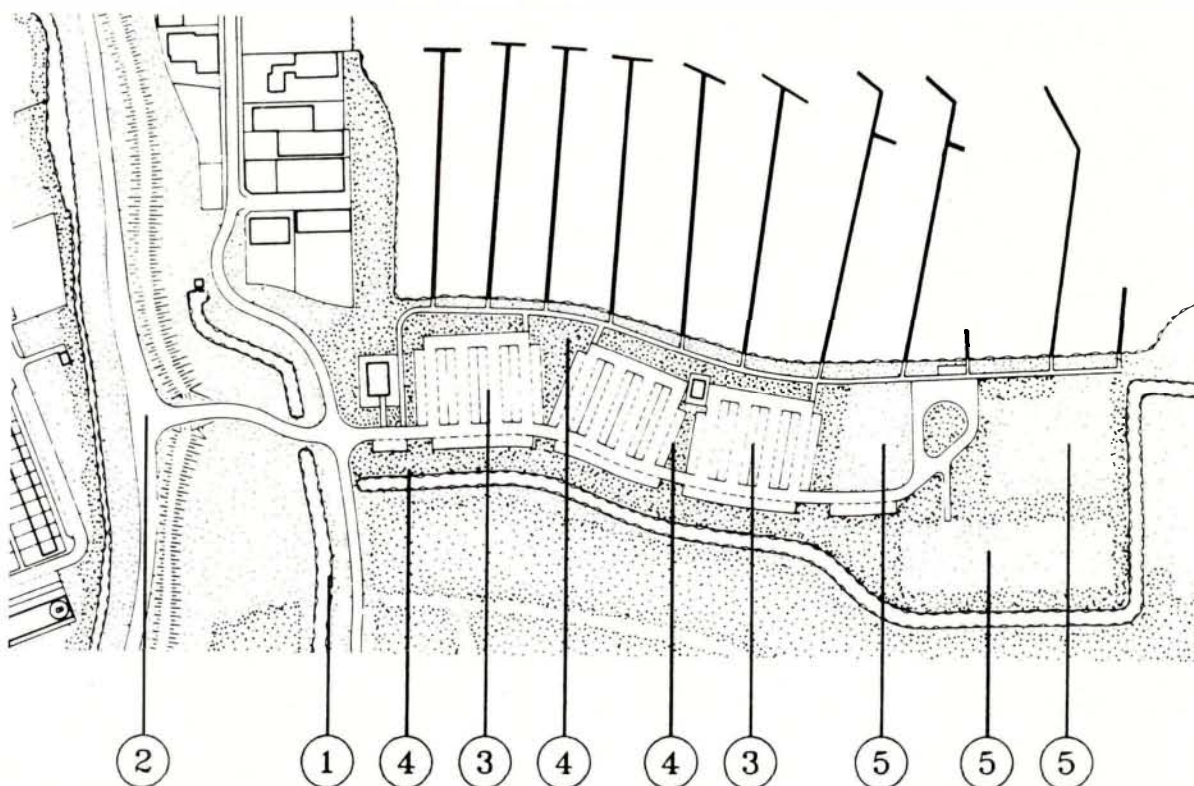
De criminaliteitsproblemen zien er als volgt uit:

In de **zomerperiode** is de parkeergelegenheid druk bezet met auto's waarvan de bezitters op het water vertoeven. Deze auto's blijken vaak het doelwit te zijn van autokrakers.

In de **winterperiode** wordt de parkeergelegenheid gebruikt voor de opslag van zeil- en motorjachten. We zagen reeds dat de meerderheid van de aangiften (18 van de 30) betrekking had op de winterperiode. De buit bestaat dan veelal uit buitenboordmotoren, reddingsmateriaal, verbindingsmateriaal, trailers en andere toebehoren.

Situatie jachthaventerrein

- 1 = dijk
- 2 = meerdere ingangen
- 3 = parkeerterrein
zomer: parkeren, winter: opslag jachten
- 4 = groenstroken
- 5 = grasveldjes, geheel schuil achter begroeiing

Kenmerken daders

Over kenmerken van daders die in de natte sector opereren is vrij weinig bekend. De omvang van de buit kan een belangrijke indicatie zijn van het type dader: diefstal van duurdere vaartuigen zal vooral het werk zijn van professionele daders.

Op basis van kenmerken van aangehouden verdachten blijkt:

- dat ruim 7 op de 10 meerderjarig is;
- dat daders bijna uitsluitend mannen zijn;
- dat verhoudingsgewijs het aandeel minderjarigen iets hoger is in vergelijking met het aandeel minderjarigen bij diefstal/inbraak in woonhuizen.

Modus operandi

Bij diefstal van vaartuigen hangt de modus operandi sterk af van het type vaartuig. Drie vormen springen eruit:

- 'gewoon wegnemen' bij diefstal van surfplanken en volgboten;
- opensnijden dekzeil bij open (zeil)boten;
- forceren toegang en/of sloten bij kajuitjachten.

Bij diefstal van buitenboordmotoren (het meest gestolen onderdeel) wordt, voor zover beveiligd, veelal de ketting doorgeknipt of het slot geforceerd. In andere gevallen de bouten waarmee de motor bevestigd is simpelweg losgedraaid.

Kenmerken slachtoffers

Over kenmerken van slachtoffers is maar weinig bekend. Wel zijn er aanwijzingen dat Duitse booteigenaren een verhoogde slachtofferkans hebben.

Buit

Ruim 40% van de aangiften (1987) heeft betrekking op diefstal van vaartuigen.

Naar verhouding worden volgboten het meest gestolen.

Bij diefstal van onderdelen c.q. accessoires zijn buitenboordmotoren favoriet.

Pieken

Daders blijken vooral tijdens het vaarseizoen hun slag te slaan.

Situationele kenmerken

De criminaliteit kan afhankelijk van de zomer- of wintersituatie sterk verschillen. In de zomerperiode kunnen de geparkeerde auto's kwetsbare objecten vormen. Zeker wanneer het parkeerterrein buiten het jachthaventerrein, achter een dijk is gelegen. 's Winters gaat het om diefstal van en uit vaartuigen die in de winterberging liggen.

Toegankelijkheid en toezicht zijn bij jachthavens belangrijke misdaadbeïnvloedende factoren.

De **toegankelijkheid** vanaf het water is over het algemeen groot en niet te beïnvloeden. Ten aanzien van de toegankelijkheid vanaf land geldt vanzelfsprekend dat een toegang vanuit preventief oogpunt de voorkeur verdient.

De mate van **toezicht** wordt mede bepaald door:

- Het aantal toegangen: hoe meer toegangen des te moeilijker het uitvoeren van toezicht.
- Andere inrichtingskenmerken zoals verlichting, begroeiing, etc.
- Het al dan niet permanent aanwezig zijn van een havenmeester.
- De mate van informele sociale controle door bootbezitters.

Deze zal over het algemeen het grootst zijn in kleinere jachthavens die beheerd worden door watersportverenigingen.

Een gezonde dosis nieuwsgierigheid vormt een goede basis voor de start van onderzoek. Niettemin zal nieuwsgierigheid alléén zelden de doorslag geven bij de beslissing al dan niet over te gaan tot het opzetten en uitvoeren van een onderzoek; waarbij we natuurlijk een uitzondering moeten maken voor de kamergeleerde, die vanuit zijn torenkamer de wereld keer op keer verrast met de laatste wetenschappelijke onthullingen, waar niemand eigenlijk op zat te wachten...

De beslissing tot het starten van een onderzoek zal doorgaans ingegeven worden door het veronderstelde (praktische) nut ervan. Het uitvoeren van een stukje onderzoek moet een noodzakelijke stap zijn, die past binnen de voorbereidende fase van een project (zie het hoofdstuk Projectplanning). Onderzoek is daarmee een middel en geen doel op zich.

Er kunnen verschillende aanleidingen zijn voor het doen van onderzoek:

- signalen van verontruste recreanten en/of beheerders;
- verzoeken vanuit het korps;
- en last but not least het eigen initiatief.

Voordat je besluit tot het opstarten van een onderzoek zul je doorgaans snel een indruk willen hebben van het probleem in kwestie. Daarbij spelen vragen als hoe groot is het probleem, kan de politie daar iets aan doen en welke inspanningen moeten daarvoor geleverd worden? Het gaat hierbij uiteraard om een globale eerste indruk met als doel vast te stellen of onderzoek wel zin heeft. Indien dit laatste het geval is kan begonnen worden met het eigenlijke onderzoek.

Bij het opzetten en het uitwerken van het onderzoek kan het zinvol zijn om ondersteuning van het RBVM te vragen: daar beschikt men immers over specifieke kennis op dit terrein.

In het volgende schema is de opbouw van deze paragraaf weergegeven.

Schema 2: welke doelstellingen, vragen en bronnen

– Belangrijkste doelstellingen

1. bepalen of diefstal/inbraak moet en kan worden aangepakt.
2. bepalen welke preventieve maatregelen het meest in aanmerking komen.
3. een voormeting ten behoeve van effect-evaluatie.

– Belangrijkste vraagstellingen bij doelstelling 1

- is het probleem ernstig genoeg.
- is er voldoende draagvlak voor aanpak.

– Belangrijkste vraagstellingen bij doelstelling 2

- waar worden diefstallen/inbraken gepleegd?
- welke goederen worden er gestolen?
- welke kenmerken hebben slachtoffers?
- wanneer vinden diefstallen en inbraken plaats?
- welke kenmerken hebben daders?
- wat zijn de modi operandi?
- welke preventieve maatregelen heeft men al getroffen?
- waarom neemt men geen preventieve maatregelen

– Bronnen

- politiegegevens.
- eigen waarneming.
- slachtofferenquête.
- gegevens verzekeringsmaatschappijen

– Overzicht vraagstellingen en bronnen

Doelstellingen

6.1

Bij de bespreking van de landelijke en regionale cijfers hebben we al gezien dat er diverse factoren zijn die het moeilijk maken om een helder beeld te krijgen van de omvang van het verschijnsel inbraak en diefstal in de recreatiesector. Ook bij de bespreking van de achtergronden zagen we dat lang niet alle stukjes van de legpuzzel op hun plaats zijn gevallen. Resultaten van lokaal onderzoek kunnen belangrijke aanwijzingen opleveren met betrekking tot de ontbrekende schakels. Toch zullen andere doelstellingen voorop staan bij het verrichten van eigen onderzoek:

- bepalen of diefstal en inbraak in de recreatiesector moet en kan worden aangepakt;

- bepalen welke preventie-maatregelen het meest in aanmerking komen;
- een voormeting, die later bij de effect-evaluatie van het project kan worden gebruikt.

De verschillende doelstellingen zullen in aparte subparagrafen verder worden uitgewerkt. Daarbij dient echter wel te worden aangetekend dat in de praktijk bij een onderzoek vaak meerdere doelstellingen gecombineerd worden. Als u bijvoorbeeld probeert een antwoord te krijgen op de vraag of diefstal/inbraak moet worden aangepakt, kunnen die gegevens ook bruikbaar zijn voor de voormeting in het kader van de evaluatie.

Bepalen of diefstal/inbraak in de recreatie-sector aangepakt moet/kan worden

Bij deze eerste doelstelling van onderzoek zijn twee vragen van belang:

- Is het probleem ernstig genoeg om aandacht aan te schenken?
- Is er voldoende draagvlak voor de aanpak van het probleem?

• Bepalen van de ernst van het probleem

Duidelijk is dat naarmate het probleem ernstiger vormen aanneemt u eerder tot de beslissing zal komen dat er wat aan gedaan moet worden. Bij het bepalen van de ernst van het probleem kunnen we in principe twee wegen bewandelen:

- Nagaan hoe de direct betrokkenen (recreanten en beheerders) het probleem ervaren. Het gaat met andere woorden om het achterhalen van de subjectieve beleving van het probleem. Gezien de nodige tijd en inspanningen die deze benadering met zich meebrengt, zal dit vaak niet de meest aangewezen weg zijn. In een aantal gevallen krijg je als preventie-coördinator de subjectieve beleving evenwel in de vorm van signalen (bijvoorbeeld beheerders die klagen over toenemende criminaliteit) op een dienblaadje aangereikt. Terughoudendheid bij het gebruik van dergelijke signalen als graadmeter voor de ernst van een bepaald probleem is echter geboden. Naast het feit dat signalen een overtrokken beeld geven, kan het uitblijven van signalen ten onrechte de indruk wekken dat er geen vuiltje aan de lucht is. Het kan voorkomen dat betrokkenen in het geheel geen prijs stellen op het naar buiten brengen van het probleem met het oog op mogelijk negatieve effecten. We kunnen hierbij bijvoorbeeld denken aan bootbezitters die bang zijn dat aandacht voor inbraakgevoelige situaties juist potentiële daders op ideeën zal brengen of beheerders van jachthavens en recreatieterreinen die bevreesd zijn dat de klandizie zal teruglopen vanwege mogelijk negatieve publiciteit. Het is kortom over het algemeen raadzaam om bij het bepalen van de ernst van het probleem niet alleen af te gaan op subjectieve indrukken en ook gebruik te maken van de hieronder aangegeven mogelijkheid.
- Door aantallen aangiften van achtereenvolgende jaren met elkaar te vergelijken krijgen we een indruk hoe inbraken en diefstallen zich ontwikkelen en zich mogelijk verder zullen ontwikkelen als de geconstateerde lijn doorzet en er geen speciale stappen worden ondernomen.

Bij nieuwe vormen van recreatie (zoals bijvoorbeeld het surfen en de daarmee gepaard gaande opkomst van diefstal van surfplanken) ontstaat het probleem dat een vergelijking van aantal aangiften in de tijd niet (goed) mogelijk is.

Samenvattend kan worden gesteld dat bij het bepalen of diefstal en inbraak in de recreatie-sector moet worden aangepakt, aangiftecijfers over het algemeen een belangrijke rol zullen spelen.

Alleen als men van doen heeft met een nieuw fenomeen zal men vaak in hoofdzaak aangewezen zijn op subjectieve indrukken.

• Is er bij betrokkenen voldoende bereidheid iets tegen diefstal en inbraak te doen

Elk preventieproject staat of valt met het al of niet aanwezig zijn van voldoende draagvlak voor het uitvoeren van de noodzakelijke activiteiten. Al in een vroeg stadium zult u dan ook moeten nagaan hoe de bereidheid van de verschillende betrokkenen ligt om aan een project mee te werken.

- Allereerst zal de interne participatiebereidheid gepeild moeten worden. Het betreft met name de leidinggevenden en de politiefunctionarissen die betrokken kunnen raken bij het project. Het van tevoren polsen van hoe zij tegenover bepaalde activiteiten in het kader van het preventieproject staan, is om twee redenen van belang:
  - eventuele suggesties (op basis van mogelijk opgedane ervaringen) kunnen worden meegenomen;
  - onnodige weerstanden kunnen voorkomen worden. Niet zelden worden mensen al direct op het verkeerde been gezet doordat er irritaties ontstaan vanwege het feit dat men in het geheel niet op de hoogte is van het bestaan van het project.

Het peilen van de interne bereidheid om mee te werken is in feite de eerste fase van de interne voorlichting over het project. In volgende fasen van de interne voorlichting moet aandacht worden besteed aan wat exact van de collega's wordt verwacht (vlak voor de start van het project) en aan de voortgang c.q. resultaten (tijdens de uitvoering).

- Daarnaast moet eveneens een indruk worden verkregen van de externe participatiebereidheid. Daarbij valt in de eerste plaats te denken aan diegenen die preventieve maatregelen moeten treffen: recreanten en beheerders.

We merkten al op dat zij soms geen prijs stellen op het aan de kaak stellen van de plaatsvindende criminaliteit. Het zal duidelijk zijn dat dergelijke situaties de participatiebereidheid niet ten goede komen. Het zorgvuldig uitzetten van een preventiestrategie kan evenwel genoemde bezwaren (deels) wegnemen. Aan de andere kant kunnen de verzamelde cijfers soms een handje helpen om beheerders die niet zo hard staan te trappelen alsnog over de streep te halen.

In de tweede plaats zullen bij projecten in de voorlichtingssfeer ook vaak bepaalde 'intermediairen' (VVV's, verhuurders en handelaren in caravans en vaartuigen, etc.) gepolst moeten worden over hun bereidheid tot medewerking.*

Bepalen welke maatregelen het meest in aanmerking komen

Voordat u kan bepalen welke maatregelen het meest in aanmerking komen is inzicht in de volgende vragen van belang:

- Waar worden diefstallen/inbraken gepleegd?
- Welke goederen worden er gestolen?
- Welke kenmerken hebben slachtoffers?
- Wanneer vinden diefstallen/inbraken plaats?
- Welke kenmerken hebben daders?
- Wat zijn de modi operandi?
- Welke preventieve maatregelen heeft men al getroffen?
- Waarom treft men geen preventieve maatregelen?

We zullen de vragen een voor een doorlopen.

• Waar worden diefstallen/inbraken gepleegd?

Bij de waar-vraag kunnen we twee niveaus onderscheiden:

- Op het eerste niveau speelt de vraag op welke recreatieterreinen c.q. jachthavens de diefstallen/inbraken plaatsvinden.
- Op het tweede en lagere niveau gaat het om de vraag op welke gedeelten van de betreffende terreinen c.q. jachthavens de diefstallen/inbraken plaatsvinden.

Het beantwoorden van de waar-vraag op het eerste niveau kan in principe met behulp van de bij de politie aangegeven diefstallen en inbraken geschieden. Zo kan bijvoorbeeld binnen een regio worden vastgesteld of bepaalde recreatieterreinen c.q. jachthavens in negatieve zin eruit springen. Bij de bespreking van de te raadplegen bronnen en de mogelijke problemen die zich hierbij voor kunnen doen, zullen we op dit punt nog terugkomen.

Voor de beantwoording van de waar-vraag op het tweede niveau zullen de gegevens op de PV's vaak onvoldoende informatie bevatten. U zult voor de beantwoording van deze vraag al gauw de beheerder moeten raadplegen.

Op basis van de hieruit resulterende informatie kunnen vervolgens gebieden met verhoogde risico's vastgesteld worden.

Bij bungalowparken zullen dit bijvoorbeeld het parkeerterrein en het zwembad zijn. Maar ook kan naar voren komen dat de inbraken in bungalows zich concentreren in een bepaald gedeelte van het park.

Bij jachthavens is het bijvoorbeeld van belang vast te stellen of diefstallen/inbraken in vaartuigen in de haven of in de winterberging plaatsvinden.

Kortom hoe gedetailleerder de informatie hoe beter op het aan te pakken probleem kan worden ingespeeld.

* = Een uitgebreide opsomming van mogelijke betrokkenen is te vinden in paragraaf 10.

• Welke goederen worden er gestolen?

Een goed beeld van de aard van de goederen die worden gestolen, vormt een belangrijke informatiebron met het oog op de te nemen preventiemaatregelen. Indien veel kleinere goederen worden gestolen (geld, cheques, sieraden en dergelijke) kan het aanbrengen van kluisjes mogelijk uitkomst bieden. Bij de wat grotere (en zwaardere!) goederen (bijvoorbeeld buitenboordmotoren) kan aan het beperken van de toegankelijkheid van het terrein met de auto gedacht worden.

Daarnaast kan een goed overzicht van de gestolen goederen nuttig zijn met het oog op helingbestrijding.

We zullen voor de droge en de natte sector een voorbeeld van een rubricering van gestolen goederen uitwerken.

Schema 3: Voorbeeld rubricering gestolen goederen droge sector

Geld/cheques/waardepapieren
Sieraden/horloges
Audiovisuele apparatuur
Foto/filmapparatuur
Kleding/textiel
Woninginrichting
Huishoudelijke artikelen/apparaten
Overige artikelen

Bij de natte sector is zowel een duidelijk onderscheid naar type vaartuig als een onderverdeling naar onderdelen van vaartuigen van belang.

Schema 4: Voorbeeld rubricering gestolen goederen natte sector

vaartuigen	onderdelen van vaartuigen/ goederen uit vaartuigen
Kajuitzeiljacht	Stuurinrichting, navigatie-
Open zeiljacht	apparatuur en dergelijke
Kajuitmotorboot	Buitenboordmotor
Open speedboot	Zeilen/masten en dergelijke
Surfplank	Trailer
Rubberboot/roei-/	Geld/cheques/waardepapier
volg-/visboot	Gereedschap
Overig	Overig

Met het antwoord op de hiervoor gestelde twee vragen (waar en wat) wordt het mogelijk om de globale contouren van de te volgen preventieve aanpak te bepalen. Vóór de start van ieder project zullen in ieder geval deze twee vragen beantwoord moeten zijn. Voor de hierna volgende vragen geldt dat het al dan niet beantwoorden ervan afhankelijk is van de preventiestrategie(ën) waar u voor kiest. Ook deze vragen beantwoord worden met

behulp van de bij de politie binnengekomen aangiften. Alleen voor het beantwoorden van de vragen naar de kenmerken van daders en de reeds getroffen preventieve maatregelen, zult u andere bronnen moeten aanboren.

• Welke kenmerken hebben slachtoffers?

Deze vraag is vooral van belang met het oog op voorlichting. Op basis van gegevens uit de processen-verbaal kunnen mogelijk risicogroepen gedestilleerd worden. Te denken valt aan bepaalde leeftijdscategorieën (bijvoorbeeld jongeren), bepaalde nationaliteiten (bijvoorbeeld Duitsers).

• Wanneer vinden diefstallen en inbraken plaats?

De wanneer-vraag valt uiteen in drie subvragen:

- In de eerste plaats moet worden nagegaan of bepaalde perioden er in negatieve zin uit springen. Zo zagen we bijvoorbeeld al dat inbraken in stacaravans hoofdzakelijk plaatsvinden in de wintermaanden en in het voor- en naseizoen. Het ligt dan voor de hand om in deze periodes bepaalde (organisatorische) preventiemaatregelen te nemen.
- In de tweede plaats kan een onderscheid worden gemaakt naar de dag van de week. Op basis van een dergelijk onderscheid komen eventuele piekdagen aan het licht die om extra preventieve maatregelen vragen. In bungalowparken kunnen bijvoorbeeld op de zogenaamde wisseldagen meer diefstallen voorkomen.
- In de derde plaats kan een onderscheid in overdag, 's avonds en 's nachts van belang zijn. Zo zagen we dat diefstallen uit auto's vaak 's nachts plaatsvinden. De maatregelen kunnen er dan op gericht zijn om juist de situatie in de donkere uren veiliger te maken.

Het zal duidelijk zijn dat in combinatie de antwoorden op bovengenoemde vragen ook aanknopingspunten bieden als gedacht wordt aan het uitvoeren van preventiesurveillances.

• Welke kenmerken hebben daders?

Met het oog op te nemen preventieve maatregelen kan het nuttig zijn te weten met wat voor daders men te maken heeft.

Daarbij is vooral van belang te weten of de daders al dan niet onder de recreanten gezocht moeten worden. Als dat het geval is, zou men kunnen proberen die bepaalde groep recreanten (bijvoorbeeld jongeren) van het betreffende terrein te weren of meer toezicht op hen uit te oefenen.

• Wat zijn de modi operandi?

- Inzicht in de wijze waarop inbrekers te werk gaan is van belang voor het bepalen van mogelijke organisatorische en technopreventieve maatregelen. Er zijn 4 soorten recreatie-objecten waar regelmatig ingebroken wordt: vakantiehuisjes, stacaravans, boten en winterstallingen. Vanzelfsprekend behoeft elk van deze objecten een eigen indeling van modi operandi. Over het algemeen zullen de gebruikte modi operandi vrij simpel zijn en zal het niet nodig zijn een uitgebreide rubricering te maken. Wel verdient het aanbeveling om met het oog op vergelijkbaarheid bij de rubricering van MO's te streven naar enige vorm van standaardisering. De kans bestaat echter dat er lokaal slechts weinig inzicht is in de modi operandi die in zwang zijn. In dat geval moet getracht worden via intern overleg (bijvoorbeeld met de TOD) hier verbetering in te brengen.
- Bij diefstal zonder braak zal het met name gaan om de wijze waarop de goederen worden weggenomen. Als men bijvoorbeeld op een bepaalde lokatie iets tegen diefstal van boten wil doen is het nuttig te weten hoe deze diefstallen in zijn werk gaan; een eerste vraag zal zijn of de boten verdwijnen als ze in het water liggen of worden ze vaak met trailer en al gestolen? Bij een rubricering van methoden van diefstal geldt net als bij de modi operandi dat ze sterk objectgebonden en over het algemeen simpel zijn en dat uitgebreide rubricering niet nodig is.

• Waarom treft men geen preventieve maatregelen?

Er zijn verschillende redenen voor het niet treffen van maatregelen. We noemen er enkele, die voor de hand liggen:

- gebrek aan kennis over maatregelen;
- het effect wordt betwijfeld;
- de kosten worden te hoog gevonden.

Inzicht in de mate waarin deze redenen een rol spelen, kan uitstekend van pas komen bij het bepalen van de inhoud van de voorlichting voor een bepaalde doelgroep.

• Welke preventieve maatregelen heeft men al getroffen?

Het zal duidelijk zijn dat adequate advisering over te treffen OBE-maatregelen zo goed mogelijk aan moet sluiten bij het reeds aanwezige 'preventie-niveau' van de doelgroep in kwestie. Deze opmerking geldt met name voor beheerders van recreatieterreinen en jachthavens. Om hier een goed beeld van te krijgen

zal een inspectie ter plaatse doorgaans noodzakelijk zijn.

Een preventie-advies op maat voor alle individuele recreanten is natuurlijk ondoenlijk. Hier zal men zijn toevlucht moeten nemen tot het aanbieden van een 'totaalpakket', waarbij de recreant zelf maar moet uitmaken welke preventieve maatregelen voor hem van toepassing zijn. In de paragraaf die handelt over preventiestrategieën (paragraaf 8) zullen we hier nog nader op terugkomen.

Voormeting in het kader van effectevaluatie

Elk project zal uiteraard bepaalde doelstellingen hebben. Om later vast te kunnen stellen in hoeverre die doelstellingen ook daadwerkelijk gerealiseerd zijn, moet u de situatie die u wilt veranderen **vooraf** vastleggen. We spreken in dergelijke gevallen van een voormeting, ook wel nulmeting genoemd. Na uitvoering van de maatregelen wordt dan met een vergelijkbaar onderzoek nagegaan of de gewenste veranderingen gerealiseerd zijn. Wat u vooraf moet vastleggen hangt uiteraard af van de doelen van het project.

De **hoofddoelstelling** zal doorgaans gericht zijn op het doen afnemen of stabiliseren van één of meerdere delictvormen. Zoals al eerder aangegeven, vormen de aangiften bij de politie een bruikbare graadmeter. Wel moet u erop bedacht zijn dat de aangiftebereidheid mede door het project mogelijk beïnvloed kan worden. Slachtoffers die anders geen aangifte zouden doen omdat zij er weinig heil van verwachten, kunnen op andere gedachten zijn gebracht. Een stijging van het aantal aangiften wil dan ook niet altijd zeggen dat de feitelijk plaatsvindende criminaliteit ook is toegenomen.

Wilt u naast de ontwikkeling van aantallen delicten ook schade-ontwikkelingen vaststellen, dan zal vaak blijken dat dergelijke gegevens lang niet altijd in de processen-verbaal worden opgenomen. U zult dan moeten proberen hierin verbetering te brengen of trachten van alternatieve bronnen gebruik te maken. Hierbij kan gedacht worden aan gegevens van verzekeringsmaatschappijen of het organiseren van een enquête onder een groep recreanten. Overigens is het natuurlijk mogelijk in een dergelijke enquête ook vragen (bijvoorbeeld over de preventieve maatregelen die men treft) op te nemen, die voor de invulling van het project van belang zijn.

Een **subdoelstelling** die bij projecten in de natte sector geformuleerd wordt, is dat de watersportbeoefenaar zijn vaartui op een veiliger manier in c.q. nabij de jachthavens achterlaat. Om na te gaan of deze subdoelstelling wordt gerealiseerd, wordt bij de voormeting ter plekke het aantal keren dat men een onafgesloten boot of een onbeheerde boottrailer, etc. aantreft, geturfd.

Meestal wordt een dergelijke voormeting gevolgd worden door een voorlichtingscampagne. Afsluitend wordt dan een nameting verricht om het effect van de campagne te kunnen vaststellen.

Een soortgelijke subdoelstelling is denkbaar voor de droge sector. U zou dan kunnen meten in hoeverre caravanbezitters en eigenaren van vakantiehuisjes tijdens het winterseizoen hun dure spullen eruit halen en elders opslaan.

6.2

Bronnen

Bij het verrichten van onderzoek kunnen we grofweg twee situaties onderscheiden:

- onderzoek waarbij gebruik wordt gemaakt van bestaande gegevens;
- onderzoek waarbij gegevens via interviews of eigen waarneming verzameld moeten worden.

In de eerste situatie krijgt u te maken met vragen als welke gegevens zijn beschikbaar, waar kan ik ze vinden, tegen welke problemen kan ik aanlopen bij het verzamelen van de gegevens?

In de tweede situatie heeft u de zaken meer in de hand. U kunt dan bij het opstellen van de instructie met betrekking tot de wijze waarop de gegevens verzameld worden inspelen op de eigen specifieke behoeften. Zo kan bij een meting van slecht afgesloten vaartuigen precies aangegeven worden wanneer, wat en op welke wijze de registratie plaats gaat vinden. De keerzijde is natuurlijk dat het (laten) achterhalen van 'nieuwe' gegevens behoorlijk tijd-rovend of kostbaar kan zijn.

Voor het meeste onderzoek in de recreatiesector zullen de **politiegegevens** verreweg de belangrijkste bron zijn. We gaan dan ook eerst in op de haken en ogen die bij het gebruik van politiegegevens een rol spelen en besteden vervolgens aandacht aan de mogelijke andere bronnen bij onderzoek naar criminaliteit in de recreatiesector.

Politiegegevens

We zullen eerst enkele aspecten bespreken die zowel voor de droge als de natte sector opgaan. Het betreft:

- De dark-number problematiek.
- Het amfibisch randgebeuren.
- De wijze waarop PV's zijn opgeslagen.

Voor inbraak in recreatie-objecten kunnen we opmerken dat het aangiftepercentage in vergelijking met andere delictvormen tamelijk hoog zal zijn, zodat men zich niet al te druk hoeft te maken over de dark-number-problematiek.

Als het gaat om diefstal is het echter aannemelijk dat met name in gevallen waarbij de waarde van het gestolene gering is, een aantal recreanten zich de moeite zal besparen om aangifte te doen.

Voorts zijn er meerdere redenen te noemen die ervoor zorgen dat aangiften 'verloren raken', dan wel buiten zicht blijven:

- Aangiften van diefstal waarbij het vermoeden bestaat dat er fraude in het spel is, worden niet altijd verwerkt tot een proces-verbaal, maar worden opgenomen in het verloren voorwerpenboek of worden verder als mutaties afgehandeld.
- We kwamen in hoofdstuk 3 al tegen dat niet alleen aangifte wordt gedaan in de plaats waar het delict heeft plaatsgevonden, maar ook in de plaats waar het slachtoffer woont.

Een tweede probleem vormt het 'amfibisch randgebeuren'. Stel er wordt een buitenboordmotor gestolen van een boot in de winterberging. Als de 'landpolitie' de zaak afhandelt, is de kans aanwezig dat de gebeurtenis door het leven zal gaan als diefstal uit loods. Vindt de afwerking evenwel plaats door de 'waterpolitie' dan is het waarschijnlijk dat dezelfde gebeurtenis geregistreerd zal worden als diefstal van een onderdeel van een vaartui.

Soortgelijke verhalen zijn te bedenken voor diefstal van een surfplank van een auto die geparkeerd staat op het parkeerterrein van de jachthaven.

Ofschoon het met het hierboven geschetste probleem doorgaans niet z'n vaart zal lopen, kan het toch een rol spelen bij het evalueren van projecten. Daar kunnen immers kleine aantallen de resultaten al snel beïnvloeden. Genoemde voorbeelden maken ons er overigens op attent dat het op grond van analytische overwegingen hier vrij strikt doorgevoerde onderscheid tussen de 'droge' en de 'natte' sector, er in de praktijk niet toe mag leiden dat de aandacht voor de 'raakvlakken' uit het oog wordt verloren.

In de derde plaats willen we ingaan op een praktisch probleem: De gegevens waarin u geïnteresseerd bent, worden vaak samen met andere gegevens opgeborgen. Dit betekent dat men een stapel PV's moet doorwerken, waarvan slechts een (klein) deel betrekking heeft op de recreatiesector: zonde van de tijd natuurlijk.

In veel korpsen en districten wordt reeds gewerkt met automatische bestanden of is men bezig met het opzetten ervan. Daar zorgt een 'druk op de knop' voor de benodigde informatie... althans voor zover de benodigde gegevens ook zijn ingevoerd! In die gevallen is het van belang dat u uw behoeften in deze kenbaar maakt en zonodig (met overtuigingskracht) 'afdwingt' (zie ook 10.3).

Een probleem dat vooral in de **droge sector** speelt is de onnauwkeurigheid van sommige gegevens: dagsoort en tijdstip waarop het delict plaatsvond zijn vaak onbekend.

Allereerst kunnen we hierbij denken aan diefstallen uit auto's op parkeerterreinen bij bungalowparken. Omdat gasten hun auto meerdere dagen niet gebruiken, wordt een diefstal soms niet dezelfde dag ontdekt. Maar ook inbraken in stacaravans – veelal gepleegd buiten het seizoen – worden soms pas geruime tijd later geconstateerd.

In de **natte sector** speelt het probleem van de gesplitste registratie. Zowel bij de landdiensten als de RP te Water wordt geregistreerd. Hierdoor ontstaan overlappings met als gevolg dat in het selecteren de nodige tijd gaat zitten.

Een daarmee samenhangend probleem vormt het verschil in kennis ter zake; hetgeen er onder meer toe leidt dat de RP te Water doorgaans gedetailleerder registreert dan de 'landpolitie'.

Mede naar aanleiding hiervan is door de CRI een vrij gedetailleerd meldingsformulier 'pleziervaartuigen' gemaakt waarop in de vorm van multiple choice kan worden aangekruist wat van toepassing is. Jammer is dat het formulier hoofdzakelijk met het oog op opsporing ontwikkeld is.

Overige bronnen

Ter aanvulling van de politiegegevens kunnen vaak andere bronnen gebruikt worden:

- **eigen waarneming:** deze bron kan bijvoorbeeld zicht geven op de mate waarin preventieve maatregelen genomen zijn en dergelijke. Deze bron is niet geschikt voor het vaststellen van de omvang en/of ontwikkeling van de criminaliteit;
- **interviews met beheerders:** hiermee kan belangrijke informatie achterhaald worden over de waar-vraag (waar op het terrein c.q. jachthaven). Tevens kan deze bron van belang zijn bij het vaststellen van reeds genomen en nog te nemen preventieve maatregelen;
- **slachtofferenquête:** bedacht moet worden dat het houden van een slachtofferenquête onder een bepaalde groep recreanten doorgaans veel werk met zich meebrengt. Bovendien geldt de beperking dat in principe alleen eigenaren (van bungalowhuisjes, caravans, vaartuigen) in aanmerking komen. Duidelijk is dat een recreant, die een huisje huurt om onbekommerd van een leuk weekend te genieten, verschoond wenst te blijven van een enquête over criminaliteit. Het houden van een slachtofferenquête komt in feite alleen in aanmerking als men naast informatie die samenhangt met slachtofferschap (aard en waarde gestolene, wanneer en waar), ook informatie wil hebben over de preventieve maatregelen die recreanten treffen.
- **gegevens verzekeringsmaatschappijen:** lokale/regionale schade-experts kunnen mogelijk als bron (met name voor gegevens over de waarde van het gestolene) dienen bij recreatieterreinen c.q. jachthavens, die hoofdzakelijk bezocht worden door de lokale bevolking. In het algemeen kan men stellen dat verzekeringsmaatschappijen niet erg scheutig zijn met het verstrekken van gegevens. Veel zal afhangen van hoe het persoonlijk contact is. Overigens zult u wat deze gegevens betreft bedacht moeten zijn op het probleem van de valse aangifte.

In de vorige twee subparagrafen (6.1 en 6.2) zijn de belangrijkste onderzoeksvragen en gegevensbronnen aan de orde gesteld. Over het algemeen is reeds aangegeven welke

gegevens bij welke vragen te pas kunnen komen. Schema 5 geeft hier een handzaam overzicht van.

Schema 5: onderzoeksvragen en bronnen

Hoofddoelstellingen	belangrijkste onderzoeksvragen	politie-gegevens	waarne- ming	gegevens verz. mij.	interview/ gegevens beheerders	slachtoffer- enquête recreanten
Nagaan of het zin heeft inbraak* aan te pakken	1) is inbraak ¹ een probleem 2) is er voldoende bereidheid iets tegen inbraak te doen	+ -	- -	$\pm$ ² -	$\pm$ +	- ³ +
Bepalen welke maatregelen het meest in aanmerking komen	1) waar worden inbraken ¹ gepleegd 2) welke goederen worden gestolen 3) wanneer vinden inbraken ¹ plaats 4) werkwijze van daders 5) welke preventieve maatregelen heeft men genomen 6) waarom treft men geen maatregelen	+ + + + - -	- - - - + -	- + - - - -	+ $\pm$ $\pm$ $\pm$ + $\pm$	+ + + $\pm$ + +
Voormeting en nameting	1) bepalen van de omvang van het probleem	$\pm$	+/- ⁴	-	$\pm$	+

Betekenis van de tekens:

- + : gegevens geschikt om antwoord op betreffende vraag te geven;
- $\pm$: gegevens ten dele geschikt voor de beantwoording van de betreffende vraag
- : gegevens ongeschikt voor beantwoording van de betreffende vraag;

¹ = inbraak c.q. diefstal

² = alleen bij recreatierreinen c.q. jachthavens die hoofdzakelijk door lokale bevolking bezocht worden.

³ = voor dit doel te arbeidsintensief

⁴ = + voor meten subdoelstellingen (risicogedrag).
- voor meten criminaliteitsdruk.

Bij schema 5 dienen nog twee opmerkingen te worden gemaakt:

- Dit schema is niet meer dan een eerste leidraad bij de vraag welke soort gegevens lokaal verzameld moeten worden. De keuze uit diverse onderzoeksmogelijkheden zal van een aantal factoren afhangen. Het gaat daarbij onder meer om:

- Bij welke hoofddoelstelling(en) van het onderzoek ligt het zwaartepunt;
- Hoeveel tijd en/of geld kost het om bepaalde gegevens boven water te krijgen;
- Welke kwaliteitseisen worden er aan het onderzoek gesteld.
- Het schema is natuurlijk niet volledig. Alleen de meest voorkomende onderzoeksvragen zijn opgenomen. Over het algemeen zullen andere onderzoeksvragen ook met één of meer van de in het schema opgenomen gegevensbronnen beantwoord kunnen worden.

In deze paragraaf staat bevordering van het treffen van organisatorische en technopreventieve maatregelen* door **beheerders** van recreatieterreinen en jachthavens centraal. We gaan eerst in op de basis voor elk advies: de risico-analyse (7.1). Vervolgens worden de achterliggende uitgangspunten behandeld die

bij de uitvoering van organisatorische en technopreventieve maatregelen op recreatieterreinen en jachthavens een rol spelen (7.2). Voor een overzicht van concrete organisatorische en technopreventieve maatregelen verwijzen we naar bijlage 2.

Risico-analyse

7.1

Een zinvol preventie-advies voor een beheerder van een recreatieterrein of jachthaven speelt zoveel mogelijk in op de 'feitelijke' risico's die gelopen worden. Vandaar dat u allereerst de risico's in kaart zal moeten brengen: het maken van een zogenaamde risico-analyse.

Met een dergelijke analyse worden de volgende twee doelen nagestreefd:

- het inschatten van de risico's die gelopen worden;

- het achterhalen van de factoren die deze kans beïnvloeden.

Bij de eerste doelstelling zal een analyse van de politiegegevens het nodige inzicht verschaffen.

Voor de tweede doelstelling zult u naast het verkrijgen van informatie uit de PV's, zelf ter plaatse een inspectie moeten uitvoeren.

In schema 6 hebben we de factoren in kaart gebracht die bij een risico-analyse een rol kunnen spelen.

Schema 6: factoren bij risico-analyse

DROOG	NAT	DROOG	NAT
1. Type terrein/jachthaven + omvang • bungalowpark • sta-/toercaravans • toercaravans/tenten • grootte terrein (in ha.)	• commerciële jachthaven • gemeentelijke jachthaven • jachthaven in verenigingsverband • aantal ligplaatsen	5. Zichtbaarheid (vanuit andere delen) + verlichting • voorzieningen • vakantiehuisjes • caravans • tenten	• voorzieningen • boten
2. Criminaliteitsdruk • van terrein op omgeving • van omgeving op terrein	• van terrein op omgeving • van omgeving op terrein	6. Toezicht • informele sociale controle door eigenaren van bungalows/caravans • semi-formele controle door beheerder • formele controle door politie, bewakingsdienst	• informele sociale controle door eigenaren van vaartuigen • semi-formele controle door beheerder/havenmeester • formele controle door (water)politie
3. Terrein/jachthaven en directe omgeving • nabijheid afvoerwegen • dichtbij parkeren van voertuig, afvoer buit • toegankelijkheid terrein voor onbevoegden	• nabijheid afvoerwegen • dichtbij parkeren van voertuig, afvoer buit • toegankelijkheid terrein voor onbevoegden via land, via water	7. Seizoen • tijdens • buiten seizoen; winterberging	• tijdens • buiten seizoen; winterberging
4. Ligging parkeerterrein • binnen/buiten omheining • afsluitbaar • verlichting • controle mogelijkheid	• binnen/buiten omheining • afsluitbaar • verlichting • controle mogelijkheid	8. Aard en kwetsbaarheid objecten • bungalow, caravan, tent • auto • zwembad • restaurant • overige faciliteiten • opslagruimte	• boot, surfplank • auto • trailer • restaurant • overige faciliteiten • opslagruimte

*= We spreken hier niet van OBE-maatregelen omdat er in deze paragraaf geheel geen elektronische maatregelen worden besproken.

DROOG	NAT	DROOG	NAT
9. Gebruik voorzieningen • verblijfsrecreanten • dagrecreanten		11. Zichtbaarheid potentiële buit • etalage effect • etalage effect	
10. Aanwezigheid potentiële buit • audiovisuele apparatuur • geld, cheques, waarde-papieren		12. Attractiviteit potentiële buit • waarde van de goederen • vervoerbaarheid van de goederen	
• vaste huurders • passanten		• waarde van de goederen • vervoerbaarheid van de goederen	
• navigatie-apparatuur • watersport/scheeps-attributen			

Bij dit schema moeten de volgende opmerkingen worden gemaakt:

- de genoemde factoren hoeven niet per sé allemaal altijd een rol te spelen bij een risico-analyse;
- de verschillende factoren wegen niet even zwaar;
- de mate van beïnvloedbaarheid (door middel van preventieve maatregelen) kan per factor sterk verschillen.

Voordat u een risico-analyse gaat maken is het van belang aan de beheerder te vragen of hij al (via zijn verzekeringsmaatschappij) eisen voor aan te brengen maatregelen voorgelegd heeft gekregen of dat hij nog aan plan is zijn verzekeringsadviseur te gaan benaderen.

Vanzelfsprekend zal bij de advisering daarop ingespeeld moeten worden.

Overigens maakt de Rijkspolitie te Water in het kader van het jachthavenpreventieproject (zie 9) gebruik van een risico-analyse-formulier voor jachthavens, waar onder meer surveillance-inspanningen op worden gebaseerd. Dit formulier is als voorbeeld opgenomen in bijlage 3.

Tenslotte kan worden opgemerkt dat het TBBS een risico-klasse indeling voor pleziervaartuigen heeft gemaakt. Deze is te vinden in het Beveiligingsjaarboek 1987 (het artikel van Wessels: Risico-beoordeling en preventierichtlijnen in beveiliging).

7.2

Algemene uitgangspunten

De feitelijke opgave waar u intussen voor staat is op welke wijze u uit de risico-analyse verkregen inzicht in de misdaad bevorderende factoren om kan zetten in een concreet recept voor het treffen van preventiemaatregelen. Een volledige beschrijving van dit proces valt natuurlijk niet te geven, omdat in elke situatie het advies uiteindelijk weer anders zal luiden. Bij de advisering kunnen we twee verschillende situaties onderscheiden:

- advisering bij nieuwe terreinen c.q. jachthavens;
- advisering bij bestaande (ingerichte!) terreinen c.q. jachthavens.

Het zal duidelijk zijn dat bij nieuwe inrichtingen de meest verstrekende adviezen gegeven kunnen worden. Vanuit preventief oogpunt bezien vormt de eerste situatie dan ook het meest uitgelezen moment om er als politie in te springen. in de praktijk zal men echter veel meer met de tweede situatie te maken hebben.

Een voordeel bij bestaande inrichtingen is evenwel dat men bij het advies uit kan gaan van concrete criminaliteitsproblemen die op het betreffende terrein een rol spelen.

We zullen eerst voor de droge sector en dan voor de natte sector aangeven welke uitgangspunten bij het treffen van maatregelen in 'nieuwe' respectievelijk bestaande situaties een rol spelen.

Nieuwe terreinen

Allereerst zal worden ingegaan op enkele aspecten die voor alle onderscheiden type terreinen gelden. Vervolgens zal nader worden ingegaan op aspecten die specifiek de inrichting van bungalowparken en de terreinen met overwegend stacaravans betreffen.

Bij de lokatiekeuze voor nieuw aan te leggen recreatieterreinen, spelen vele factoren een rol. Deze factoren zullen deels voortspruiten uit de directe behoeften c.q. eisen waaraan een lokatie moet voldoen, wil de voorziening in kwestie goed kunnen functioneren. Gezien de mogelijke ingrijpende gevolgen van een dergelijke voorziening voor de omgeving, zullen daarnaast ook andere factoren (lees belangen) de mogelijke keuzes bepalen c.q. inperken. We kunnen hierbij met name denken aan planologische randvoorwaarden (neergelegd in onder andere streek- en/of bestemmingsplannen) en financiële belangen (van gemeente en exploitanten).

De adviserende rol van de politie kan, afhankelijk van de situatie, gericht zijn op de lokatiekeuze zelf en/of de uitwerking van een gekozen lokatie.

Bij de lokatiekeuze zal de bijdrage vooral gericht zijn op het aangeven van mogelijke risico's. Daarbij kunnen in principe twee mogelijkheden worden onderscheiden:

- Het aangeven van mogelijke risico's die het aan te leggen recreatieterrein kan hebben voor de omgeving. Denk bijvoorbeeld aan een gepland campingterrein voor jongeren in de nabijheid van een woonbuurt. In dergelijke gevallen moet met het oog op overlast vermeden worden dat er routes ontstaan, van het plaatselijk uitgaanscentrum naar het terrein, die door een woonbuurt lopen.
- Het wijzen op mogelijke risico's die de omgeving kan hebben voor het aan te leggen recreatieterrein. Indien in de omgeving veel vermogenscriminaliteit plaatsvindt, is dit een reden om extra aandacht te besteden aan de inrichting van het terrein.

Bij de uitwerking van een eenmaal gekozen lokatie zal het advies deels gericht zijn op het aangeven op welke wijze optimaal gebruik kan worden gemaakt van omgevingskenmerken met het oog op preventie. Hier gaat het om zaken als het uitbuiten van natuurlijke barrières (meren, bossen en dergelijke), waardoor de toegankelijkheid op een natuurlijke wijze kan worden beperkt.

Ook de wijze waarop de toegang tot het terrein gerealiseerd wordt kan een belangrijke rol spelen. Het verdient aanbeveling om een dusdanige oplossing te zoeken dat niet allerlei publiek langs het terrein wordt geleid dat er in feite niks te zoeken heeft. In dat licht zal er eveneens naar gestreefd moeten worden het aantal toegangswegen te beperken; zo mogelijk tot één verharde weg.

Bij **bungalowparken** zal bij een beoordeling van de inrichting de aandacht in de eerste plaats uitgaan naar de wijze waarop het **parkeeren** gepland is, aangezien de hoofdmoot van het criminele leed op dat type terrein bestaat uit diefstal uit geparkeerde auto's. Vooral in bungalowparken met een groot, buiten het recreatiepark gelegen en veelal vrij toegankelijke en slecht verlichte parkeerplaats, vinden veel diefstallen uit auto's plaats. In het algemeen moet worden aanbevolen om, indien mogelijk, meerdere kleine parkeerplaatsen (voor 10 à 15 auto's) op het recreatieterrein zelf te realiseren, nabij de bungalows. Hierdoor wordt de mogelijkheid tot sociale controle bevorderd en de mogelijkheid tot serie-inbraken verkleind.

Als het niet mogelijk is om meerdere kleine parkeerplaatsen te realiseren, zal het advies zijn om van één groot en goed overzichtelijk ingedeeld parkeerterrein te creëren, met slechts één bewaakte in- en uitgang voor auto's. Het geheel uiteraard voorzien van een deugdelijke afrastering.

Indien het parkeerterrein ook bestemd is voor dagrecreanten verdient het aanbeveling om een apart afgeschermd parkeergedeelte voor deze groep te realiseren. Gedurende de nachtelijke uren zou de parkeerplaats voor een ieder (ook de recreant dus) afgesloten moeten zijn. Als aanvullende organisatorische maatregel kan bekeken worden in hoeverre politieursurveillance, ook tijdens de nachtelijke uren, haalbaar is.

Advisering over de **situering** van de bungalows is lastiger.

Allereerst moeten we vaststellen dat men al gauw stuit op het dilemma van privacy (de 'achterliggende filosofie' bij bungalowparken) versus preventie. Vanuit preventief oogpunt zou men de huisjes zo moeten plaatsen dat het onderlinge zicht groot is, zodat verdachte situaties niet onopgemerkt blijven. Een adequaat verlichtingsniveau alsmede kortgesnoeid groen zouden de zichtbaarheid moeten waarborgen. 'Helaas' moeten we vaststellen dat de behoefte van de gemiddelde bungalowparkrecreant juist tegengesteld is: het onbeloerd

genieten van de recreatieve geneugten in een natuurlijke omgeving.

Daar komt nog bij dat de mogelijkheden voor informele sociale controle in belangrijke mate ondermijnd worden door het simpele feit dat de gasten elkaar niet kennen. Dit brengt met zich mee dat de mogelijkheden voor controle in hoofdzaak gezocht zullen moeten worden in de semi-formele of formele sfeer.

Dit is een mogelijke ingang bij de advisering met betrekking tot de situering van de bungalows, met name wat betreft het punt van de spreiding. Het uitoefenen van toezicht is moeilijker naarmate de bungalows meer over het terrein uitgesmeerd worden. Een advies zal dan ook al gauw een of andere vorm van concentratie behelzen. Dit geldt uiteraard ook voor de overige voorzieningen (restaurant, supermarkt, etc.).

Bij de **bouw** van de bungalowhuisjes valt het aan te bevelen om deze meteen te voorzien van deuren en ramen van zodanige kwaliteit dat deze niet makkelijk open te wrikken zijn, alsook van inbraakwerend hang- en sluitwerk. Bij dit laatste is gelet op het overzicht van modus operandi (zie 4.1) wellicht nog het belangrijkste dat de sleutel niet makkelijk nagemaakt kan worden.

Een ander punt betreft de mogelijkheid voor de recreant om waardevolle goederen veilig op te bergen. In principe dienen zich twee mogelijkheden aan:

- centrale mogelijkheid voor het afgeven van waardevolle goederen;
- in elk huisje een kluisje aanbrengen.

De tweede mogelijkheid is waarschijnlijk in preventief opzicht effectiever, maar is natuurlijk veel duurder.

Het stelen van waardevolle interieurgoederen kan moeilijker worden gemaakt door deze te verankeren. Door reeds bij de bouw bovengenoemde technopreventieve maatregelen mee te nemen, kunnen de (extra) kosten redelijk in de hand gehouden worden.

Bij terreinen met overwegend stacaravans zagen we dat inbraken in caravans hoofdzakelijk in de wintermaanden en in het voor- en naseizoen gepleegd worden. Gelet op het feit dat het treffen van afdoende technopreventieve maatregelen bij caravans niet echt goed mogelijk is, verdient het aanbeveling om op dit soort terreinen een aparte goed beveiligde opslagruimte te realiseren, zodat caravanbezitters hun kostbare spullen veilig kunnen opslaan. Het is eveneens wenselijk dat er toezicht op deze opslagruimte wordt uitgeoefend.

Bestaande terreinen

We merkten eerder al op dat de mogelijkheden van advisering bij bestaande terreinen beperkter zijn. Een voordeel is evenwel dat u bij het advies uit kan gaan van concrete criminaliteitsproblemen die op het betreffende terrein een rol spelen. De basis van een advies vormt dan ook de analyse van de criminaliteitscijfers, waaruit omvang, alsmede achtergronden (welke objecten, perioden/tijdstippen, etc.) gedestilleerd kunnen worden.

Voor bestaande terreinen komen vaak dezelfde maatregelen in aanmerking als de maatregelen die bij de inrichting van nieuwe terreinen zijn besproken. Probleem is echter dat de financiële consequenties (van technopreventieve maatregelen) dan vaak groter zullen zijn. Als bijvoorbeeld bij een bungalowpark het parkeerterrein buiten het park ligt, zal het over het algemeen niet haalbaar zijn om een nieuwe parkeergelegenheid binnen het park aan te leggen, maar moet gedacht worden aan het afsluiten van het parkeerterrein en het verbeteren van toezicht (verlichting, snoeien groen, etc.).

Het ligt dan ook voor de hand dat bij bestaande terreinen vaak oplossingen in de **organisatorische** sfeer (die overigens ook niet altijd goedkoop zijn) worden gezocht. Een maatregel die bij elk van de die typen terreinen vrucht af kan werpen is verbetering van het toezicht. Dit kan, afhankelijk van het type terrein waarover we spreken en de omvang van de criminaliteit, verschillende vormen aannemen.

Bij grote **bungalowparken** met grote criminaliteitsproblemen kan gedacht worden aan het in de arm nemen van een bewakingsdienst. Bij kleinere terreinen zal overwogen moeten worden in hoeverre de beheerder en zijn naaste medewerkers een extra oogje in het zeil kunnen houden op momenten met verhoogde risico's.

Op **campingterreinen** waar veel jongeren komen, blijken de volgende maatregelen vaak een positief effect te sorteren:

- Vergroten van het toezicht. Bij voorbeeld het instellen van een speciale nachtwacht, die onder meer controle uitoefent op het nachtelijk gedrag van de jongeren.
- Het spreiden van jongeren over het gehele terrein. Minder bevredigend lijkt het bij elkaar zetten van jongeren op een apart terrein, gezien de daaruit voortvloeiende overlast.
- Het innemen van identiteitsbewijzen.
- Het instellen van een strak reglement.
- De mogelijkheid tot het in bewaring geven van geld en waardevolle goederen.

Nieuwe jachthavens

Ook hier geldt dat de adviserende rol van de politie gericht kan zijn op de lokatiekeuze zelf en/of de inrichting van een gekozen lokatie. Bij de **lokatiekeuze** zal de advisering rekening houden met de risico's die de omgeving kan opleveren voor de aan te leggen jachthaven. Denk bijvoorbeeld aan de aanwezigheid van horecagelegenheden in de directe nabijheid. Het signaleren van risico's die de jachthaven kan opleveren voor de omgeving zal in de praktijk zelden voorkomen.

Bij de inrichting van een eenmaal gekozen lokatie zal het advies zich net als bij de recreatieterreinen richten op het uitbuiten van omgevingskenmerken met het oog op het beperken van de toegankelijkheid van de jachthaven. Bij jachthavens komt er evenwel een dimensie bij: de toegankelijkheid via het water.

Hier zal over het algemeen weinig aan te doen zijn, omdat watersporters juist te allen tijde een veilige haven moeten kunnen bereiken. Resteert de toegankelijkheid via land. Nog sterker dan bij de droge sector geldt dat voorkomen moet worden dat allerlei publiek langs de jachthaven geleid wordt dat er in feite niks te zoeken heeft. Jachthavens hebben immers een veel sterkere aantrekkingskracht op toevalige voorbijgangers dan recreatieterreinen, met alle mogelijke risico's van dien. De wijze waarop de jachthaven ontsloten wordt verdient dan ook ruime aandacht.

Een wezenlijk verschil met de droge sector is dat het geschetste dilemma van privacy versus preventie in de natte sector geen rol van betekenis speelt. Dit betekent dat bij de inrichting van het jachthavengebied veel meer mogelijkheden openstaan om gunstige voorwaarden voor (in)formele controle te creëren. We zullen deze mogelijkheden uitwerken aan de hand van een concreet ontwerp (figuur 1), waarin vanuit preventief oogpunt gezien een aantal kansen is blijven liggen. Vervolgens presenteren we een ontwerp (figuur 2) waarin wel rekening is gehouden met bepaalde risico-factoren. Bij de bespreking van het ontwerp zullen we ons laten leiden door de in paragraaf 5.3 besproken misdaadbeïnvloedende factoren, te weten:

- toegankelijkheid;
- toezicht.

Toegankelijkheid

Als we naar figuur 1 kijken dan valt als eerste de grote toegankelijkheid van de jachthaven op, zowel via de openbare weg (1) – er zijn maar liefst drie toegangswegen –, als via de aangrenzende strand en (2). Het ligt voor de hand om in ieder geval het aantal toegangswegen tot liefst één hoofdtoegangsweg te beperken. Indien, zoals in de praktijk wel vaker het geval is, mogelijkheden tot het uitbuiten van natuurlijke barrières ontbreken, zal men om de toegankelijkheid te beperken met name toegewezen zijn op het aanbrengen van hekwerken rondom het terrein; hetgeen uiteraard een vrij kostbare aangelegenheid is.

Toezicht

Bij het bevorderen van toezicht moet zowel rekening worden gehouden met de semi-formele controle door de havenmeester, als de informele controle door de booteigenaren. Als we kijken naar de lokatie waar de woning van de havenmeester (3) gepland is, kunnen we vaststellen dat de havenmeester vanuit zijn woning een redelijk overzicht heeft op het water. Het uitoefenen van toezicht op de toegangswegen (1) en op de geparkeerde auto's (4) wordt daarentegen belemmerd door de situering van de opslagruimten (5) en door het hoge struikgewas waarmee de parkeerplaatsen zijn omzoomd. Het is op zich wel positief dat de parkeerplaats gerealiseerd worden op het jachthaventerrein.

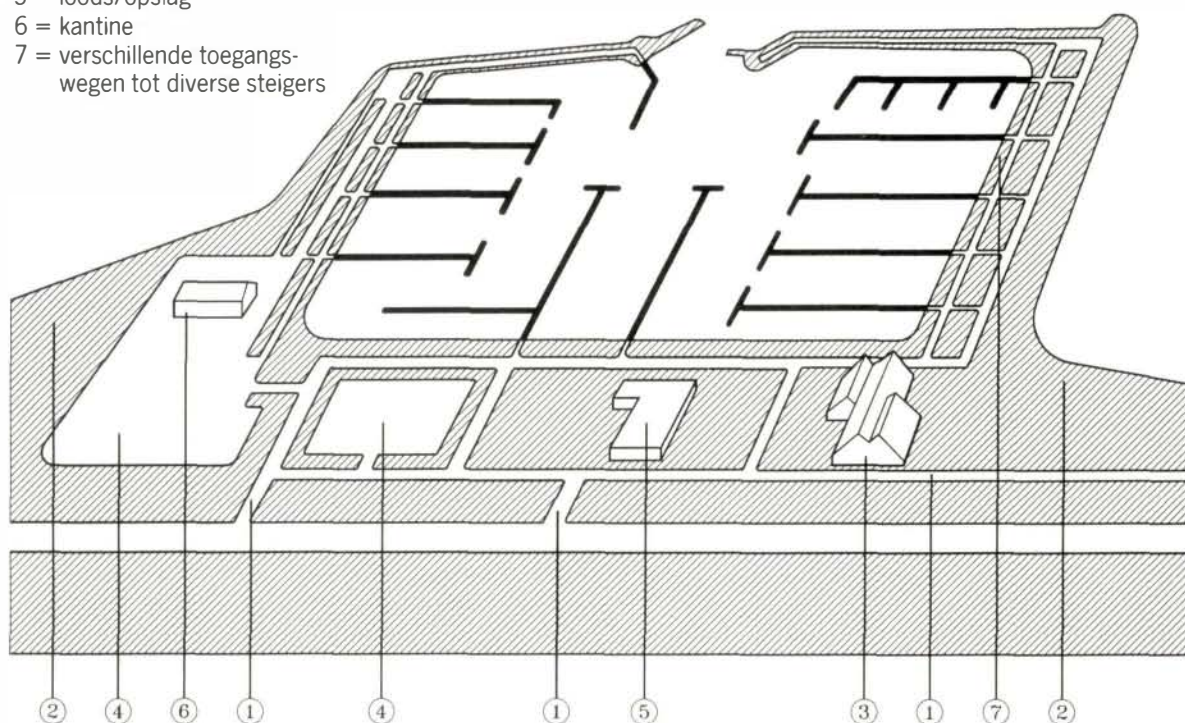
De situering van de kantine (6) grenzend aan de parkeerplaats is echter weer vrij ongelukkig. Toezicht vanuit de woning van de jachthavenmeester op wat er zich rondom de kantine afspeelt, wordt bemoeilijkt door de afstand en door het opschietend groen.

Ofschoon de havenmeester redelijk overzicht heeft over de gehele haven, wordt het houden van effectief toezicht op de boten bemoeilijkt door de wijze waarop de steigers zijn gesitueerd: deze kunnen via verschillende routes benaderd worden.

Hoe meer mogelijkheden een ontwerp biedt tot het leggen van sociale contacten, hoe beter de voedingsbodem wordt voor informele sociale controle. De mogelijkheden tot het leggen van sociale contacten worden mede beïnvloed door de mate waarin al dan niet ('noodgedwongen') gebruik moet worden gemaakt van gemeenschappelijke routes. Als we vanuit deze invalshoek het ontwerp bekijken, kunnen we concluderen dat de combinatie van de verschillende toegangswegen tot de jachthaven (1) en de verschillende toegangswegen tot de diverse steigers (7) niet optimaal is.

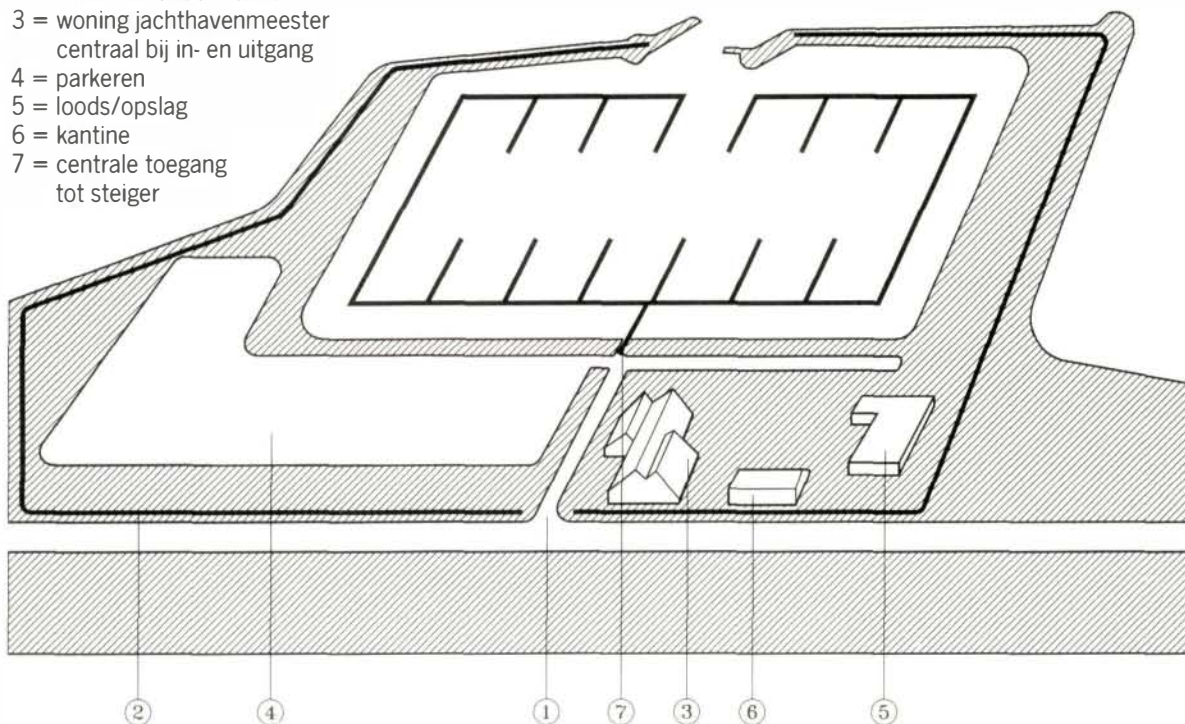
Figuur 1.

- 1 = toegankelijk vanaf de openbare weg
- 2 = toegankelijk vanaf strand
- 3 = woning jachthavenmeester
- 4 = parkeren
- 5 = loods/opslag
- 6 = kantine
- 7 = verschillende toegangs-
wegen tot diverse steigers

Figuur 2.

- 1 = centrale in- en uitgang
- 2 = hekwerk rondom terrein
- 3 = woning jachthavenmeester
centraal bij in- en uitgang
- 4 = parkeren
- 5 = loods/opslag
- 6 = kantine
- 7 = centrale toegang
tot steiger

In figuur 2 is een aantal wijzigingen aan het oorspronkelijke ontwerp aangebracht. We zullen deze wederom aan de hand van de factoren toegankelijkheid en toezicht toelichten.*

Toegankelijkheid

Allereerst zijn de drie toegangswegen die het oorspronkelijke plan kende, teruggebracht tot één centrale in- en uitgang (1). Voorts is rondom het terrein een hekwerk aangebracht (2). Beide maatregelen leiden ertoe dat de toegankelijkheid duidelijk afneemt.

Toezicht

Met het oog op het verbeteren van het toezicht is de woning van de jachthavenmeester (3) centraal bij de in- en uitgang gesitueerd, zodat goede controle op wie het terrein op en af gaat, mogelijk is. Door verplaatsing van de loods (5) en de kantine (6) en het achterwege laten van groen op het parkeerterrein (4) heeft de havenmeester zowel zicht gekregen op de geparkeerde auto's als op de verplaatste voorzieningen zelf.

De aanleg van de steiger (7) is zo gewijzigd dat alle steigers slechts via één centrale toegangssteiger bereikt kunnen worden. Deze toegangssteiger is dusdanig geplaatst dat de havenmeester effectief toezicht erop kan uitoefenen.

De mogelijkheden tot het leggen van sociale contacten zijn vergroot door het gereduceerde aantal toegangswegen en de keuze voor één centrale toegangssteiger. Het (noodgedwongen) gebruik van gemeenschappelijke routes wordt hierdoor sterk vergroot.

Bestaande jachthavens

Bij bestaande jachthavens zal men eerst de criminaliteitscijfers (omvang, objecten, tijdstippen, etc.), bij de advisering betrekken. Vervolgens kan mede aan de hand van de twee onderscheiden misdaadbeïnvloedende factoren (toegankelijkheid en toezicht) bepaald worden welke preventieve maatregelen in aanmerking komen. Daarbij kunt zich laten leiden door hetgeen is opgemerkt bij de nieuw aan te leggen jachthavens.

We tekenen hierbij aan dat bij bestaande jachthavens ingrijpende bouwkundige ingrepen wellicht wat makkelijker te realiseren zijn dan bij bestaande recreatieterrainen in de droge sector.

Bij de natte sector gaat het vervangingsproces namelijk sneller. In de praktijk zal bijvoorbeeld de vervanging van het steigerwerk gefaseerd plaatsvinden. Hierdoor wordt het mogelijk de inrichting van het steigerwerk beetje bij beetje naar een, vanuit preventief oogpunt gezien, gewenste situatie toe te laten groeien. Om dit proces zo optimaal mogelijk te laten verlopen, moet vooraf een ontwerp worden gemaakt waarop de nieuwe eindsituatie staat aangegeven.

Naast bouwkundige maatregelen komen bij bestaande jachthavens natuurlijk ook organisatorische maatregelen in aanmerking.

Zo kan met de toewijzing van de vaste ligplaatsen rekening worden gehouden met de mogelijkheden voor informele sociale controle. In een situatie als in figuur 2 komen bijvoorbeeld de aanlegsteigers die aan weerszijde van de centrale toegangssteiger grenzen als eerste ervoor in aanmerking. De ligplaatsen voor passanten dienen zoveel mogelijk van de vaste ligplaatsen te worden gescheiden.

*= We wijzen u erop dat dit ontwerp niet moet worden gezien als het enige zaligmakende ontwerp. Het heeft slechts tot doel om enkele belangrijke principes duidelijk te maken. Ofschoon het presenteren van 'het ideale ontwerp' aantrekkelijke kanten heeft, moet tegelijkertijd worden opgemerkt dat in de dagelijkse praktijk men zelden of nooit carte blanche zal krijgen. Er zal met andere woorden eerder sprake zijn van 'bijsturen' in het ontwerp. Bovendien zullen verschillen in omgevingskenmerken telkens weer om andersoortige oplossingen vragen.

Onderstaand sommen we de belangrijkste aandachtspunten op die bij het in kaart brengen van risico's op het gebied van recreatie en criminaliteit een rol kunnen spelen. Deze aandachtspunten vormen de basis van de uit te stippelen preventiestrategieën.

Droge sector:

Bij de advisering voor **nieuwe terreinen** zal bij de lokatiekeuze de aandacht uitgaan naar:

- het aangeven van mogelijke risico's die het aan te leggen recreatieterrein kan hebben voor de omgeving;
- het wijzen op mogelijke risico's die de omgeving kan hebben voor het aan te leggen recreatieterrein;
- het uitbuiten van natuurlijke barrières.

Ten aanzien van de inrichting van het terrein zal bij **bungalowparken** de aandacht met name uitgaan naar de wijze waarop het parkeren gedacht is. Het verdient aanbeveling om de parkeervoorzieningen op het recreatieterrein zelf te realiseren.

Met het oog op het uitoefenen van toezicht verdient het aanbeveling de bungalows niet al te veel over het terrein uit te smeren. Het verdient tevens aanbeveling om de bungalowhuisjes bij de bouw te voorzien van deugdelijke ramen, deuren en hang- en sluitwerk. Ook kan gedacht worden aan het aanbrengen van een vloer- of muurkluisje.

Bij **terreinen met overwegend stacaravans** moet met name gedacht worden aan de mogelijkheid van het realiseren van een beveiligde opslagruimte.

Bij advisering van **bestaande terreinen** vormen de concrete criminaliteitsproblemen de basis van het advies.

Op **bungalowparken en terreinen met stacaravans** komen over het algemeen dezelfde maatregelen in aanmerking als bij de inrichting van nieuwe terreinen. Met name bij bungalowparken zullen echter financiële overwegingen bepaalde beperkingen opleggen. Als bijvoorbeeld het parkeerterrein buiten het park ligt, zal het over het algemeen niet haalbaar zijn om een nieuwe parkeergelegenheid binnen het park aan te leggen, maar moet gedacht worden aan het afsluiten van het parkeerterrein en het verbeteren van de mogelijkheden voor toezicht (verlichting, snoeien groen, etc.).

Op **campingterreinen met veel jongeren** vormen de belangrijkste aandachtspunten: het vergroten van het toezicht, het spreiden van jongeren, het vaststellen van gedragsregels en de mogelijkheid van in bewaring geven van waardevolle goederen.

Natte sector

Bij de advisering voor **nieuw aan te leggen jachthavens** staan de volgende aspecten centraal:

- Lokatiekeuze: welke risico's kan de omgeving hebben voor de aan te leggen jachthaven.
- Toegankelijkheid: de toegankelijkheid via het water is niet of nauwelijks beïnvloedbaar; de toegankelijkheid vanaf land dient zoveel mogelijk beperkt te worden. Met het oog hierop is het van belang dat voor één hoofdtoegangsweg wordt gekozen en zoveel mogelijk van natuurlijke barrières gebruik wordt gemaakt. Indien dit laatste niet mogelijk is, komen hekwerken in aanmerking.
- Toezicht: het is van belang dat in het ontwerp zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met mogelijkheden van semi-formele controle door de havenmeester en met informele sociale controle door boot-eigenaren.

Bij **bestaande jachthavens** zullen net als bij recreatieterreinen de beschikbare politiegegevens een uitgangspunt vormen voor advisering.

Ook hier speelt het probleem dat in bestaande situaties uit financiële overwegingen de in preventief opzicht 'ideale' maatregelen moeilijker te realiseren zullen zijn dan bij nieuw aan te leggen jachthavens (zij het in wat mindere mate dan in de droge sector). In de natte sector gaat het vervangingsproces (bijvoorbeeld van steigerwerk) namelijk sneller.

Een belangrijke preventiestrategie is het geven van voorlichting over organisatorische en technopreventieve maatregelen. In 8.1 wordt ingegaan op de verschillende benaderingswijzen voor de diverse doelgroepen. Er wordt tevens aangegeven dat voorlichting zeker niet alleen een politietaak is, maar dat zoveel mogelijk getracht moet worden 'intermediarieren' in te

schakelen: de politie bepaalt mede de inhoud van de voorlichting; andere organisaties en personen kunnen er vaak voor zorgen dat de informatie bij de doelgroep terecht komt. In 8.2 wordt ingegaan op puur politieke activiteiten die een bijdrage aan preventie kunnen leveren.

Voorlichting

8.1

We zullen achtereenvolgens voor de droge en de natte sector aangeven met welke voorlichtingsmiddelen en langs welke kanalen informatie over organisatorische en technopreventieve maatregelen bij beheerders en potentiële slachtoffers terecht kunnen komen. Eerst zullen we echter ingaan op aspecten die beide sectoren betreffen.

Algemene uitgangspunten

Het geven van voorlichting is één van de middelen die tot gedragsbeïnvloeding kan leiden. Kenmerkend is evenwel dat deze gedragsbeïnvloeding zich afspeelt in de 'vrijblijvende' sfeer. Deze laatste constatering heeft een aantal belangrijke consequenties:

- De inhoud van de voorlichtingsboodschap moet goed aansluiten bij de behoefte aan informatie over preventie-maatregelen bij de doelgroep. Ook zal de boodschap heel concreet moeten zijn, zodat de 'ontvanger' al snel begrijpt wat hij moet doen (of laten).
- Tevens is van belang of de doelgroep zelf de beslissing neemt de geadviseerde maatregelen over te nemen. Dit kan een belangrijke rol spelen in situaties waarin de voorgestelde maatregelen financiële consequenties met zich meebrengen. Verderop zullen we op dit punt terugkomen.
- Bij de uitvoering van de voorlichting staan twee mogelijkheden open.

- **Algemene voorlichting** via lezingen of via artikelen in bladen en tijdschriften die door de doelgroep worden gelezen (bijvoorbeeld de Waterkampioen van de ANWB).

De informatie is, zeker bij de artikelen, algemeen van inhoud en de doelgroep ontvangt de informatie als het ware thuis.

- **Specifieke voorlichting** op de recreatierreinen of in de jachthavens zelf. De inhoud van de voorlichting heeft dan zoveel mogelijk specifiek betrekking op de daar te treffen maatregelen. De doelgroep ontvangt de voorlichting 'op locatie'. De middelen bestaan uit affiches, folders, etc.

Beide voorlichtingsstrategieën kunnen in combinatie met elkaar gebruikt worden. Te denken valt bijvoorbeeld aan het houden van een lezing voor een groep beheerders om ze 'op te warmen', gevolgd door advisering voor hen die dat willen; of aan het geven van algemene voorlichting aan recreanten via (lokale) pers in combinatie met specifieke voorlichting op recreatierreinen zelf (door de beheerder).

In het algemeen kan men stellen dat de kans op effectieve beïnvloeding toe zal nemen naarmate de voorlichting specifiekere wordt. Er kunnen echter redenen zijn waarom toch de voorkeur uitgaat naar een minder specifieke vorm: in sommige situaties zal een specifieke benadering afvallen omdat daarmee te veel tijd of/een geld gemoeid is.

Meer informatie over het opzetten van een voorlichtingsplan, over het vaststellen van de boodschap en de vormgeving ervan en over de te gebruiken media, vindt u in het hoofdstuk Voorlichting van deze werkmap.

Bij het bepalen van een voorlichtingsstrategie kunnen we twee hoofddoelgroepen onderscheiden:

- de recreanten; onderverdeeld in de bungalowparkrecreant, de caravanbezitter (en eigenaren van vakantiehuisjes) en de jonge kampeerder;
- de beheerders van terreinen.

Voordat we per doelgroep inhoudelijk ingaan op de te volgen voorlichtingsstrategie willen we allereerst een punt aansnijden van meer algemene aard: de rol c.q. taak van de politie bij het voorlichten van recreanten en beheerders.

Rol politie en andere betrokkenen

Uitgangspunt zou moeten zijn dat specifieke voorlichting aan recreanten **niet** tot de taken van de politie behoort. De rol van de politie (en meer in het bijzonder preventie-functionarissen) moet erop gericht zijn beheerders preventieve maatregelen te laten treffen c.q. beheerders ertoe te zetten voorlichting aan hun gasten te geven. Daartoe kan de politie bijvoorbeeld folders ter beschikking stellen en tips geven over de inhoud van die voorlichting.

Wel zal de politie een deel algemene voorlichting naar recreanten kunnen verzorgen. Daarbij dient tevens gedacht te worden aan de mogelijkheid van het inschakelen van andere organisaties, zoals bijvoorbeeld de ANWB. Deze bond vormt de organisatie bij uitstek om op landelijk niveau recreanten voor te lichten: zij kent vele leden en de tijdschriften die zij uitbrengt (zoals de Kampeer- en Caravan-kampioen, de Toeristenkampioen, de Auto-kampioen) hebben een groot lezersbestand. De ANWB kan ook als kanaal gebruikt worden voor algemene informatie naar beheerders toe: hierbij kan met name gedacht worden aan het eveneens door de ANWB uitgegeven blad Recreatie en Toerisme, waarin technische vraagstukken in het vakgebied van de recreatie aan de orde komen.

Een andere organisatie, die bij algemene voorlichting aan beheerders en recreanten betrokken kan worden, is de RECRON. In deze organisatie, die ook regionale afdelingen kent, hebben de recreatie-ondernemers in Nederland zich verenigd.

Voorlichting aan recreanten

Bedacht dient te worden dat de bungalowparkrecreant voor zijn ontspanning komt. Het aangeven van verhoogde risico's zal niet tot gevolg mogen hebben dat de recreant in plaats van een whirlpool een pool des verderfs krijgt voorgespiegeld.

De inhoud van de voorlichtingsboodschap zal uitsluitend betrekking hebben op organisatorische maatregelen.

De meest in aanmerking komende voorlichtingsmogelijkheden zijn:

- Bij het inchecken de gasten (mondeling dan wel schriftelijk) attenderen op:
  - de ter plaatse aanwezige verhoogde criminaliteitsrisico's (diefstal uit auto's, diefstal rond zwembad);
  - de faciliteiten die het park de gasten op preventief gebied biedt (mogelijkheid in bewaring geven kostbare goederen en dergelijke).
- Het achterlaten van een lijstje met daarop preventieve gedragsregels – bijvoorbeeld op de deur geplakt – in de afzonderlijke bungalowhuisjes.

Eigenaren van stacaravans en vakantie-huisjes zijn het makkelijkst te beïnvloeden. In de eerste plaats omdat zij als groep aanspreekbaar zijn, waardoor het onder de aandacht brengen van organisatorische maatregelen eenvoudiger is.

In de tweede plaats kunnen zij als eigenaren beslissen over de financiële consequenties van technopreventieve maatregelen. Deze groepen kunnen op verschillende wijzen worden benaderd.

Zowel algemene (bijvoorbeeld via de lokale pers en de VVV) als specifieke vormen zijn denkbaar. Bij dit laatste kan gedacht worden aan controles van stacaravans en vakantie-woningen (met name in de winterperiode), waarbij de eigenaren attent worden gemaakt op eventuele onnodige risicobevorderende factoren.

Bij de **jonge kampeerder** zal de beheerder ervoor moeten zorgen dat deze bij de inschrijving, naast informatie over gedragsregels, ook preventieve tips krijgt aangereikt. Zo wordt voorkomen dat elke jongere die gaat kamperen bij voorbaat bestempeld wordt als potentiële dader.

Algemene voorlichting gericht op jongeren zal niet eenvoudig zijn. De vraag is langs welke wegen deze voorlichting gegeven zou moeten worden.

Voorlichting aan beheerders

Voorlichting aan beheerders zal doorgaans de vorm aannemen van een concreet beveiligingsadvies. In 7.2.1 is al inhoudelijk ingegaan op advisering.

De kans op het overnemen van het advies zal afhangen van de ingrijpendheid van de voorgestelde maatregelen (denk bijvoorbeeld aan de financiële consequenties) en de ernst van de criminaliteitsproblemen.

Bij dit laatste moet overigens niet alleen gedacht worden aan de directe gevolgen van de criminaliteit voor de beheerder (met name braakschade) maar zeker ook aan de mogelijke indirecte gevolgen: ontevreden gasten en negatieve publiciteit.

Een probleem dat zich voor kan doen is dat beheerders niet altijd tevens eigenaar zijn, hetgeen met zich mee kan brengen dat de beslissingsbevoegdheid tot het al of niet overnemen van de voorgestelde maatregelen bij een overkoepelende directie ligt. In situaties waarin beheerders wel gemotiveerd zijn, maar dat een en ander afketst bij de directie, kunt u proberen om in samenspraak met de beheerders de directie te bewegen om de voorgestelde maatregelen geheel of gedeeltelijk als nog over te nemen.

Tot slot wijzen we er nogmaals op dat u de beheerder/eigenaar kunt stimuleren tot het geven van voorlichting aan recreanten.

Voorlichting: de natte sector

8.1.2

Ook bij de natte sector kunnen we bij het bepalen van een voorlichtingsstrategie twee hoofddoelgroepen onderscheiden:

- de watersporters;
- de beheerders van jachthavens en verhuurders van vaartuigen.

Watersporters

De watersporters kunnen we in drie groepen verdelen:

1. huurders van vaartuigen;
2. eigenaren van vaartuigen;
3. surfplankbezitters.

Voordat we per doelgroep verder inhoudelijk ingaan op de te volgen voorlichtingsstrategie gaan we wederom kort in op de rol c.q. taak van de politie bij het voorlichten van watersporters en beheerders van jachthavens c.q. verhuurders van vaartuigen.

Rol politie en andere betrokkenen

Anders dan bij de droge sector zal de politie wel betrokken kunnen zijn bij het geven van **specifieke voorlichting** aan recreanten. Een reden hiervoor is dat het aandeel eigenaren onder de recreanten bij de natte sector aanzienlijk groter is. Het grotere risico dat eigenaren doorgaans lopen, maakt hen in principe beter aanspreekbaar.

Bovendien zal het gelet op de mobiliteit van watersporters vaak moeilijker zijn om de voorlichting aan watersporters via intermediaire kaders te laten verlopen. Dat neemt niet weg dat het over het algemeen zinvol is om te trachten bijvoorbeeld beheerders van jachthavens, havenmeesters, verhuurders en verkopers van vaartuigen en brug- en sluiswachters in te schakelen bij het geven van specifieke voorlichting.

Ook voor de natte sector geldt dat de ANWB als een belangrijk kanaal gebruikt kan worden bij het geven van **algemene voorlichting**

naar de watersporter. Denk bijvoorbeeld aan het tijdschrift de 'Waterkampioen' dat door de ANWB uitgegeven wordt. Evenals bij de droge sector hebben ondernemers in de natte sector zich verenigd. Dit is de HISWA (Nederlandse Vereniging van Ondernemingen in de Bedrijfstak Waterrecreatie). De HISWA is dan ook een tweede belangrijke instelling, die algemene voorlichting naar beheerders van jachthavens c.q. verhuurders van vaartuigen kan verzorgen.

Tenslotte kunnen hier de KNWV (Koninklijke Nederlandse Watersport Vereniging) en de VVV's als mogelijke intermediairs worden genoemd.

Voorlichting aan watersporters

Huurders van vaartuigen

Bij deze categorie watersporters, die men hoofdzakelijk in de zomermaanden tegenkomt, ligt het accent duidelijk op het stimuleren van organisatorische maatregelen. Doorgaans zijn zij weinig gewend aan het verrichten van vaste handelingen aan boord van een vaartuig. Preventie-adviezen zullen in hoofdzaak gericht zijn op het afsluitgedrag bij tijdelijk afmeren, het goed achterlaten van de boot tijdens een avondje stappen en het niet zichtbaar achterlaten van kostbare voorwerpen. Huurders van vaartuigen laten zich vanuit preventief oogpunt gezien goed vergelijken met de bungalowparkrecreant. Ook zij zijn als groep moeilijk aanspreekbaar en een individuele benadering via de verhuurder ligt dan ook het meest voor de hand. Zo kan bij het afsluiten van de huurovereenkomst de huurder een voorlichtingsbrochure worden overhandigd.

Eigenaren van vaartuigen

De voorlichting naar eigenaren van vaartuigen zal zich toespitsen op maatregelen ten aanzien van boottrailers en het achterlaten van de boot (in winterberging, in jachthavens en vrije ligplekken). Bij door de politie gehouden controles in jachthavens blijkt dat **boottrailers** menigmaal zo maar kunnen worden aangekoppeld en weggereden.

Om dit tegen te gaan, komen vooral technopreventieve maatregelen in aanmerking, zoals het aanbrengen van een goed slot aan de koppeling, dan wel het vastleggen van boottrailers aan een ketting van gehard staal met slot. Over het achterlaten van boten in de **winterberging** werd reeds opgemerkt dat bij de voorlichting naar de booteigenaar het accent

zal moeten vallen op het stimuleren van organisatorische maatregelen zoals het niet achterlaten van waardevolle voorwerpen op de boot en het regelmatig controleren van de boot tijdens het winterseizoen.

Voor het achterlaten van vaartuigen op **vrije ligplekken** geldt dat deze situatie erg diefstalgevoelig kan zijn. Veelal ligt het vaartuig vrij en onbeschermd op een plaats waar weinig of geen toezicht is. Met het stimuleren van technopreventieve maatregelen moet terughoudendheid in acht worden genomen (afdoende beveiliging is meestal niet mogelijk met als mogelijk gevolg hoge braakschade!). Organisatorische maatregelen (beperking van de buit bijvoorbeeld) kunnen evenwel een deel van het leed voorkomen.

Bij de benaderingswijze maken we een onderscheid tussen voorlichting aan booteigenaren op een vaste ligplaats en booteigenaren in beweging.

Voor de eerste groep komt voorlichting via de beheerder/eigenaar van de jachthaven of/ en de havenmeester in aanmerking. De informatie zal vooral hebben betrekking op preventieve maatregelen met betrekking tot de winterberging, de boottrailer en het achterlaten van de boot.

Voor de tweede groep is rechtstreekse voorlichting door de politie aan de watersporter via de zogenaamde 'maak van je boot geen buit' benadering een mogelijkheid. Bij deze benadering worden booteigenaren door de politie schriftelijk attent gemaakt op de diefstalbevorderende factoren die zij aantrof tijdens controle van de boot. In paragraaf 9 wordt een praktijkvoorbeeld van deze benadering uitgewerkt.

Bij 'watersporters in beweging' kan ook een voorlichtende rol weggelegd zijn voor sluis- en brugwachters. Zij kunnen watersporters die in of bij de sluis afmeren, attenderen op het nemen van preventieve maatregelen als zij hun boot verlaten.

Naast specifieke voorlichtingsvormen kunnen booteigenaren tevens benaderd worden door middel van algemene voorlichting. Hierbij kan gedacht worden aan:

- lezingen te organiseren door watersportverenigingen;
- publikaties in plaatselijke en regionale dagen weekbladen;
- publikaties in clubbladen van watersportverenigingen;
- publikaties in watersportbladen (ANWB);
- het verspreiden van foldermateriaal op beurzen (HISWA) en dergelijke.

Bezitters van surfplanken

Bij deze categorie watersporters kunnen we vanuit preventief oogpunt twee 'soorten' onderscheiden: zij die deze tak van watersport in verenigingsverband beoefenen en de 'individuele' surfer. Voor de eerste groep geldt dat er meestal een opslagplaats aanwezig is voor de surfplank. Het ligt voor de hand dat door het verenigingsbestuur voorlichting wordt gegeven over het veilig 'stallen' van de surfplank.

Bij de individuele surfer zien we dat de surfplank thuis vaak op een onveilige plaats wordt gestald. Bovendien wordt nog extra risico gelopen bij het vervoer naar het water.

Kortom: er zijn verschillende mogelijkheden voor diefstal:

- diefstal uit de tuin, schuur;
- diefstal vanaf de auto;
- diefstal van surfplank en karretje;
- diefstal van de op de wal liggende plank.

De voorlichting zal zowel op organisatorische als technopreventieve maatregelen betrekking hebben. Zowel algemene (bijvoorbeeld artikelen in bladen), als specifieke voorlichting (affiches, folders of een surflokatie) zijn mogelijk.

Voorlichting aan beheerders van jachthavens en verhuurders van vaartuigen

Beheerders van jachthavens kunnen zowel via algemene als specifieke voorlichting benaderd worden. We wezen er al op dat de HISWA als een belangrijk kanaal kan dienen bij het geven van algemene voorlichting. Hierbij kan zowel gedacht worden aan schriftelijke voorlichting als aan het organiseren van lezingen. De politie kan hierbij de inhoudelijke aspecten van de voorlichting verzorgen.

Specifieke voorlichting aan beheerders van jachthavens zal vaak de vorm van advisering aannemen. Op de inhoudelijke aspecten van advisering is al in 7.2.2 ingegaan.

U kunt ook proberen de beheerder actief te betrekken bij de voorlichting naar de watersporters. Hierbij dient te worden aangetekend dat de animo van beheerders van jachthavens om voorlichting te geven aan watersporters mede afhankelijk zal zijn van het belang dat zij zelf bij preventie hebben. Zo zal bij watersportverenigingen vaak een groter belang bij preventie te constateren zijn dan bij gemeenten of particuliere eigenaren.

In watersportverenigingen zijn vaak immers watersporters zelf vertegenwoordigd. Als men met een gemeentelijke of commerciële jachthaven te maken heeft zal de beheerder aangesproken moeten worden op het feit dat informatie geven over criminaliteitspreventie ook onderdeel moet uitmaken van de dienstverlening aan de klanten.

De bijdrage van de politie zal vooral bestaan uit het verstrekken van folders en dergelijke aan de beheerders. Verhuurders van boten kunnen op een zelfde manier worden benaderd.

Samenvatting

Bij het bepalen van voorlichtingsstrategieën kunnen twee vormen onderscheiden worden, die al of niet in combinatie met elkaar kunnen worden toegepast:

- **algemene voorlichting:** informatie gericht op groepen via pers, vakbladen, lezingen, etc.;
- **specifieke voorlichting:** verstrekken van op de situatie toegesneden informatie op recreatielokaties.

In de schema's 8 en 9 worden de voornaamste voorlichtingsstrategieën schematisch weergegeven.

8.1.3

Schema 8: Voorlichtingsstrategieën droge sector

Doelgroep	Algemeen	Specifiek	Informatie
bungalowpark-recreanten	• via VVV's • lokale/regionale pers, landelijke recreatiebladen • via beurzen (vakantiebeurs)	• via beheerder bij inschrijven van gasten	• aangeven verhoogde risico's • wijzen op preventieve faciliteiten
Caravanbezitters + eigenaren bungalowhuisjes	• via VVV's, lokale/regionale pers, landelijke "recreatiebladen" • via beurzen: (caravan RAI, vakantiebeurs) • gemeenten	• via controle door beheerder in winterperiode eventueel in samenwerking met politie	• risico achterlaten waardevolle goederen • technopreventieve maatregelen
jonge kampeersers		• via beheerder bij inschrijving	• gedragsregels • preventieve regels
beheerders alle typen terreinen	• via lezingen • via vakbladen RECREON, ANWB	• beveiligingsadviezen door politie	• aangeven risico's • organisatorische en technopreventieve maatregelen

Schema 9: Voorlichtingsstrategieën natte sector

Doelgroep	Algemeen	Specifiek	Informatie
huurders vaartuigen	• lokale/regionale pers • watersportbladen (ANWB) • VVV's • beurzen (HISWA)	• via verhuurder	• afsluitgedrag • achterlaten kostbare voorwerpen
eigenaren vaartuigen	• lokale/regionale pers • watersportvereniging • watersportbladen (ANWB) • VVV's • beurzen (HISWA) • KNWV	• via havenmeester (vaste ligplaats) • via beheerders jachthavens • via boot-buit- benadering politie (watersporter in beweging) • via watersportvereniging (vaste ligplaats)	• achterlaten boottrailer • achterlaten boot winterberging • achterlaten boot ligplek
houders surfplanken	• lokale/regionale pers • watersportvereniging • watersportbladen (ANWB) • VVV's • beurzen (HISWA) • KNWV	• via watersportvereniging	• diefstal surfplank – uit tuin, schuur – vanaf auto – karretje
beheerders jachthavens + verhuurders vaartuigen	• beurzen (HISWA) • lezingen	• beveiligingsadviezen	• toezicht • toegankelijkheid terrein • toegankelijkheid winterberging • stallingsruimte trailers • rol beheerder/verhuurder bij voorlichting watersporter

Naast advisering en voorlichting kunnen ook activiteiten die alleen door de politie worden uitgevoerd een bijdrage leveren aan de preventie van criminaliteit in de recreatiesector. Deze mogelijke activiteiten worden vaak geïntegreerd in projecten waarin voorlichting en/of advisering de hoofdmoot vormen (zie ook het 'Jachthaven preventieproject' dat in par. 9 wordt behandeld). We behandelen weer eerst de droge sector en dan de natte.

Droge sector

In de eerste plaats kan de politie een belangrijke bijdrage leveren door in goed overleg met de beheerder het terrein in haar surveillancepatroon te betrekken. We moeten niet uit het oog verliezen dat in sommige gevallen (met name bungalowparken) het aantal gasten soms meer dan de helft bedraagt van het aantal inwoners in de betreffende gemeente. In dergelijke gevallen kan men dus eigenlijk spreken van een woonkern.

Aan het uitvoeren van die surveillances kan de voorwaarde worden verbonden dat de beheerder van zijn kant ook bepaalde preventieve activiteiten onderneemt (zie ook het praktijkvoorbeeld uit Limburg Noord in paragraaf 9). Tijdens het seizoen kunnen de collega's van de surveillancedienst misdaadbevorderende situaties signaleren en de gasten of de beheerder adviseren. Buiten het seizoen kunnen zij op terreinen met stacaravans en/of particuliere vakantiehuisjes controleren of er geen aantrekkelijke buit is achtergebleven.

In de tweede plaats kan worden gedacht aan het maken van afspraken over mogelijke samenwerking tussen de politie en eventueel in de arm genomen beveiligingsdiensten. Men kan hierbij denken aan het ontwikkelen van een aangifteformulier waarop een beveiligingsbeambte – met toestemming van de aangever – de relevante gegevens kan opnemen. Dit formulier kan naderhand bij het proces-verbaal van de politie worden gevoegd. Uiteraard kan de beveiligingsdienst geen bevoegdheden uitoefenen die alleen de politie toekomen.

Natte sector

Allereerst kan worden opgemerkt dat de activiteiten hier vaak in samenwerking tussen 'landpolitie' en Rijkspolitie te Water zullen worden uitgevoerd.

De mogelijkheden tot samenwerking liggen onder meer op het terrein van de preventieve surveillance, het verbeteren van opsporingsactiviteiten en helingbestrijding (ingrediënten die terug te vinden zijn in het Jachthaven preventieproject dat in par. 9 wordt besproken). Bij preventieve surveillance zal de taak van de 'landpolitie' vergelijkbaar zijn met de rol die zij op (droge) recreatieterreinen kan spelen. Zij kan met name dat deel van een jachthaven dat op de vaste wal ligt voor haar rekening nemen.

De Rijkspolitie te Water kan vanzelfsprekend in de gaten houden wat er op het water gebeurt. Belangrijk is dat zij op plaatsen kan komen waar men vanaf het land geen zicht op heeft.

Overigens kunnen preventieve surveillances natuurlijk uitstekend gekoppeld worden aan controles van vaartuigen.

Bij activiteiten die moeten leiden tot verbetering van de opsporing is allereerst van belang dat de aangiften van diefstallen goed worden verwerkt. Soms zal het noodzakelijk zijn dat een korps of landgroep de aangiften uitwisselt met een groep van de Rijkspolitie te Water. Ook kan het nuttig zijn dat een onderdeel van de Rijkspolitie te Water 24 uur per dag bereikbaar is, om de aangiftebereidheid te verhogen. Als er goede informatie over gestolen goederen voorhanden is, ligt het natuurlijk in de bedoeling dat daar vervolgens ook iets mee gebeurt. Zo kan de Rijkspolitie te Water bij haar surveillances uitkijken naar 'vermiste goederen', waarbij bijvoorbeeld ook informatie bij havenmeesters en brug- en sluiswachters ingewonnen wordt.

Op het land is de informatie over gestolen goederen bij helingbestrijding bruikbaar. Zo kan bij handelaren in buitenboordmotoren en andere scheepsbenodigdheden het opkopersregister worden gecontroleerd.

Tenslotte moet er op gewezen worden dat ook (het stimuleren van) het merken van goederen zinvol is om de opsporing en terugbezorging te verbeteren.

Inleiding

Als we kijken naar de praktijkvoorbeelden die op schrift zijn gezet, dan valt op dat de oogst voor de droge sector vrij bescheiden is. Zoals te verwachten viel (gelet op de politiecijfers) hadden de projecten hier in hoofdzaak betrekking op de criminaliteitsproblemen rondom vakantiehuisjes. Het betreft onder andere het recentelijk opgestarte project door de groep Schagen 'Project Inbraken Recreatiewoningen'. Dit project vormt een onderdeel van een groter project dat ook inbraken in woningen en diefstal van en uit auto omvat. Ook in de Rijkspoliedistricten Roermond en Assen zijn activiteiten ontplooid om de criminaliteit rondom bungalowparken aan te pakken. We zullen hiervan een praktijkvoorbeeld bespreken. Daarnaast zullen we ingaan op een preventieproject dat in de regio Limburg Noord gestart is naar aanleiding van inbraken in stacaravans die met name tijdens het winterseizoen plaatsvonden.

In de natte sector is de aandacht sterk gericht op de individuele watersporter. Zo zijn op verschillende plaatsen in Nederland zogeheten 'surfplanken graveeracties' georganiseerd. Bij enkele van deze acties zijn ook enquêtes gehouden, onder andere op het recreatiepark Dorregeest gelegen aan het Uitgeestermeer, vallend binnen het bewakingsgebied van de Rijkspolitie Uitgeest/Akersloot. Naast voorlichting over preventieve maatregelen, met als doel het terugdringen van het aantal diefstallen van surfplanken, had deze actie tevens tot doel surfers voor te lichten over de regels op het water en het aanreiken van tips ter voorkoming van ongevallen en verdrinkingen. De opzet van deze actie is neergelegd in 'Diefstal van surfplanken. Draaiboek surf '88'. Populair zijn ook de zogenaamde 'boot-buit'-projecten met controles en voorlichting voor bootbezitters. We noemen er enkele:

- District Roermond: Aktie Voorkom geschipper met uw schip! (oktober 1980 + herhaling mei 1981).
- District Leeuwarden: Maak van uw boot geen buit! (september 1981 + herhaling september 1982).
- District 's-Gravenhage: Evaluatieverslag van het watersportproject in de gemeente Alkemade (november 1981).

- RBVM Zeeland: Voormeting misdaadbevorderende situaties in jachthavens (maart, april 1985).
- District Dordrecht: Onderzoek met betrekking tot misdaadbevorderende situaties in de pleziervaart (september, oktober 1985 + herhaling oktober 1988).

We zullen als praktijkvoorbeeld het meest recente project beschrijven.

• Praktijkvoorbeelden droge sector

Bungalowparkproject

Aanleiding voor het ontwikkelen van een criminaliteitsbeheersingsplan voor het bungalowpark De Drie Heuvels* vormde de forse toename van het aantal geregistreerde misdrijven tussen 1985 en 1988 in het Rijkspolitie district Assen. Uit een door een postcommandant der Rijkspolitie uitgevoerde analyse kan worden afgeleid dat de toename van het aantal geregistreerde delicten in het bungalowpark een belangrijk aandeel heeft gehad in de totale toename van het aantal geregistreerde delicten in de desbetreffende gemeente. Het aantal aangiften van delicten, op de Drie Heuvels gepleegd, steeg van 58 in 1985 naar 95 in 1987. Het aantal misdrijven gepleegd in de desbetreffende gemeente (inclusief de Drie Heuvels) steeg in dezelfde jaren van 121 naar 182.

Vanwege de stijging van de criminaliteit en de te verwachten verdere stijging bij ongewijzigd beleid werd als doel geformuleerd het streven naar een beheersing van de criminaliteit. Er werd gekozen voor een geïntegreerde aanpak van preventieve en repressieve maatregelen.

De belangrijkste elementen van die aanpak luiden:

- preventieve maatregelen door De Drie Heuvels;
- gerichte surveillances door de politie;
- samenwerking tussen de afdeling beveiliging van De Drie Heuvels en de politie;
- snelle justitiële sancties;
- publiciteit.

* = Gefingeerde naam met het oog op anonimiteit.

Maatregelen

Op De Drie Heuvels is reeds een aantal maatregelen genomen met het oog op rust en veiligheid:

- er is een eigen afdeling beveiliging ingesteld;
- het personeel heeft de opdracht alert te reageren op verdachte situaties;
- bezoekers die zich misdragen, worden zonder meer verwijderd;
- de verlichting is aangepast;
- bromfietsen worden geweerd;
- bij de parkeerterreinen zijn waarschuwingsborden geplaatst ('Op slot buit eruit').

Mede naar aanleiding van een, door de sectie Voorkoming Misdrijven van de Rijkspolitie Drenthe, uitgebracht beveiligingsadvies zullen tevens de volgende maatregelen genomen worden:

- het plaatsen van een hekwerk van twee meter hoog rond een deel van het terrein;
- verbetering van de verlichting op de parkeerterreinen;
- bouwkundige aanpassingen in de garerobes van het zwemparadijs.

De burgemeester – verantwoordelijk voor de handhaving van de openbare orde, ook op het terrein van De Drie Heuvels – onderstreept van zijn kant het belang om de tolerantiegrenzen zo laag mogelijk te houden. Het gemeentelijk beleid is erop gericht het toerisme te bevorderen. 'Recreatiecriminaliteit' wordt daarmee als onverenigbaar beschouwd.

De Rijkspolitie heeft De Drie Heuvels als 'woongemeenschap' in haar surveillanceplan opgenomen. Indien daar aanleiding toe bestaat zullen recherchepatrouilles plaatsvinden.

Met de afdeling beveiliging van de Drie Heuvels zijn samenwerkingsafspraken gemaakt. Zo is onder meer een aangifteformulier ontwikkeld ten behoeve van de beveiligingsbeambte. Deze kan nu een aangifte opnemen en doorsturen naar de politie.

In het kader van het beheersingsplan is met de officier van justitie overeengekomen dat bij ernstige feiten een dagvaarding versneld zal worden uitgebracht. Daarbij zal het parket ter zitting en in de berichtgeving naar de pers mededeling doen van het feit dat het aangescherpte optreden deel uitmaakt van het beheersingsplan. Bij de relatief minder ernstige delicten wordt door de politie een acceptgirokaart aan de verdachte uitgereikt. Als transactiebedrag wordt bij diefstal als richtlijn twee maal de waarde van het gestolene gehanteerd,

met een minimum van f 500,-. Bij niet-betaling binnen de termijn volgt onherroepelijk een dagvaarding. Per keer zal de politie met de dienstdoende officier van justitie overleg voeren over de wijze van afhandeling. Sluitstuk van het beheersingsplan is dat bovengenoemde betrokkenen elk via een eigen weg bekendheid zullen geven aan dit plan. Men hoopt dat deze publiciteit ook een preventieve werking zal hebben.

Op 1 september 1988 trad het plan in werking voor de duur van een jaar. De eerste opgedane ervaringen zijn positief. Met name de instelling van een zogenaamde parkwacht op het recreatie-terrein (in totaal acht man), blijkt duidelijk vruchten af te werpen. Het aantal keren dat de politie moest optreden, is sinds het aantreden van de parkwachters gedaald. Moest men in de eerste en tweede helft van 1987 respectievelijk 52 en 43 keer in actie komen, in 1988 was dit 54 keer in het eerste halfjaar en 26 in de tweede helft van het jaar.

Caravan-inbraken-project

Aanleiding tot het opstarten van het caravan-inbraken-project vormde het gegeven dat in de eerste vier maanden (januari tot en met april) van 1985, ca. 80 caravaninbraken werden gemeld op de in totaal 11 campings die ressorteren onder de groep Bergen (RP District Roermond). Dit aantal was net zo hoog als het aantal inbraken dat in het hele voorafgaande jaar geboekt werd.

Allereerst werd een strategie ontwikkeld waarbij de campingbeheerder een centrale rol kreeg toebedeeld. Geconstateerd werd dat de politie slechts beperkte mogelijkheden heeft om direct invloed uit te oefenen op het aantal caravaninbraken. De campingbeheerder daarentegen zou op twee manieren actie kunnen ondernemen:

- op indirecte wijze, door caravaneigenaren voor te lichten (met behulp van door politie verstrekt voorlichtingsmateriaal*);
- op directe wijze, door voorzieningen te creëren voor caravaneigenaren, zoals de mogelijkheid tot het veilig opslaan van goederen tijdens het winterseizoen en door maatregelen te treffen, gericht op het beperken van de toegankelijkheid van het terrein.

* = In bijlage 4 is een brief gericht op de Duitse caravanbezitter, als voorbeeld opgenomen.

Vervolgens werden de desbetreffende campingbeheerders bezocht, waarbij deze enerzijds werden gewezen op de problemen en anderzijds op de mogelijk te nemen maatregelen.

Van de zijde van de politie werden uitgangspunten geformuleerd voor het politiebeleid ter zake:

- Indien mocht blijken dat noch de campingbeheerder, noch de caravaneigenaar bereid zouden zijn tot het nemen van of medewerken aan geadviseerde maatregelen, dan dient preventieve surveillance voor hen achterwege te blijven.
- Verder zou bij gebrek aan medewerking van beheerder en caravaneigenaar in geval van een inbraak volstaan worden met het opnemen van een aangifte zonder verder uitgebreid onderzoek ter plaatse uit te voeren.

Als legitimering voor dit beleid geldt dat de politie prioriteiten moet stellen met betrekking tot de haar ter beschikking staande tijd en dat de eigen inwoners van het bewakingsgebied minstens zo veel recht hebben op politie-toezicht.

Een schriftelijke evaluatie van dit project was op het moment dat dit hoofdstuk geschreven werd nog niet voorhanden. Uit het toegezonden materiaal kon in ieder geval worden afgeleid dat een duidelijke meerderheid van de bezochte campingbeheerders interesse toonde voor de voorgestelde maatregelen; met name voor rondom-beveiliging (gericht op vermindering van de toegankelijkheid van het terrein).

Factoren die een rol speelden bij campingbeheerders die weinig animo toonden waren:

- men had reeds technopreventieve maatregelen getroffen;
- de laatste jaren hadden weinig delicten plaatsgevonden.
- voor één campingbeheerder speelde het gegeven een rol dat de camping gepacht werd, waardoor de financiële mogelijkheden beperkt waren.

• **Praktijkvoorbeeld natte sector**

Vanuit de groep Dordrecht van de Rijkspolitie te Water werd medio '80 naar aanleiding van de toenemende diefstallen van en uit pleziervaartuigen de behoefte gevoeld om meer inzicht te krijgen in de misdaadbevorderende situaties aan boord van pleziervaartuigen.

Een en ander leidde tot het opstarten van een preventieproject*. Als hoofddoelen werden geformuleerd:

- inzicht krijgen in misdaadbevorderende situaties aan boord van pleziervaartuigen;
- bewustmaking van de watersporter van de attractiviteit van zijn pleziervaartuig en daardoor terugdringen van de diefstal van vaartuigen en watersportartikelen.

Onderzoek

In oktober 1985 werd een zogenaamde nulmeting verricht. De meting, gehouden in 10 jachthavens waarbij in het totaal 1.619 pleziervaartuigen gecontroleerd zijn, werd in het najaar gehouden omdat in de wintersituatie het aantal pleziervaartuigen vrijwel constant blijft.

Naast vaststelling van de data en de controleplaatsen werden vooraf controle-normen ontwikkeld, zodat duidelijk vaststond wat en hoe er gecontroleerd zou worden.

De controles hadden betrekking op:

- het al of niet afgesloten zijn van kajuit of achterkajuit;
- het al of niet open staan van ramen en luiken;
- het al of niet aanwezig zijn van goederen aan dek die op eenvoudige wijze konden worden weggenomen;
- het al of niet bevestigd zijn met slot/ketting of kabel van volg-/bijbootjes/surfplanken;
- het al of niet voorzien zijn van een hangslot of buitenboordmotorslot bij buitenboordmotoren;
- het al of niet zichtbaar zijn van goederen aan boord, in combinatie met het op eenvoudige wijze kunnen wegnemen van de goederen;
- het al of niet met slot of ketting vastliggen van de boot aan de steiger.

De onderzoeksresultaten gaven het volgende beeld te zien:

- De percentages niet afgesloten kajuiten c.q. ramen varieerde voor de jachthavens van 12 tot 50%.
- De percentages accessoires aan dek die op eenvoudige wijze konden worden weggenomen lagen tussen de 10 en 57%.
- Het niet bevestigd zijn met slot van volg-/bijbootjes/surfplanken gaf de grootste verschillen te zien: de percentages liepen uiteen van 0 tot 93%.
- De percentages bij het niet voorzien zijn van slot bij buitenboordmotoren lagen tussen de 0,5 en 52%.
- Voor het zichtbaar achterlaten van goederen lagen de percentages tussen de 3 en 55%.

* = Het project is uitgebreid beschreven in de publikatie 'Jachthaven preventie project' door G. Versluijs en R.G.J. Schnover, Ridderkerk 1989.

Op grond van de resultaten werd besloten een aantal activiteiten te ontwikkelen, die in deze situatie verandering moesten brengen. In 1986 ging het **Jachthaven Preventie Project** officieel (ook voor de 'buitenwereld') van start. Daarbij werd de groep Dordrecht financieel gesteund door het Landelijk Bureau Voorkoming Misdrijven en het Regionaal Bureau Voorkoming Misdrijven Rijnmond. Aan dit project werkten in hun eigen verzorgingsgebied de gemeentepolitie van Rotterdam en Schiedam ook mee.

Maatregelen

Een van de eerste activiteiten die werden ondernomen, was het inventariseren van het aantal aangiften van diefstal van en uit plezier-vaartuigen met behulp van de groeps-/post-recherche. Daarbij kwam naar voren dat niet alle aangiften die met de pleziervaart te maken hadden, naar de Rijkspolitie te Water stroomden. Een gedeelte ging naar de plaatselijke politie, zonder dat van die aangiften een afschrift naar de Rijkspolitie te Water werd gezonden. Om hier verandering in te brengen, werden de contacten tussen de recherche van de Landgroepen en de Rijkspolitie te Water verbeterd, waardoor een uitwisseling ontstond van aangiften die betrekking hebben op de watersport.

Een andere oorzaak van het 'wegvloeien' van aangiften was gelegen in de slechte bereikbaarheid van de Rijkspolitie te Water. Om dit te ondervangen is een 24-uurs piketregeling voor de groepsrecherche ingesteld.

Voorts werd een Jachthaven Informatie Systeem (J.I.S.) in het leven geroepen. Dit informatiesysteem omvat zowel informatie over de uitkomsten van een risico-analyse van de jachthaven zelf als van de controles van de aanwezige boten. Voor de risico-analyse is een apart formulier ontworpen (zie bijlage 3). Aan de hand van dit formulier worden diverse kenmerken van de jachthaven in kwestie nagelopen die meer of minder risico met zich meebrengen (bijvoorbeeld of de jachthaven binnen of buiten de bebouwde kom ligt). Hoe meer risico een bepaald kenmerk met zich meebrengt des te meer 'strafpunten' het oplevert. Op basis van een optelsom wordt vervolgens vastgesteld in welke van de vier risico-klassen de jachthaven valt. Bij de controles van de aanwezige boten worden preventieberichten gebruikt (zie bijlage 5). De souches van de uitgeschreven preventieberichten, die onder andere weer gebruikt worden bij vervolgccontrole, worden samen met het formulier opgeborgen in het J.I.S. De risico-analyse en controles vinden voor elke jachthaven in het bewakingsgebied eens

in de drie jaar plaats. Deze activiteiten worden uitgevoerd door surveillanten.

Aan de hand van de risico-analyse wordt de intensiteit van de surveillance in een bepaalde jachthaven vastgesteld.

De overige activiteiten van het Jachthaven Preventie Project omvatten:

- het op willekeurige tijden controleren van plaatsen waar pleziervaartuigen afgemeerd liggen;
- het plaatsen van borden, affiches en verstreken van stickers 'Maak van uw boot geen buit';
- het controleren van handelaren in buitenboordmotoren en vaartuigen, aan de hand van het vaartuigenregister;
- het verspreiden van foldermateriaal en het geven van voorlichting;
- het geven van voorlichtingsavonden;
- het inzien van de passantenregisters voor zover aanwezig, in overige gevallen het pressen tot het instellen of gebruiken van een passantenregister;
- het opzetten van een TW-regeling voor de groepsrechercheurs;
- het houden van merkacties in de jachthavens, uit te voeren door de watersporter zelf, onder toezicht van de politie.

Effecten

De eerste waarneembare effecten mogen positief genoemd worden.

In 1987 werden door de Posten Ridderkerk, Spijkenisse en Dordrecht meerdere controles uitgevoerd. We vermelden in telegramstijl de bevindingen.

- Post Ridderkerk:
600 pleziervaartuigen gecontroleerd.
114 preventieberichten achtergelaten (17%).
Bij vervolgccontrole van de jachten waar een preventiebericht was achtergelaten, bleek dat bij 80% daarvan intussen maatregelen waren genomen.
- Post Spijkenisse:
597 pleziervaartuigen gecontroleerd.
120 preventieberichten achtergelaten (20%).
Bij vervolgccontrole bleek dat bij 30% van de jachten waar eerder een preventiebericht was achtergelaten, intussen maatregelen waren genomen. Het relatief lage percentage wordt overigens mede verklaard door het tijdstip waarop controle en vervolgccontrole plaatsvonden, te weten eind november en december (booteigenaren komen dan weinig in de jachthaven).
- Post Dordrecht:
300 pleziervaartuigen gecontroleerd.
42 preventieberichten achtergelaten (14%).
Vergelijkbare gegevens over vervolgccontrole waren (nog) niet beschikbaar.

Inmiddels zijn ook de resultaten bekend van de nameting die najaar 1988 gehouden is onder de tien desbetreffende jachthavens. Een vergelijking van de resultaten met de nulmeting die in 1985 gehouden werd, laat zien dat er over de gehele linie sprake is van een vooruitgang, zoals uit de volgende tabel blijkt.

Tabel 14: Resultaten controlemeting 1988¹

	Aantal jacht- havens met toename diefstal- gevoelige situaties t.o.v. 1985	Aantal jacht- havens met afname diefstal- gevoelige situaties t.o.v. 1985
Afsluiten kajuit/ ramen	1	8
Accessoires	0	9
Volg/bijboot/ surfplank	3	6
Buitenboord- motoren	2	7
Inventaris zichtbaar	3	6

¹ = In 1 jachthaven werd geen nameting verricht.

Uit de analyse van politiegegevens komt naar voren dat het aantal aangiften in 1987 met 23% is gedaald ten opzichte van 1986 (respectievelijk 83 en 108 aangiften). Het percentage bekende daders bedroeg in 1987 22%. In de 1e maand van 1988 werden nog eens 10 zaken opgelost van 1987, zodat het percentage bekende daders daarmee steeg tot 32%, wat redelijk hoog mag worden genoemd. De samenstellers van het rapport concluderen dat de geformuleerde doelen ruimschoots zijn bereikt en dat het aanbeveling verdient om het Jachthaven Preventieproject te integreren in het dagelijkse werk van de Rijkspolitie te Water.

In deze paragraaf gaan we in algemene zin in op de opzet en organisatie van recreatieprojecten.

Achtereenvolgens komen aan de orde:

1. het opzetten van een project;
2. de (mogelijke) betrokkenen bij het project;
3. de interne rol van de preventiecoördinator bij een preventieproject.

Het opzetten van een project: de stappenmethode

10.1

Ook bij een project in de recreatiesector is het natuurlijk zinvol om via de stappenmethode* te werk te gaan. Vaak zijn er meerdere personen en instellingen bij betrokken en juist dan is het van belang dat er bij deze betrokkenen geen misverstanden bestaan over de doelstellingen, de taakverdeling, de planningen in de tijd, etc. We zetten daarom nog even de verschillende stappen op een rij.

Fase A: het opzetten van een project

1. Signalen

Signalen, die er op duiden dat er sprake kan zijn van een probleem, kunnen in twee typen worden onderscheiden:

- binnenkomende aangiften;
- klachten van beheerders over criminaliteit.

Klachten van beheerders zullen over het algemeen onvoldoende houvast bieden om te bepalen of er werkelijk sprake is van een probleem. Het verdient daarom aanbeveling om via de aangiften een meer structurele vorm van signalering te bewerkstelligen. Hierbij spelen twee problemen een rol.

- In de eerste plaats kunnen misdrijven die op een zelfde lokatie gepleegd zijn bij verschillende politiekorpsen gemeld worden. Dit probleem speelt waarschijnlijk in de natte sector een grotere rol dan in de droge sector. In sommige gevallen kan dit probleem ondervangen worden door het maken van afspraken over informatie-uitwisseling tussen Rijkspolitie te Water en bepaalde landgroepen van de Rijkspolitie c.q. korpsen van gemeentepolitie.

- Een tweede probleem is dat de aangiften, die betrekking hebben op diefstallen of inbraken in de recreatiesector, niet apart opgeslagen worden maar 'verdwijnen' in de kaartenbak met alle inbraken en diefstallen. Dit probleem zal zich vooral voordoen in de droge sector.

De oplossing hiervan klinkt simpel: de aangiften van diefstal en inbraak die betrekking hebben op de recreatiesector moeten zo zijn opgeborgen dat ze snel opvraagbaar zijn. Het zal echter vaak in praktijk niet zo simpel zijn om in bestaande registratiesystemen wijzigingen door te voeren. Goede samenwerking met de collega's die dit systeem beheren is noodzakelijk.

*= Zie voor een uitgebreide beschrijving van deze methode het hoofdstuk Projectplanning.

2. Oriëntatie

In deze fase zal een globaal antwoord op de volgende vragen moeten worden verkregen:

- omvang van het probleem;
- op welke terreinen c.q. in welke jachthavens doen zich de meeste problemen voor;
- wie kunnen een bijdrage leveren aan de oplossing van het probleem en zijn zij bereid mee te werken.

In paragraaf 6 van dit hoofdstuk is deze stap terug te vinden bij onderzoek dat als doel heeft te bepalen of er sprake is van een probleem en na te gaan of er voldoende bereidheid is om mee te werken aan een project.

3. Het maken van een matrix

Bij het maken van een matrix wordt eerst mede op basis van de voorgaande stappen bepaald wat de sleutelbegrippen zijn. Deze begrippen worden in de matrix gezet en vervolgens worden de reeds bestaande informatie en de bestaande vragen ingevuld. Hieronder wordt een voorbeeld gegeven van een matrix voor een project gericht op het terugdringen van inbraken in caravans.

Matrix (voorbeeld)

	Slachtoffers	daders	Gestolen goederen	Caravan terreinen	Periode	Beheerders
Slachtoffers	De slachtoffers zijn eigenaren van stacaravans, hebben slachtoffers bepaalde kenmerken (bijvoorbeeld vooral buitenlanders?		In welke mate doen slachtoffers aangifte? Kunnen zij daar bij nauwkeurig aangeven welke goederen worden vermist?	Op welke terreinen kunnen gasten hun waardevolle goederen in bewaring geven? Maken zij ook gebruik van die gelegenheid?	Slachtoffers zijn buiten het seizoen zelden aanwezig.	Wijzen beheerders de caravanbezitters op de risico's die zij lopen als ze waardevolle goederen buiten het seizoen achterlaten?
Daders		Daders zijn geen gasten. Is er sprake van gelegenhedaders of van professionele daders?	Gebruiken daders goederen zelf of verkopen zij de goederen zelf en zo ja aan wie?	Wat maakt bepaalde locaties meer aantrekkelijk voor daders dan andere?	Daders opereren vooral buiten het seizoen.	Treffen beheerders maatregelen om daders buiten het terrein te houden? Zo ja welke?
Gestolen goederen			Er wordt vooral audiovisuele apparatuur gestolen.			
Caravan terreinen				Op welke terreinen vinden de meeste inbraken in caravans plaats?	De meeste terreinen zijn ook buiten het seizoen open.	Op welke terreinen wonen de beheerders op het terrein?
Periode						
Beheerders						

Een matrix kan, zoals uit het voorbeeld blijkt, dienen om de informatie die u reeds bezit te ordenen en om na te gaan welke relevante informatie nog ontbreekt. Vanzelfsprekend is het altijd van belang om een dergelijke stap te nemen: of nu eerst nader onderzoek wordt gedaan of dat er direct met het bedenken van preventieve maatregelen wordt begonnen.

4. Het bepalen van doelen

Bij het bepalen van doelen zijn de volgende uitgangspunten van belang:

- De doelen moeten zo duidelijk mogelijk aangeven wat men met het project wil bereiken c.q. wat men precies met het project wil veranderen.
- Doelen moeten te evalueren zijn.

Een doelstelling als 'het aantal inbraken uit caravans moet het jaar na het project met 20% verminderd zijn ten opzichte van het jaar voor het project' voldoet aan deze beide aspecten.

In een project in de recreatiesector zullen naast de politie over het algemeen ook vertegenwoordigers uit de recreatiesector participeren. Dit betekent dat ook vaak tegengestelde belangen een rol kunnen spelen.

Zo zal bijvoorbeeld de politie het aantal delicten waar gasten slachtoffers van worden willen verminderen, terwijl de beheerder vooral geïnteresseerd is in het verminderen van negatieve publiciteit over zijn terrein. In dergelijke gevallen is het van extra groot belang dat vooraf heldere en slechts voor een uitleg vatbare doelen worden bepaald.

Het kan verstandig zijn om op dit moment met enkele interne betrokkenen overleg te hebben over deze doelen. Zit u nog op het goede spoor? Zijn de nu geformuleerde doelen wel haalbaar? Kortom: een eerste check.

5. Het maken van een voorlopig (net)werkplan

In deze stap (die in het hoofdstuk Marketing uitgebreid aan de orde komt) wordt het volgende vastgelegd:

- Wie wat wanneer doet.
- Wordt er al dan niet nader onderzoek gedaan (en zo ja: wie doet dat wanneer).

6. Randvoorwaarden

In deze stap gaat u na of het voorlopig werkplan ook reël uitvoerbaar is:

- Zijn de betrokkenen ook inderdaad bereid om in de geplande periode mee te werken?
  - Hoe wordt het project gefinancierd?
- De randvoorwaarden gelden niet alleen voor de politie, maar ook voor de andere betrokkenen. Zij zullen eveneens moeten aangeven of er voldoende menskracht en financiële middelen beschikbaar zijn. Bij de financiering dient in het oog te worden gehouden dat degenen die profiteren van de maatregelen ook meebetalen.

Fase B: Onderzoek

1. Het beantwoorden van inhoudelijke vragen

Als de matrix uit stap 3 (van fase A) nog onvoldoende houvast biedt om een project te starten, is het doen van inhoudelijk onderzoek geboden. In paragraaf 6 zijn we reeds ingegaan op de verschillende onderzoeksvragen en -methoden.

2. Het beantwoorden van organisatorische vragen

Deze stap is erop gericht na te gaan wie welke maatregelen wanneer kan gaan uitvoeren.

Fase C: Maatregelen

1. Het maken van een definitief (net)werkplan

Op basis van fase B kan nu definitief worden vastgelegd wie wat wanneer doet. Bij een breed project is het voor de preventiecoördinator vooral van belang in de gaten te houden in welke mate de activiteiten van de politie afhankelijk zijn van activiteiten van andere instellingen en omgekeerd. Bijvoorbeeld: wat zijn de consequenties voor de politie als een stukje algemene voorlichting dat aan de start van het project moet plaatsvinden niet tijdig gerealiseerd kan worden?

2. Het uitvoeren van de maatregelen

U merkt nu vanzelf in hoeverre de voorgaande stappen al dan niet goed doorlopen zijn.

Fase D: Evaluatie

Het belang van een goede evaluatie zal duidelijk zijn. In paragraaf 6 zijn daar reeds een aantal opmerkingen over gemaakt*.

*= Ook in het hoofdstuk Evaluatie is meer over dit onderwerp te vinden.

In paragraaf 7 en 8 is al een aantal mogelijke betrokkenen genoemd. In de volgende schema's hebben we per strategie voor

respectievelijk de droge en natte sector de belangrijkste betrokkenen op een rijtje gezet.

Schema 10: preventiestrategieën en betrokkenen droge sector

Strategie	Directe betrokkenen	Mogelijk/op de achtergrond betrokkenen
Advisering OBE-maatregelen aan beheerders/recreatie-terreinen		
a) Nieuw in te richten terreinen	– Beheerders – Centrale directie (bij grote bungalowparken) – Dienst Ruimtelijke Ordening (gemeente) – Bouw- en Woningtoezicht (gemeente) – Algemene Zaken (gemeente) – Provinciaal Planologische Dienst (streekplan) – Architect – Aannemers	– Gemeentebestuur – Consulente open lucht recreatie Ministerie van Landbouw en Visserij – Commissies van Provinciale Staten (Economische Zaken, Milieu) – Milieu-organisaties – Particuliere onderzoeksbureaus (haalbaarheidsstudies)
b) Bestaande terreinen	– Beheerders – Centrale directie (bij grote bungalowparken) – Recreanten (de 'vaste gasten')	– Aannemer – Architect Bouw- en Woning Toezicht (gemeente) – Beveiligingsbedrijven
Voorlichting aan beheerders	– RECRON	– ANWB
Algemene en specifieke voorlichting aan recreanten over organisatorische en technopreventieve maatregelen	– Beheerders – Regionale/lokale pers – Surveillancedienst – VVV – ANWB	– Afdeling Voorlichting/gemeente
Preventieve surveillance	– Surveillancedienst	– Beveiligingsbedrijven – Beheerders

Schema 11: preventiestrategieën en betrokkenen natte sector

Strategie	Directe betrokkenen	Mogelijk/op de achtergrond betrokkenen
Advisering OBE-maatregelen aan beheerders		
a) Nieuw aan te leggen jachthavens	– Beheerder – Watersportvereniging – Dienst Ruimtelijke Ordening (gemeente) – Algemene Zaken (gemeente) – Provinciale Planologische Dienst (streekplan) – Aannemers – Architect	– Gemeentebestuur – Toekomstige havenmeester – Booteigenaren met toekomstige ligplaats – Consulente open lucht recreatie (Ministerie van Landbouw en Visserij) – Commissies van Provinciale Staten (Economische Zaken en Milieu) – Milieu-organisaties – Rijkswaterstaat – Provinciale Waterstaat – Dienst IJsselmeerpolders
b) Bestaande jachthavens	– Beheerders – Watersportvereniging – Havenmeester – Booteigenaren met vaste ligplaats	– Aannemer – Architect – Bouw- en Woningtoezicht – Beveiligingsbedrijven
Algemene voorlichting OBE-maatregelen aan beheerders/verhuurders	– ANWB – KNWV – HISWA – RECREON	
Specifieke en algemene voorlichting aan eigenaren, boten en surfplanken	– VVV – Lokale/regionale pers – Havenmeester – Watersportverenigingen – Beheerders jachthavens	– ANWB – KNWV
Bootcontroles ('boot-buit') in combinatie met specifieke voorlichting aan eigenaren van van boten en surfplanken	– Havenmeesters – Watersportverenigingen – Beheerders jachthavens – Politie (RP te Water)	– Lokale/regionale pers
Preventieve surveillance	– Surveillancedienst 'landpolitie' en Rijkspolitie te Water	– Beheerders
Verbetering opsporing	– Registratiediensten – van landpolitie en Rijkspolitie te Water – Surveillanten Rijkspolitie te Water en 'landpolitie' (helingbestrijding)	– Brug- en sluiswachters – Havenmeesters

Algemene uitgangspunten

Op basis van paragraaf 7 en 8 kunnen er vijf preventieve strategieën worden onderscheiden. Voor elk van deze strategieën zullen we aangeven welke uitgangspunten ten aanzien van de rol van de politie gehanteerd kunnen worden.

- Specifieke voorlichting (advisering) aan beheerders van recreatieterreinen en jachthaven. Als 'onafhankelijke deskundige' ligt hier een duidelijke taak voor de politie.
- Algemene voorlichting aan beheerders van recreatieterreinen jachthavens. Dit is zeker niet alleen een taak voor de politie.

Het 'ideale plaatje' is dat overkoepelende organisaties zorgen voor de verspreiding van de informatie en dat de politie op basis van haar kennis mede de inhoud van de informatie bepaalt.

- Specifieke voorlichting aan recreanten. Hier ligt een duidelijk verschil tussen droge en natte sector. De beheerders van recreatieterreinen kunnen (in vergelijking tot hun collega's in de natte sector) veel makkelijker worden aangesproken in de rol van 'gastheer', die er voor te zorgen heeft dat zijn gasten een veilige vakantie hebben. Specifieke voorlichting aan recreanten in de droge sector is een taak voor de beheerders. De politie kan wel – zonodig – stimuleren dat die voorlichting ook daadwerkelijk wordt gegeven en kan tevens de beheerders adviseren over de inhoud van die voorlichting.

In de natte sector zal het over het algemeen lastiger zijn om de voorlichting door de beheerders te laten geven. Dit wil echter niet zeggen dat dit daarom dus een taak voor de politie is. Het lijkt erop dat tot op heden in projecten nog te weinig is geprobeerd om de beheerders op hun verantwoordelijkheden jegens de watersporters te wijzen; wellicht komt dat mede omdat de politie de specifieke voorlichting aan watersporters maar wat graag zelf geeft.

- Algemene voorlichting aan recreanten. Hiervoor geldt hetzelfde verhaal als bij algemene voorlichting aan beheerders.
- Puur politieke activiteiten als preventieve surveillance en maatregelen gericht op het verbeteren van opsporing. Hierbij geldt vanzelfsprekend dat dit een politie-aangelegenheid is. Wel zal soms overleg noodzakelijk zijn met andere personen en instellingen.

Bij preventieve surveillances met beheerders en eventueel beveiligingsdiensten; bij het verbeteren van opsporing kunnen in de natte sector ook havenmeesters en sluis- en brugwachters een rol spelen.

In zijn algemeenheid kan dus worden gesteld dat (individuele advisering en puur politieke activiteiten buiten beschouwing gelaten) de politie in recreatieprojecten vooral tot taak moet hebben om 'anderen' te stimuleren tot het geven van voorlichting. Als de mogelijkheden tot het inschakelen van anderen onvoldoende zijn, kan de politie overwegen om zelf voorlichting te verzorgen.

De interne rol van de preventiecoördinator

De rol van de preventiecoördinator binnen het korps verschilt naar gelang het leidinggevend, middenkader of uitvoerend niveau betreft.

Leidinggevenden

De preventiecoördinator zal tegenover de korpsleiding moeten aantonen dat preventieve activiteiten in de recreatiesector zinvol zijn en kunnen leiden tot vermindering van het aantal delicten dat plaatsvindt. De voordelen daarvan voor het korps zijn vooral gelegen in een vermindering van het aantal processen-verbaal en positieve berichtgeving in de lokale/regionale pers.

Daar tegenover staat dan dat de korpsleiding een preventieve aanpak moet ondersteunen. Dat kan neerkomen op:

- Het – zonodig – bij beheerders en andere externe organisaties erop aandringen dat zij bepaalde preventieve activiteiten uitvoeren. Vooral als andere externe organisaties niet overlopen van enthousiasme voor preventieve activiteiten kan het zinvol zijn als door de korpsleiding 'wat extra gewicht in de schaal wordt gelegd'.
- Bij het Gemeentebestuur erop aandringen dat bij de lokatiekeuze van nieuw aan te leggen recreatieterreinen en jachthavens rekening wordt gehouden met preventiebelangen. Het Gemeentebestuur zal immers over het algemeen de neiging hebben vooral te kijken naar de financiële belangen (voordelen voor de gemeente) die een nieuwe recreatiemogelijkheid met zich meebrengt en huiverig zijn om de potentiële nieuwkomer af te schrikken met 'preventieve voorwaarden'.

- Het geven van toestemming voor het uitvoeren van preventieve surveillances en/of controles van caravans of boten in aanvulling op maatregelen die door beheerders worden getroffen.

Het middenkader

Ook op dit niveau zal de preventie-coördinator de verschillende mogelijkheden (en het belang daarvan) van preventie moeten 'verkopen' aan de verschillende dienstonderdelen. Bovendien zal hij ervoor moeten zorgen dat de activiteiten van de verschillende dienstonderdelen goed op elkaar afgestemd worden. Naar de verschillende dienstonderdelen toe kunnen afhankelijk van het project de volgende vragen een rol spelen.

Vraag

- Registratiedienst (bijvoorbeeld chef herkenningdienst):
  - Een goede systematische registratie van aangiften inzake inbraak en diefstal, zodat het mogelijk is/wordt om gerichte informatie te geven over onder meer spreiding van inbraken, tijdstippen waarop inbraken gepleegd worden en de gebruikte modi operandi.
  - Voor de droge sector moet er op worden gelet dat de aangiften die de recreatiesector betreffen apart worden geregistreerd en niet 'verdwijnen' in de bulk van alle aangiften die inbraak en diefstal betreffen.
  - In de natte sector is van belang dat er een goede afstemming (uitwisseling van aangiften) tussen landpolitie en Rijkspolitie te Water wordt gerealiseerd.
  - Tevens moet er met het oog op het verbeteren van de opsporingsmogelijkheden en helingbestrijding voor gezorgd worden dat op het meldingsformulier pleziervaar-tuigen goed wordt ingevuld en vervolgens naar het CRI worden gestuurd.
- Adjudanten, groepsbrigadiers of opperwachtmeesters van de uniformdienst:
  - Het laten uitvoeren van gerichte surveillance op basis van de gegevens van de registratiedienst.
  - Het laten geven van eenvoudige preventie-adviezen tijdens de surveillance.
  - Het laten signaleren en zo mogelijk weg-nemen van misdaadbevorderende situa-ties tijdens de surveillance.
  - Het laten meewerken aan controles op jachthavens.

- Het doorgeven van informatie over misdaadbevorderende situaties aan rele-vante interne betrokkenen (bijvoorbeeld de preventie-coördinator zelf of leiding-gevenden) en externe betrokkenen (beheerders, havenmeesters). Overigens is het natuurlijk ook mogelijk dat de preventie-coördinator zelf infor-matie vanuit de surveillancedienst door-geeft aan relevante externe betrokkenen.

Aanbod

Ook hier moet u een aanbod kunnen stellen tegenover de van de verschillende diensten gevraagde inspanningen. Dit aanbod aan het middenkader kan er als volgt uitzien:

- Chefs registratie:
  - Ondersteuning bij de ontwikkeling van een registratiesysteem dat niet alleen voor repressieve maar ook voor preven-tieve doeleinden bruikbaar is. U kunt zich bijvoorbeeld nuttig maken door de wensen van de verschillende korpsonder-delen te inventariseren en op basis daar-van in overleg met de chef Herkenning-sdienst een registratiesysteem te ontwik-kelen.
  - Een goed gebruik van de geregistreerde gegevens. Als het goed is wordt er beleid gemaakt op basis van de registraties. Resultaten moeten uiteraard terug-gemeld worden aan de chefs, zodat men weet dat men niet voor niets zit te registreren.
- Chefs surveillancedienst en algemene dienst:
  - Het aanleveren van gegevens waarop de (preventieve) surveillance afgestemd kan worden.
  - Een andere werkwijze (signalering, gerichte surveillance, contacten met het publiek door het geven van adviezen) kan de ploeg stimuleren.
  - Vanzelfsprekend is ook hier weer van belang dat de resultaten van de activitei-ten worden teruggemeld of het nu gaat om gerichte surveillance, het geven van adviezen of activiteiten in het kader van helingbestrijding. Daarbij staat natuurlijk de vraag of het aantal delicten daalt centraal.
- Chefs recherche:

Een duidelijk aanbod is hier niet voor han-den. Daarom is het van extra belang dat u duidelijk maakt welke resultaten worden geboekt met de activiteiten die op het ter-rein van diefstal en inbraak in de recreatie-sector worden ondernomen.

Algemeen:

Naar alle betrokken diensten kan de preventie-coördinator erop wijzen dat hij een coördinerende functie vervult en de onderlinge informatie-uitwisseling (niet alleen intern maar ook met externe organisaties) kan bevorderen. In beeldspraak: de preventie-coördinator is de smeerolie van de preventiemachine.

Het uitvoerend niveau**Vraag**

– Surveillanten:

- Het kunnen geven van eenvoudige preventie-adviezen aan beheerders dan wel daarvoor verwijzen naar de preventie-coördinator.
- Het signaleren en zo mogelijk laten verhelpen van misdaadbevorderende situaties.
- Het doorgeven van tijdens de surveillance verzamelde informatie aan het middenkader of de preventie-coördinator.
- Het meewerken aan controles op jachthavens.

– Rechercheurs

- Het zorgvuldig opnemen van aangiften inzake inbraak.
- Het uitvoeren van activiteiten in het kader van helingbestrijding.

Aanbod

– Surveillanten en rechercheurs

- Het aanleveren van hulpmiddelen in de vorm van voorlichtingsbrochures over preventieve maatregelen.
- Het verzorgen van trainingen (interne voorlichting) in het herkennen van misdaadbevorderende situaties en het geven van eenvoudige preventie-adviezen.
- Ervoor zorgen dat er met de gesignaleerde misdaadbevorderende situaties ook daadwerkelijk iets wordt gedaan.
- Meer en positiever contact met beheerders, havenmeesters en recreanten.
- Een rondje over een recreatieterrein of een tochtje over het water kunnen zeker bij mooi weer een welkome afwisseling van de dagelijkse werkzaamheden betekenen.

Bijlage 1 Voorlichtingsmiddelen

Droge sector

Al eerder werd de opmerking gemaakt dat recreanten in de droge sector zich onderscheiden van recreanten in de natte sector, doordat zij minder makkelijk als groep zijn aan te spreken (waarbij overigens een uitzondering werd gemaakt voor caravanbezitters). Dit gegeven heeft ook zijn weerslag op het aanwezige landelijke voorlichtingsmateriaal dat uitsluitend gericht is op de watersporter.

Natte sector

Bij het LBVM zijn de volgende voorlichtingsmaterialen beschikbaar:

- De brochure 'Diefstal van en uit pleziervaartuigen. Wat kunt u er tegen doen?'. Hierin staat gedetailleerde informatie over organisatorische en technopreventieve maatregelen. Elektronische maatregelen komen summier aan de orde. In de brochure is de registratiekaart pleziervaartuigen meegenomen.
- De folder 'Diefstal van surfplanken. Wat kunt u er tegen doen?'. In de folder wordt ingegaan op de organisatorische en overige maatregelen die genomen kunnen worden om diefstal van een surfplank te voorkomen. Tevens is in de folder een registratiekaart opgenomen, die er afgescheurd kan worden.
- Registratiekaarten.
  - Registratiekaart pleziervaartuigen.

Op deze kaart kunnen essentiële kenmerken van de boot, aanwezige accessoires en andere genummerde goederen aangekruist worden. Zoals al aangegeven, is deze kaart meegenomen in de brochure.

- Registratiekaart surfplanken.
Op deze kaart kunnen essentiële kenmerken van de surfplank ingevuld worden. Ook deze kaart is meegenomen in de folder.

Naast de landelijke materialen zijn er ook voorlichtingsmaterialen voor lokale en regionale acties ontwikkeld. Het zou ondoenlijk zijn hier een totaal overzicht van te geven. Ter illustratie vermelden we dat het RBVM-Zeeland onder andere gebruik maakt van de diaserie 'Misdaadbevorderende situaties in jachthavens' en van een maquette van een jachthaven.

Deze maquette omvat een modeljacht (motor-sailor) liggende aan een steiger, die een verbinding heeft met een op een dijk liggende openbare weg met toegangscontrole.

Door een knop in te drukken gaat er een LED oplichten op de maquette, dat correspondeert met een oplichtend venster. Hierin staat een aantal adviezen, gericht op het verminderen van de inbraakgevoeligheid van jachten. De beoogde doelgroepen zijn de jachtbezitters, -gebruikers en diegenen die belast zijn met de veiligheid in en om de jachthavens. De maquette wordt o.m. gebruikt op beurzen, tentoonstellingen en maritieme dagen.

Inleiding

O(rganisatorische) **B**(ouwkundige) **E**(lektro-nische)-maatregelen kunnen afhankelijk van de situatie, door beheerders en/of recreanten getroffen worden. Bouwkundige en elektro-nische maatregelen worden over het algemeen als 'technopreventie' aangeduid en dat spraakgebruik zullen we hier volgen.

Bij de bespreking van de OBE-maatregelen zullen we per onderdeel allereerst ingaan op eventueel te nemen organisatorische maatregelen en pas daarna zullen de technopreventieve maatregelen aan bod komen. De achterliggende reden is dat indien organisatorische maatregelen verwaarloosd worden, technopreventieve maatregelen géén of nauwelijks zin hebben.

Zowel voor de droge als voor de natte sector zullen we voor de onderscheiden delicten de mogelijke risico's aangeven en de mogelijk te nemen maatregelen. Bij het aangeven van de technopreventieve maatregelen is niet gestreefd naar een volledige opsomming van alle mogelijke maatregelen. De reden is dat de ontwikkelingen op technogebied relatief snel verlopen, waardoor al gauw de situatie ontstaat dat wat vandaag wordt geprezen als de oplossing, morgen al weer achterhaald is. Actuele informatie terzake kunt u altijd opvragen bij het RBVM.

Aangezien voor de meeste delicten geldt dat de dader zich eerst toegang weet te verschaffen tot het terrein, zullen we zowel voor de droge als de natte sector allereerst ingaan op de toegankelijkheid van het terrein en de mogelijk te nemen maatregelen.

Droge sector

- **Toegankelijkheid terrein**

Mogelijk risico:

- Het betreden van het terrein (met auto) door onbevoegden.
Bij het beperken van de toegankelijkheid van het terrein moet in het achterhoofd gehouden worden dat hierop gerichte maatregelen uitsluitend gericht zijn op daders die van buiten komen?
Als er duidelijke indicaties zijn dat de daders voornamelijk onder de gasten gezocht moeten worden dan zullen (verstreckende) maatregelen om de toegankelijkheid van het terrein te beperken, althans vanuit criminaliteitspreventief oogpunt bezien, beperkt effect sorteren.
Het zal duidelijk zijn dat de te nemen maatregelen door de aard van het bedrijf beperkt worden.
'Hermetisch afsluiten' is er niet bij.
Bij bungalowparken zal het beperken van de toegankelijkheid van het terrein voor onbevoegden met name gericht zijn op het beperken van de toegankelijkheid voor auto's, bijvoorbeeld via slagbomen.

Organisatorische maatregelen

- Toezicht
Zichtbaar uitgeoefend toezicht kan ertoe leiden dat daders afgeschrikt worden om het terrein te betreden. Afhankelijk van de criminaliteitsdruk kan worden bekeken in hoeverre het eigen personeel extra toezicht

kan uitoefenen, dan wel dat er een beveiligingsdienst in de arm moet worden genomen.

Voorts kan worden bekeken in hoeverre politiesurveillance, ook tijdens de nachtelijke uren haalbaar is.

Het toezicht kan gericht zijn op de hoofdingang, alsook op plekken met verhoogde risico's (bijvoorbeeld het parkeerterrein).

- **Aanvullende maatregelen**

Om toezicht effectief mogelijk te maken kan het soms wenselijk zijn om ondersteunende maatregelen te treffen zoals:

- het verbeteren van het verlichtingsniveau;
- het snoeien van opschietend groen.

Technopreventieve maatregelen

Er zijn verschillende bouwkundige en electro-nische mogelijkheden om de toegankelijkheid van het terrein te beperken:

- **natuurlijke barrières**

Het is van belang om natuurlijke barrières (bossen, meren en dergelijke) zoveel mogelijk uit te buiten. Daarbij moet echter bedacht worden dat de effectiviteit van de barriërewerking onder invloed van de jaargetijden sterk wisselend kan zijn.

Gedurende vorstperioden verliezen terreinen die grenzen aan water hun natuurlijke barrière. Als aanvullende maatregel kan gedacht worden aan het aanplanten van dicht prikkend groen (bijvoorbeeld Berberis).

Met dergelijke 'groenbeveiliging' blijft men ook een beetje in de recreatiesfeer.

– **afrasteren terrein**

Gedacht kan worden aan het plaatsen van hekwerken in combinatie met 'groenbeveiliging'. Eventueel kan in de afrastering een detectie worden aangebracht.

De hoofdin- en uitgang kan worden toegerust met (al dan niet automatisch werkende) slagbomen.

• **Diefstal uit/vanaf auto en diefstal van auto c.q. aanhangwagens**

Mogelijke risico's

- de gemakkelijke benaderbaarheid van het parkeerterrein en daarmee de auto's c.q. aanhangwagens; in combinatie met een geringe (in)formele controle;
- de mogelijkheid van serie-inbraken ten gevolge van de concentratie van auto's.

Organisatorische maatregelen

- Het parkeerterrein dient overzichtelijk te zijn (geen hoge struikgewassen die mogelijk toezicht kunnen belemmeren) en goed verlicht.
- Bezoekers wijzen op de aanwezige risico's ter plaatse door bij de toegang en op meerdere plaatsen op het parkeerterrein borden te plaatsen met 'op slot-buit eruit'.
- Het instellen van manbewaking.
- Bekeken kan worden in hoeverre politie-surveillance ook tijdens de nachtelijke uren haalbaar is.

Technopreventieve maatregelen

- Bij voorkeur dient het parkeren te geschieden op het recreatieterrein zelf. Bij bungalowparken kan gedacht worden aan gegroepeerde parkeerplaatsen nabij de bungalows, bijvoorbeeld voor 10 à 15 auto's. Hierdoor wordt de mogelijkheid van serie-inbraak sterk gereduceerd. Hieraan gekoppeld één in- en uitgang voorzien van selectieve toegangscontrole (bijvoorbeeld door middel van manbewaking, magneetstrip).
- Indien deze maatregel niet mogelijk is, dan bij voorkeur één groot afgerasterd parkeerterrein met slechts één in- en uitgang, eveneens voorzien van selectieve toegangscontrole. Eventueel kan in de afrastering een detectie worden aangebracht.
- Het parkeren door dagrecreanten dient bij voorkeur op een apart afgescheiden deel van het parkeerterrein te geschieden.
- Ter voorkoming van diefstal van aanhangwagens kunnen solide 'verankeringspunten' gerealiseerd worden, waardoor het niet langer mogelijk wordt om er zo mee weg te

rijden. Bijvoorbeeld paaltjes met cementblokken in de grond plaatsen, waaraan de aanhangwagens vastgelegd kunnen worden.

- De preventieve werking van toezicht kan worden vergroot door zichtbaar geplaatste camera's.

• **Diefstal van goederen uit bungalow**

Mogelijke risico's

- het risico dat een dader inbreekt (insluipt) en interieurgoederen ontvreemdt die eigendom zijn van het bungalowpark;
- het risico dat een dader inbreekt (insluipt) en goederen ontvreemdt die de recreant toebehoren.

Organisatorische maatregelen

- Het stimuleren van recreanten om na het verlaten van de bungalow altijd deuren en ramen af te sluiten. Er zijn verschillende mogelijkheden om de recreant hierop te wijzen:
  - het overhandigen van een voorlichtingspakket bij aankomst;
  - het aanbrengen van een lijstje met gedragsregels aan de binnenkant van de buitendeur;
  - door spots uit te zenden op de kabelkrant of eigen t.v.-net.

Technopreventieve maatregelen

- Beperking van de toegankelijkheid van de bungalow. Deze maatregel is op beide risico's gericht. Bij nieuwbouw dient sterk aangedrongen te worden om de bungalows direct te voorzien van hang- en sluitwerk conform de NEN-NORMEN 5088/5089. Bij bestaande bungalowparken zal deze mogelijkheid al gauw afketsen op de extra investeringen die daarmee gemoeid zijn. Een apart aandachtspunt vormt de magneetkaart als sleutel. Deze mogelijkheid biedt grote voordelen:
  - het vragen van een borg is niet meer nodig;
  - het gevaar van duplicatie wordt daarmee afgewend;
  - de magneetkaart kan voor verschillende doeleinden aangewend worden (gebruik zwembad, sauna en dergelijke)
- Met het oog op het voorkomen van diefstal van interieurgoederen kan gedacht worden aan het registreren, merken en verankeren van waardevolle interieurgoederen.
- Voor het beveiligen van de waardevolle goederen van de recreant kan gedacht worden aan hetzij het aanbrengen van een inbraakwerend kluisje in de bungalow, hetzij de recreant de mogelijkheid te bieden tot in bewaring geven, van waardevolle goederen.

• Diefstal uit caravans en tenten

Mogelijke risico's

- het risico dat goederen worden ontvreemd uit caravans en tenten tijdens het zomerseizoen;
- het risico dat goederen worden ontvreemd uit caravans buiten het seizoen (winterperiode).

Organisatorische maatregelen

Het treffen van organisatorische maatregelen is bij caravans en tenten van extra groot belang aangezien zinvolle technopreventieve maatregelen nagenoeg ontbreken.

We maken hierbij een onderscheid naar zomer- en wintersituatie.

– Zomersituatie

- Caravans en tenten dienen op zijn minst afgesloten te worden, zodat de aanwezige goederen niet onnodig de aandacht trekken van passanten.
- Waardevolle goederen dienen, bij voorkeur opgeborgen te worden in kluisjes of bij beheerder te worden afgegeven.
- In kennis stellen van de beheerder wanneer en door wie caravan of tent gebruikt gaat worden, zodat deze bij onrechtmatig gebruik de eigenaar en/of de politie kan waarschuwen.
- Merken en registreren van goederen.

– Wintersituatie

- Voorkomen moet worden dat tijdens de winterperiode, waardevolle goederen achterblijven in de stacaravan. De goederen dienen hetzij in een beveiligde ruimte op de camping te worden opgeslagen, hetzij mee naar huis te worden genomen.
- De gordijnen van de stacaravan kunnen het beste opengelaten worden, zodat van buitenaf te zien is dat er niets te halen valt.

Technopreventieve maatregelen

- Het afdoende beveiligen van deuren en ramen bij caravans is doorgaans onmogelijk omdat de caravan zelf gemaakt is van licht en kwetsbaar materiaal. Ook hier geldt dat technopreventieve maatregelen in vele gevallen slechts schade verhogend zullen werken.
- Beter is dat de campingbeheerder een beveiligde ruimte inricht, waar tijdens het winterseizoen de vaste gasten hun waardevolle goederen kunnen opslaan. De toegankelijkheid van deze ruimte dient uiteraard door middel van deugdelijk hang- en sluitwerk afdoende beveiligd te worden.

• Diefstal rond zwembad, restaurant en overige voorzieningen

Mogelijke risico

- Het risico is hier dat de spullen doorgaans gemakkelijk weggenomen kunnen worden.

Organisatorische maatregelen

- het aanbrengen van waarschuwingsborden;
- het stimuleren van personeel tot het uitvoeren van functioneel toezicht;
- het zonodig in de arm nemen van een bewakingsdienst.

Technopreventieve maatregelen

- mogelijkheid bieden tot het in bewaring geven van waardevolle goederen;
- het dusdanig situeren van berg-, kleedhokjes en garderobes dat functioneel toezicht door bedienend personeel mogelijk is (bijvoorbeeld met behulp van confrontatiespiegels, camera's en dergelijke);
- het realiseren van voorzieningen met het oog op het voorkomen van diefstal van fietsen en kinderwagens (bijvoorbeeld door middel van fietsklemmen).

Natte sector

• Toegankelijkheid jachthaventerrein

Mogelijk risico

- Het betreden van het jachthaventerrein (met auto) door onbevoegden.

Aangezien de bij de droge sector besproken OBE-maatregelen gericht op het beperken van de toegankelijkheid van het terrein voor onbevoegden, eveneens opgaan voor de natte sector zullen we ons hier beperken tot het bespreken van de OBE-maatregelen die specifiek zijn voor de natte sector.

Organisatorische maatregelen

Bij het bekijken in hoeverre politiesurveillance tot de mogelijkheden behoort moet ook gedacht worden aan de inbreng die de waterpolitie hierbij kan hebben. Zij kunnen immers op plaatsen komen waar men vanaf het land geen (goed) zicht op heeft.

Technopreventieve maatregelen

Wat betreft de toegankelijkheid van het terrein komt er bij de natte sector een aparte dimensie erbij: de toegankelijkheid via het water. Deze kan niet of nauwelijks worden beperkt.

• Winterbergingen

Mogelijk risico

- Tijdens de winterperiode lopen de boten, indien geen maatregelen worden getroffen, verhoogde risico's, doordat zij voor langere tijd ongebruikt achterblijven.

Organisatorische maatregelen

- Belangrijk is dat alle waardevolle spullen uit de boot worden gehaald en gedurende de winterperiode elders worden opgeslagen.
- Boten die gedurende de winter in een berging staan gestald kunnen het best niet afgesloten worden. Dit voorkomt dat mogelijke daders de boot openbreken om zich ervan te vergewissen of er mogelijk waardevolle goederen aan boord zijn.

Technopreventieve maatregelen

In sommige situaties kunnen technopreventieve maatregelen slechts schadeverhogend werken.

Deze opmerking geldt zeer zeker voor geheel verlaten liggende boten, maar evenzeer voor boten die tijdens de winterperiode in loodsen gestald zijn. In deze laatste situatie dienen de technopreventieve maatregelen met name gericht te zijn op het beperken van de toegankelijkheid van de loodsen. Het aanbrengen van een alarmsysteem in combinatie met het opwerpen van een mechanische barrière zal in eerste instantie het gevaar moeten afwenden. Wel is het van belang dat de organisatorische maatregelen, zoals hierboven beschreven, worden opgevolgd.

• Diefstal uit auto en diefstal van auto c.q. trailer

Mogelijke risico's

- gemakkelijke benaderbaarheid van parkeerterrein, en daarmee de auto's c.q. trailers, in combinatie met een geringe (in)formele controle. Met name parkeerterreinen die buiten het jachthaventerrein liggen en waar toezicht vanuit het jachthaventerrein niet (goed) mogelijk is – bijvoorbeeld doordat het parkeerterrein achter een dijk ligt – blijken in de praktijk uitermate kwetsbaar te zijn;
- de mogelijkheid van serie-inbraak.

Organisatorische maatregelen

- Het parkeerterrein dient overzichtelijk te zijn (geen hoge struikgewassen die mogelijk toezicht kunnen belemmeren) en goed verlicht.
- Bezoekers wijzen op de aanwezige risico's ter plaatse door plaatsing van waarschuwingsborden/affiches met 'op slot-buit eruit'.
- Het instellen van manbewaking.
- Bekeken kan worden in hoeverre politie-surveillance (zowel vanaf het land, als vanaf het water) haalbaar is.

Technopreventieve maatregelen

- Bij voorkeur dient het parkeren op het jachthaventerrein zelf te geschieden. De parkeerplaatsen dienen het liefst zo gesitueerd te worden dat de jachthavenmeester er makkelijk toezicht op kan houden. Indien parkeren op het jachthaventerrein niet mogelijk is dan een bij voorkeur goed afgerasterd parkeerterrein met slechts één in- en uitgang die voorzien is van selectieve toegangscontrole. Eventueel kan in de afrastering een detectie worden aangebracht. Het parkeerterrein dient bij voorkeur zo gesitueerd te zijn dat toezicht vanuit het jachthaventerrein mogelijk is (dus niet achter een dijk).
- Het aanbrengen van zichtbaar geplaatste camera's.
- Het aanbrengen van solide 'verankeringspunten' ten behoeve van vastleggen trailers.

• Diefstal uit jacht

Mogelijke risico's

- toegang tot de boot is vaak niet al te ingewikkeld;
- de buit ligt meestal voor het grijpen.

Organisatorische maatregelen

Deze betreffen een aantal eenvoudige maatregelen die de watersporter op het hart moeten worden gedrukt, bijvoorbeeld via folders.

- Ramen, deuren, luiken alsmede kuipbanken dienen bij het van boord gaan, altijd op slot gedaan te worden.
- Geld, cheques of andere waardepapieren dienen nooit achtergelaten te worden.
- Kostbare spullen dienen nooit bij elkaar op een centrale plek bewaard te worden. Eén greep en alles is weg.
- Kostbare zaken dienen zo geplaatst te worden, dat de aandacht er niet te veel op wordt gevestigd. Gordijnen en luiken dienen gesloten te worden bij het verlaten van de boot.

- Het achterlaten van sleutel, bijvoorbeeld onder de omgekeerde puts op het dek is uit den boze.
- Waardevolle goederen kunnen 's winters het beste mee naar huis worden genomen, zodat de potentiële buit minimaal is.
- Het regelmatig gaan kijken bij de boot, maakt het mogelijk meteen maatregelen te treffen als er iets van de hand is.
- Het merken en registreren van goederen (ook de boot) verkleint de kans op diefstal en vergroot de kans op terugbezorging bij diefstal c.q. vermissing.
- Ook kunnen risico's worden verkleind door bij het aanleggen aandacht te schenken aan de omgeving: is er sociale controle mogelijk, zijn er extra risico's aanwezig zoals bijvoorbeeld (nacht)horecagelegenheden en dergelijke.

Technopreventieve maatregelen

De toegankelijkheid tot een jacht kan worden beperkt door ramen en deuren te voorzien van deugdelijk hang- en sluitwerk. Daarbij dienen twee kanttekeningen geplaatst te worden:

- allereerst moet in het achterhoofd gehouden worden dat in sommige situaties (geheel verlaten liggende boten) technopreventie slechts schadeverhogend zal werken;
- daarnaast dient bedacht te worden dat het plaatsen van deugdelijk hang- en sluitwerk alleen maar zin heeft, als het materiaal waarop het gemonteerd wordt, minstens van gelijke kwaliteit is. Een goed slot dat bevestigd is op dun hout (of kunststof) is in principe niets waard.

Ook de wijze waarop een en ander gemonteerd is is van belang: een oplegslot is net zo sterk als twee of vier houtschroeven waarmee het is vastgeschroefd. Bijzet- c.q. oplegsloten zou men het best dan ook kunnen vergeten.

Hang- en sluitwerk op ramen en deuren

- Er bestaan verschillende typen sloten, waar onder bijvoorbeeld het haakschootslot. Dit slot, dat toegepast kan worden op ramen deuren en luiken, dankt zijn naam aan het feit dat de haak waarmee dit slot is voorzien, dient 'te haken' in een goede sluitkom.
- Het verdient tevens aanbeveling om luik of deur tevens aan beide zijden te versterken, bijvoorbeeld door deze te voorzien van veiligheidsbouwbeslag.
- Bij ramen, luiken en deuren die naar buiten opendraaien, dient, bijvoorbeeld door het aanbrengen van dievenklauwen, voorkomen te worden dat de scharnierpennen eruit getikt kunnen worden.

Hang- en sluitwerk op luiken en ankerbak

- Een luik kan worden beveiligd door bijvoorbeeld op het schot dat de ingang afsluit, een roestvrij stalen strip aan te brengen. De strip dient zodanig te worden gemonteerd dat de bovenkant van het schuifluik wordt afgedekt als het gesloten is.
- Ankerbakken kunnen beveiligd worden door bijvoorbeeld het aanbrengen van een goed hangslot. Voor de beveiliging van de scharnieren kan gedacht worden aan het aanbrengen van dievenklauwen.

Glasbeveiliging

- Ruiten die met een zogeheten peesrubber zijn gemonteerd zijn op een eenvoudige manier uit te lichten. Een mogelijke oplossing is het rubber met de pees aan de binnenzijde te monteren.
- Ook opgeschroefde ruiten zijn makkelijk uitneembaar. Het vervangen van een deel van de schroeven door boutjes met zelfzekerende moertjes is een mogelijkheid om dit risico af te wenden.
- Kunststofruitjes kunnen bij vorst bros en breekbaar worden. Er zijn echter kunststofsoorten (bijvoorbeeld polycarbonaten) in de handel, die dit nadeel niet hebben.

Onderdelen

- Losse slooponderdelen kunnen het best achter slot en grendel bewaard worden. De grootschoot kan beveiligd worden door deze bijvoorbeeld te voorzien van klik-sluitingen.
- Scheepsbeslag is doorgaans eenvoudig te verwijderen. Liertafels die bijvoorbeeld met zelftappers op de kuiprand zijn gemonteerd, kunnen zo losgedraaid worden. Dit kan worden voorkomen door de moeren van de lierbevestiging aan de onderzijde onbereikbaar te maken. Zelftappers kunnen vervangen worden door bijvoorbeeld bouten met zelfzekerende moeren.
- Waardevolle onderdelen kunnen beveiligd worden door deze bijvoorbeeld vast te schroeven met zogeheten eentoeschroeven. Deze schroeven zijn met een gewone schroevendraaier wel in te draaien, maar niet uit te draaien.

• Diefstal van buitenboordmotoren

Mogelijk risico

- Vrijwel alle buitenboordmotoren worden met klemschroeven – zonder gebruik van gereedschap – op de spiegel vastgezet. Zij kunnen daardoor ook net zo simpel worden losgemaakt.

Organisatorische maatregel

- Als de boot voor langere tijd onbeheerd achterblijft (bijvoorbeeld tijdens de winterperiode), verdient het sterk aanbeveling om de buitenboordmotor eraf te halen en elders veilig op te slaan.

Technopreventieve maatregelen

- Voor vrijwel elk type buitenboordmotor is een slot te koop waarmee de klemschroeven onbereikbaar worden gemaakt.
- Voor zwaardere typen buitenboordmotoren, die met doorgaande bouten op de spiegel worden vastgezet, zijn speciale sloten in de handel.
  - Zonder meer af te raden zijn hangsloten die aan de vleugels van de klemschroeven moeten worden bevestigd, dan wel hangsloten met een staaldraad die door de vleugelmoeren wordt aangebracht. Deze sloten bieden doorgaans te weinig weerstand tegen diefstal.

• Diefstal van jacht

Mogelijke risico's

- Het risico dat onbevoegden zich toegang weten te verschaffen tot een boot, die in het water ligt, en er vervolgens mee weg varen;
- Het risico dat een boot die op een onbeveiligde trailer staat, aangehaakt wordt en er vervolgens mee weggereden wordt.

Technopreventieve maatregelen

- Allereerst kan worden verwezen naar de maatregelen die opgesomd zijn bij diefstal uit jacht. Immers om een jacht te stelen zal men er eerst in moeten.
- Voorts zijn er mogelijkheden om een blokkering aan te brengen.
- **Stuurblokkering.** Er zijn vele mogelijkheden om op betrekkelijk eenvoudige wijze het stuurwiel van de boot te blokkeren. Met behulp van een hangslot met hoge beugel of een kettingslot kan bijvoorbeeld een stuurblokkering worden gecreëerd.
- **Blokkering roer.** Al naar gelang de uitvoering van het vaartuig kan worden gezien of het roer op simpele wijze vast te zetten is.
- **Startblokkering.** Er zijn vele voorzieningen in de handel waarmee voorkomen kan worden dat de motor door onbevoegden gestart kan worden. Een mogelijkheid is bijvoorbeeld het afsluiten van de brandstoftoevoer met behulp van een elektronische brandstofafsluiter.
- Tot slot kan nog gedacht worden aan de eventuele mogelijkheid om een jacht vast te leggen aan een meerpaal met behulp van een stalen ketting en goed hangslot.

Elektronische installaties

Een maatregel die zowel tegen diefstal van jacht als diefstal uit jacht kan worden genomen, is het aanbrengen van een elektronische installatie.

Benadrukt moet worden dat een alarminstallatie meestal geen inbraak voorkomt, maar 'slechts' een inbraak, diefstal of poging daartoe **signaleert**. Belangrijk is dan ook dat na detectie nog een mechanische barrière volgt. Van tevoren zal ook gezorgd moeten worden voor een 'alarmopvolging'.

Bij het installeren van een alarminstallatie spelen de volgende aspecten een rol.

– Wat wordt er gesignaleerd

- a) diefstal uit de boot;
- b) diefstal van de boot.

Signalering van diefstal uit de boot kan geschieden door het aanbrengen van bijvoorbeeld magneetcontacten op ramen, deuren en luiken. Indien een raam, deur of luik wordt geopend, treedt het alarm in werking.

Signalering kan bij diefstal van de boot (indien het een motorjacht betreft) worden aangesloten op het elektronisch systeem. Wordt dit ingeschakeld, dan gaat ook het alarm af. Het zal dan wel 'onzichtbaar' moeten worden aangebracht en tevens sabotagevrij.

– Hoe wordt er gesignaleerd

- a) luid alarm;
- b) stil alarm.

De wijze waarop de signalering plaatsvindt hangt sterk af van wie men signaleert. Luid alarm wordt meestal toegepast als geen 100% alarmopvolging kan worden gerealiseerd. Gegokt wordt op de preventieve werking die er vanuit kan gaan (afschrikking dader).

Voorwaarde voor het gebruik van een stil alarm is dat vooraf een goede alarmopvolging geregeld is. Aangezien alleen een draadloos alarm – bestaande uit zender plus ontvanger – in aanmerking komt, is een vergunning van de PTT noodzakelijk.

– Wie wordt er gealarmeerd

- a) de booteigenaar zelf;
- b) de omgeving;
- c) de havenmeester.

Een en ander is afhankelijk van waar het vaartuig ligt afgemeerd en of het tijdelijk of voor langere tijd uit gebruik is.

• Diefstal van trailers

Mogelijk risico

- Trailers die niet beveiligd zijn kunnen, indien geen aanvullende maatregelen genomen zijn, zo vastgehaakt worden en weggereden worden.

Technopreventieve maatregelen

Afhankelijk van de situatie zijn meerdere oplossingen mogelijk.

- Indien solide 'verankeringspunten' aanwezig zijn dan is het vastzetten van de trailer met een hangslot en een zware, gehard stalen ketting bijvoorbeeld een goede oplossing.
- Het gebruik van een disselslot; hetzij over de dissel heen, hetzij in de kogelopening ('Ei van Columbus').
- Het gebruik van een wielklem.

• Diefstal van surfplanken

Mogelijke risico's

- diefstal uit de tuin, schuur;
- diefstal vanaf de auto;
- diefstal van surfplank en karretje;
- diefstal van de op de wal liggende plank.

Organisatorische maatregelen

- Het houden van toezicht op de artikelen, ook bij het op- en afladen bij de auto.
- Het voorkomen dat extra materiaal op de kant achterblijft, tijdens het surfen.
- Het voorkomen dat de surfplank tijdens het pauzeren onbeheerd aan de waterkant achterblijft.

- Het verwijderen van planken en onderdelen van de auto tijdens de nacht, zelfs als zijn ze beveiligd met sloten en kettingen.
- Het vermijden dat surfartikelen bij huis, caravan, tent of boot zomaar voor het grijpen liggen.
- Het vermijden dat de surfplank tijdens de winterperiode op de boot achterblijft.
- Het merken en registreren van de surfartikelen.

Technopreventieve maatregelen

Een mogelijke oplossing is het aanbrengen van een beugel, waarover het zwaardgat van de plank wordt geschoven. Nadat de plank is aangebracht, wordt een slot op de beugel gezet, waarna de plank er niet meer vanaf kan. Indien een goed bevestigingspunt voor de beugel gevonden wordt dan biedt het een goede oplossing. De beugel kan worden vastgezet op:

- een auto-imperiaal;
- een aanhangwagen;
- aan de muur, in de tuin (thuis);
- op een rek of aan de muur in een verenigingsgebouw.

Bijlage 3 Risico-analyse formulier

NAAM JACHTHAVEN .....

(Aankruisen wat van toepassing is)

Bewaakte jachthaven/dag en nacht	Afgesloten loods voor winterberging			
☐	☐	☐	☐	☐
Beperkt toezicht jachthaven 's nachts	Afgesloten terrein en steigers (poort/slagboom hekwerk).	Brandende verlichting op terrein en steigers	Niet commerciële jachthaven (watersportver. i.v.m. sociale controle).	Jachthaven gelegen binnen bebouwde kom
☐	☐	☐	☐	☐
Beperkt toezicht jachthaven overdag (toezicht door havenmeester)	Brandende verlichting op terrein.	Brandende verlichting op steiger(s).		
☐	☐	☐	☐	☐
Onbewaakte jachthaven	Open terrein en steigers	Winterberging vrij toegankelijk.	Commerciële jachthaven (bedrijfsmatig)	Jachthaven gelegen buiten de bebouwde kom.
☐	☐	☐	☐	☐
Ligplaatsen op of aan de openbare weg.	Ligplaats op of aan particulier terrein.	Terrein en of steigers(s) onverlicht.		
☐	☐	☐	☐	☐

**VOORKOMING
MISDRIVEN**
Een zaak van de politie en u.

Sehr geehrter Campinggast!

Weshalb empfangen Sie einen Brief von der Polizei?

Sicherlich ist Ihnen nicht verborgen geblieben, dass in den letzten Jahren immer mehr Einbrecher ihr Unwesen auf Campingplätzen treiben und immer wieder wertvolle Gegenstände entwenden.

Besonders die Winterzeit ist für Diebe eine günstige Zeit. In dieser Zeit sind nur selten Gäste auf dem Platz und Wohnwagen stehen monatelang unbewohnt da. So haben die Diebe die Möglichkeit, ungestört ihre Arbeit zu tun. Und die Arbeit lohnt sich!!!

Die Polizei, ist aber der Meinung, dass sie, *zusammen mit Ihnen*, den Dieben ihre Arbeit weniger lohnend und weniger einfach machen kann. Wenn es sich nicht mehr lohnt, wird der Dieb an Ihrer Türe vorbei gehen.

Wir bitten Sie, sich deswegen die nachfolgenden Hinweise und Tips zu Herzen zu nehmen.

• **Sorgen Sie für einen abgesicherten Lagerraum für Ihre Gegenstände aus Ihrem Campingwagen.**

Deshalb: *Sprechen Sie, zusammen mit anderen Gästen, den Platzwart oder den Eigentümer des Platzes an.*

Möglicherweise kann er für seine Gäste einen *abgesicherten Lagerraum einrichten*. Nehmen Sie, bis so ein Raum vorhanden ist, *alle einzelnen Gegenstände mit nach Hause*. Lassen Sie diese nicht im Wohnwagen zurück. Nicht nur wertvolle Gegenstände werden entwendet. Die Diebe können — wie es scheint — alles gebrauchen.

• **Kennzeichnen Sie Ihre wertvollen Gegenstände. (Radio, Fernsehgerät usw.)**

Es ist wichtig dass das Kennzeichen deutlich sichtbar, zweckmässig und nicht einfach zu entfernen ist. Am zweckmässigsten ist es, wenn Sie folgende *Kombination* wählen:

NL / Postcode (= Postleitzahl) und 'Hausnummer' des Campingplatzes / Platznummer.

Die Kombination könnte z.B. so lauten: NL 6042 HK 23/8.

• **Tragen Sie weitere 'Merkmale' von Geräten und Wertgegenständen in eine Liste ein.**

Die Polizei wird Ihnen diese Liste gern umsonst zur Verfügung stellen. Eine gute Beschreibung Ihrer Eigentümer ist unentbehrlich zur Identifizierung, wenn es unverhofft zu einem Diebstahl kommen sollte.

Sprechen Sie miteinander über dieses Thema. Treffen Sie Massnahmen. Erst dann brauchen Sie sich, wenn es unverhofft zu einem Einbruch kommen sollte, keine Vorwürfe zu machen.

Die Polizei wird ihr Bestes tun um den Täter zu ergreifen.

Möchten Sie mehr wissen, besuchen Sie unsere Dienststelle!

Mit freundlichem Gruss,
Ihre Polizei.

Der Polizeikommandant.

Siebengewaldseweg 48
5854 ZG Bergen (Lb)
Telefon: 08854 - 1854

Bijlage 5 Voorbeeld politie-preventiebericht

0	3	0	3	8	8	1	4	0	1	0	1	4	2
dag		maand		jaar		tijd		stip		nummer			

Adres Wsv. Gyssemonde Kenteken .....

Woonplaats/code ..... Merk/type .....

Aankruisen voor zover van toepassing. "Nelly" nr. 20.

1	☒	3	4	5	6	7	8	9

10

POLITIE PREVENTIE BERICHT Tijdens een controle van uw ~~perceel~~ voertuig viel ons op dat:

- ☐ 1 Ramen/deuren/uiken/kofferdeksel niet goed was/waren afgesloten
- ☒ 2 waardevolle voorwerpen opvallend zichtbaar aanwezig waren.
- ☐ 3 de sleutel zich aan de binnenzijde in het slot bevond van .....
- ☐ 4 het hang- en sluitwerk aan defect was.
- ☐ 5 opklimmateriaal onder handbereik stond, zoals ladder, vuilcontainer, pallet, e.d.

Het was te zien dat u afwezig was door:

- ☐ 6 briefje/tas aan raam/deur.
- ☐ 7 overvolle brievenbus.
- ☐ 8 overdag brandende verlichting

☐ 9 Postcommandant .....☐ 10 Rijkspolitie te Water .....

Havenkade 28

2984 AA Ridderkerk

Met vriendelijke groeten,

Z O Z

- B.M.W.A. Beke: Recreatiecriminaliteit een voorlopige analyse, criminologisch Instituut, Groningen 1987
- A.E. van Burik en A.G. van Dijk: Onderzoek inbraak en diefstal in de recreatiesector, Bureau Criminaliteitspreventie in opdracht van het Landelijk Bureau Voorkoming Misdrijven, Amsterdam 1987
- CBS: Statistisch Zakboek 1988, Den Haag, 1988
- Jachthavenpreventieproject, G. Versluijs en R.G.J. Schnover, Ridderkerk, 1989.
- E.C. Wessels: Risicobeoordeling en preventierichtlijnen in beveiliging.
In: Beveiligingsjaarboek 1987,
Noorduyn BV, Arnhem 1987